

Published by:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΟΜΗΛΙΚΩΝ

Οδηγός για Διαμεσολαβήτριες/-τες

 Life skills. **blog**

Published by:

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Registered offices:

Bonn and Berlin, Germany

Youth for a Culture of Peace and Non-Violence in Mindanao, Philippines (YOUCAP)
Project

GIZ Office Manila

9th Floor, Bank of Makati Building

Ayala Avenue Extension near corner Metropolitan Avenue,

Makati City 1209, Philippines

Phone +63 2 8651 5100

www.giz.de/philippines

As at:

July 2022

Author:

Ed Quitariano

Responsible:

Albert Putong and Gunhild Schwitalla-Ruf

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Design and Layout:

Asia Society for Social Improvement and Sustainable Transformation (ASSIST Asia)

Addresses of the BMZ offices:

BMZ Bonn BMZ Berlin

Friedrich-Ebert-Allee 32 + 36 Dahlmannstra-e 4

53113 Bonn, Germany 10963 Berlin, Germany

T +49 (0) 228 99535-0 T +49 (0)30 18 535-0

F +49 (0) 228 99 535-3500 F +49 (0)30 18 535-2501

www.bmz.de

GIZ is responsible for the content of this publication.

On behalf of the

German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ)

Όλα τα μεταφρασμένα υλικά του ιστοτόπου lifeskills.blog διατίθενται ήδη δωρεάν από τους αναφερόμενους οργανισμούς και φορείς, και η μετάφρασή τους στα ελληνικά είναι αποτέλεσμα εθελοντικής εργασίας.

Απαγορεύεται η χρήση του υλικού για κερδοσκοπικούς λόγους.

Κάθε χρήση του υλικού πρέπει να συνοδεύεται από αναφορά στην πηγή του.

Μετάφραση - Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη (2026)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ	6
1 . ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
Σκοπός του υλικού και χρήση	11
Επισκόπηση περιεχομένου	12
2 . ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ: Μια σύντομη επισκόπηση	13
Αντιδράσεις στη σύγκρουση	15
Διαχείριση σύγκρουσης	16
Νεαρά άτομα και Σχολεία: Καταστάσεις σύγκρουσης και βία	18
3 . Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ	22
Σχετικές ιδέες	23
Εμπειρίες και προσεγγίσεις	24
Στόχος και προσανατολισμός στη διαδικασία	25
4 . ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ	26
Γιατί σχολική διαμεσολάβηση ομηλικών;	27
Ο σκοπός της διαμεσολάβησης ομηλικών	28
Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής ομηλικών	29
5 . Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΟΜΗΛΙΚΩΝ	32
Η ανεπίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλικών	35
Η επίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλικών	39
Βήμα 0: Προετοιμασία	40
Βήμα 1: Εναρκτήρια συνεδρία	46
Βήμα 2: Εξιστόρηση και ακρόαση	51
Βήμα 3: Διεξοδική συζήτηση	54
Βήμα 4: Εξερεύνηση λύσεων	58
Βήμα 5: Δημιουργία συμφωνίας	62

6 . ΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΣΚΕΨΗ	67
Ουδετερότητα και αμεροληψία	68
Ακρόαση της ιστορίας	68
Διαχείριση της ανισορροπίας δύναμης	69
Αντιμετώπιση του συναισθηματικού εκβιασμού	70
Διαχείριση διαδικασίας	71
Αξιολογική παρέμβαση	71
Αντιμετώπιση αδιεξόδων	72
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	 73
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	 81
1 . Δείγμα: Φόρμα αίτησης διαμεσολάβησης	82
2 . Δείγμα: Φόρμα συναίνεσης για διαμεσολάβηση	82
3 . Δείγμα: Δέσμευση εμπιστευτικότητας διαμεσολαβητριών/-τών	82
4 . Δείγμα: Συμφωνία	83
5 . Δείγμα: Αναφορά διαμεσολαβήτριας/-τή	84
6 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 1 της επίσημης διαμεσολάβησης	84
7 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 2 της επίσημης διαμεσολάβησης	85
8 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 3 της επίσημης διαμεσολάβησης	86
9 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 4 της επίσημης διαμεσολάβησης	86
10 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 5 της επίσημης διαμεσολάβησης	87
11 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 6 της επίσημης διαμεσολάβησης	87

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ

Συμφωνία: Δύο μέρη μιας σύγκρουσης συμφωνούν για το τι πρέπει να κάνει το καθένα, για την επίλυση της μεταξύ τους σύγκρουσης (Dues, 2010).

Διαιτησία: Μια εξωδικαστική διαδικασία επίλυσης διενέξεων κατά την οποία ένα τρίτο ουδέτερο μέρος (ή περισσότερα από ένα), το οποίο αποκαλείται διαιτήτρια/-τής (ή ομάδα διαιτησίας) λαμβάνει γνώση των στοιχείων και των απόψεων και από τις δυο πλευρές και φτάνει σε κάποια απόφαση (Lovenheim & Guerin, 2004).

Βέλτιστη εναλλακτική σε διαπραγματευόμενη λύση: Μια επιλογή μέρους σύγκρουσης για την επίτευξη κάποιου στόχου, την ικανοποίηση κάποιας ανάγκης ή κάποιου συμφέροντος (Fisher et al., 1997).

Συμβιβασμός: Η διαδικασία μέσω της οποίας μειώνονται οι εντάσεις μέσω της συζήτησης ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης και όχι τόσο μια διαδικασία για την επίλυση της σύγκρουσης (Lovenheim & Guerin, 2004). Οι ενδιάμεσες προσπάθειες μέσω των οποίων ενθαρρύνονται τα μέρη να προχωρήσουν προς τις διαπραγματεύσεις (Ramsbotham et al., 2005).

Σύγκρουση: Η επιδίωξη ασύμβατων στόχων από διαφορετικές ομάδες, είτε με ειρηνικά μέσα είτε με βίαια (Ramsbotham et al., 2005). Ένας κινητήρας αλλαγής ο οποίος διατηρεί τις σχέσεις και τις κοινωνικές δομές ζωντανές, αληθινές και ανταποκρίνεται δυναμικά στις ανθρώπινες ανάγκες, προσδοκίες και στόχους (Lederach, 2014).

Διαχείριση σύγκρουσης: Ένας γενικός όρος ο οποίος περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα θετικών τρόπων διαχείρισης της σύγκρουσης (Ramsbotham et al., 2005). Στην πραγματική ζωή υπάρχει και η κακή διαχείριση της σύγκρουσης. Αυτή που αποσπά την ενέργεια από επικοδομητικές λύσεις, τερματίζει την επικοινωνία και διατηρεί την εχθρότητα (Daresh 2002; Oachesu, 2016).

Αποτέλεσμα σύγκρουσης: Οι μακροχρόνιες θετικές ή αρνητικές συνέπειες μιας σύγκρουσης (Condliffe, 2016).

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ

Επίλυση σύγκρουσης: Ένας ολοκληρωμένος όρος που υποδεικνύει ότι οι βαθιά ριζωμένες πηγές της σύγκρουσης έχουν αντιμετωπισθεί και μετασχηματιστεί. Η συμβολή της επίλυσης της σύγκρουσης δεν είναι η εξάλειψή της, αλλά ο μετασχηματισμός πραγματικών και εν δυνάμει βίαιων συγκρούσεων σε μια ειρηνική (μη-βίαη) διαδικασία (Ramsbotham et al., 2005).

Ευαισθησία σύγκρουσης: Μια προσέγγιση η οποία περιλαμβάνει την καλή κατανόηση της αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε μια παρέμβαση και στο πλαίσιο και τη δράσης που θα ελαχιστοποιήσει τον αρνητικό αντίκτυπο και θα μεγιστοποιήσει το θετικό αντίκτυπο της παρέμβασης στη σύγκρουση (Conflict Sensitivity Consortium, 2012; APFO et al., 2004).

Μετασχηματισμός σύγκρουσης: Ένα βαθύτερο επίπεδο επίλυσης σύγκρουσης συνεπάγεται ένα βαθύτερο μετασχηματισμό των θεσμών και της ρητορικής που αναπαράγουν τη βία, καθώς και το μετασχηματισμό των μερών της σύγκρουσης και των σχέσεών τους (Ramsbotham et al., 2005).

Ουσιοκρατία: Ο συνηθισμένος τρόπος σκέψης που καλεί τους ανθρώπους να ψάξουν για εξηγήσεις σε κάποια εγγενή ουσία ενός ανθρώπου παρά σε πολιτισμικές επιρροές, όπως τα αφηγήματα (Winslade & Monk, 2008). Η ουσιοκρατία συχνά οδηγεί στην κατασκευή και διατήρηση στερεοτύπων.

Ανάδειξη γεγονότων: Η διαδικασία της περαιτέρω κατανόησης και της ανάλυσης ενός ζητήματος (ή περισσότερων) και η παραγωγή προτάσεων ως λύσεις (Loveheim & Guerin, 2004).

Σύγκρουση ταυτότητας: Σύγκρουση που σχετίζεται με τις ανάγκες, επιθυμίες, ανησυχίες και τους φόβους ενός ατόμου ή μιας ομάδας (Rothman, 2011).

Συμφέρον: Ο λόγος πίσω από τη θέση που παίρνει ένα άτομο (Fisher et al., 1997). Το διακύβευμα ενός ατόμου κατά τη διαπραγμάτευση και τη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Οι υποβόσκουσες επιθυμίες, ανάγκες και οι στόχοι του μέρους μιας σύγκρουσης λειτουργούν ως βασικός τρόπος καθοδήγησης της διαπραγμάτευσης (Patton, 2005; Interests, Positions, Needs & Values in Negotiations, 2018). Αναφέρεται στους λόγους για τους οποίους ένα άτομο μπαίνει στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης - τι περιμένει να κερδίσει ή τι χρειάζεται να αλλάξει ώστε να γίνει πιο χαρούμενο ή πιο ικανοποιημένο (Dogan & Winkeler, 2017).

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ

Η δήλωση “Εγώ”: Ο τρόπος αναφοράς ενός ατόμου στον εαυτό του και της ανάληψης ευθύνης για κάτι που είπε και έκανε (www.irex.org). Είναι το αντίθετο του “εμείς”, όπου ένα άτομο αποφεύγει την ευθύνη μέσα από τη χρήση του.

Διαμεσολάβηση: Η διαδικασία η οποία επιτρέπει τους ανθρώπους που βρίσκονται σε σύγκρουση να συζητήσουν μεταξύ τους, μέσα σε ένα δομημένο περιβάλλον το οποίο διευκολύνει την εύρεση μιας ειρηνικής λύσης, δίκαιης και για τα δύο μέρη (www.irex.org). Η παρέμβαση ενός τρίτου μέρος είναι εθελοντική και τα μέρη της σύγκρουσης ανακτούν τον έλεγχο μέσα από το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων (Ramsbotham et al., 2005).

Διαμεσολαβήτρια/-ης: Ένα άτομο το οποίο έχει εκπαιδευτεί να στηρίζει άλλα άτομα να λύσουν τις διαφωνίες τους, ενώ αυτό παραμένει ουδέτερο (www.irex.org).

Ανάγκες: Πρόκειται για τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες, όπως είναι η ασφάλεια, το ανήκειν, η πληρότητα, η αυτοεκτίμηση και η δικαιοσύνη (Interests, Positions, Needs & Values in Negotiations, 2018). Οι συγκρούσεις συχνά υποσκάπτουν την εκπλήρωση αυτών των αναγκών.

Διαπραγμάτευση: Μια αμοιβαία επικοινωνία που είναι σχεδιασμένη να καταλήξει σε μια συμφωνία μεταξύ δύο μερών τα οποία έχουν παρόμοια ή αντίθετα συμφέροντα (Fisher et al., 1997). Δύο ή περισσότερα μέρη με διαφορετικές προτιμήσεις προσπαθούν να καταλήξουν σε μια κοινή συμφωνία (Bazerman & Moore, 2013).

Μη βίαιη σύγκρουση: Μια πράξη με σκοπό την αλλαγή και η αντίδραση σε αυτή, η οποία δεν περιλαμβάνει τη χρήση βίας, όπως άμεση σωματική βία. Για παράδειγμα, ειρηνικές διαδηλώσεις και συγκεντρώσεις οι οποίες οδηγούν σε διαπραγματεύσεις παρά σε σωματική βία (Ramsbotham et al., 2005; Lederach, 2014).

Εδραίωση της ειρήνης: Αποκατάσταση δομικών ζητημάτων και των μακροχρόνιων σχέσεων ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης (Ramsbotham et al., 2005). Μια σύνθετη, μακροχρόνια διαδικασία δημιουργίας απαραίτητων συνθηκών για μια βιώσιμη ειρήνη, η οποία βοηθά στη μείωση του ρίσκου υποτροπής της σύγκρουσης μέσα από την ενδυνάμωση εθνικών ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα για τη διαχείριση συγκρούσεων και για τη θεμελίωση της βιώσιμης ειρήνης κι ανάπτυξης (<https://peacekeeping.un.org/en/terminology>).

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΟΡΩΝ

Διαμεσολαβήτρια/-ης ομοτίμων: Διαμεσολαβήτρια/-ης η/ο οποία/-ος ανήκει στην ίδια κοινωνική ομάδα που βασίζεται στην ηλικία, στην τάξη, όπως είναι η σχολική τάξη (<http://www.peacepals.com.tr/en/what-is-peer-mediation>).

Θέση: Η στάση κάποιου ατόμου σχετικά με ένα θέμα ή για τη λύση που προτιμά σχετικά με αυτό, προκειμένου να εκπληρωθούν οι ανάγκες και να ικανοποιηθούν τα συμφέροντά του (Moore, 2014). Οι απαιτήσεις του προσώπου που τις αιτείται και στις οποίες ένα άλλο μπορεί να πει ναι ή όχι (Doran & Winkeler, 2017). Μια σταθερή ιδέα είναι συνήθως μια απαίτηση η οποία σχηματίζει τη βάση συνεχούς σύγκρουσης (Interests, Positions, Needs & Values in Negotiations, 2018).

Σύγκρουση για τους πόρους: Διαμάχη γύρω από τη διανομή και τον έλεγχο περιορισμένων πόρων (Rothman, 2011).

Βία: Σκόπιμη χρήση σωματικής βίας ή δύναμης με απειλή ή πραγματική, εναντίον του εαυτού του, άλλου προσώπου ή εναντίον μιας ομάδας που έχει ως αποτέλεσμα τραυματισμό, θάνατο, ψυχολογική βλάβη, κακή ανάπτυξη ή στέρηση (WHO, 2002). Περιλαμβάνει άμεση βία, δομική (έμμεση βία) και πολιτισμική βία (Galtung, 1969, 1996).

Βίαη σύγκρουση: Διαμάχη η οποία περιλαμβάνει άμεση σωματική βία (Ramsbotham et al., 2005).

1 . ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όλοι οι άνθρωποι βιώνουμε συγκρούσεις στην καθημερινότητά μας. Οι συγκρούσεις συμβαίνουν εξαιτίας πραγματικής ή θεωρούμενης ύπαρξης διαφορών στους στόχους, τα συμφέροντα, τις στρατηγικές ή στον τρόπο επικοινωνίας ανάμεσά μας. Οι συγκρούσεις γίνονται πρόβλημα όταν η αναμέτρηση κλιμακώνεται σε βίαιη συμπεριφορά και επιφέρει βλάβη ή ζημιά σε κάποιο μέρος ή και στα δύο μέρη (Moore, 2014). Η μετατροπή ή όχι των συγκρούσεων σε βία, εξαρτάται από την ικανότητα των μερών της σύγκρουσης να διαχειριστούν τα θέματα που υπάρχουν μεταξύ τους. Η παρέμβαση ενός τρίτου μέρους μέσω της διαμεσολάβησης, αποτελεί έναν από τους τρόπους διαχείρισης συγκρούσεων όταν τα μέρη δε μπορούν να το κάνουν μόνα τους.

Τα σχολεία είναι χώροι μάθησης και κοινωνικοποίησης, αλλά δεν έχουν ανοσία στις συγκρούσεις. Ακόμα, είναι χώροι όπου κάθε μαθήτρια/-της αλληλεπιδρά με άλλες/-ους μαθήτριες/-τες και εκπαιδευτικούς, κατά τη διαδικασία επίτευξης των στόχων της/του. Μέσα από αυτές τις αλληλεπιδράσεις μπορεί να προκύψουν συγκρούσεις, με κάποιες από αυτές να αναγνωρίζονται ως παραπτώματα. Κάποια από αυτά, όπως απειλές, σεξουαλική παρενόχληση, προσβολές και εκφοβισμός, παραβιάζουν τους κανόνες και τον κανονισμό του σχολείου και αποτελούν και αυτά επιβλαβή ζητήματα σύγκρουσης ανάμεσα σε μαθήτριες/-τες.

Αυτό το υλικό περιέχει μαθήματα και σχετική βιβλιογραφία που αφορά τη σύγκρουση, τη διαμεσολάβηση και τη διαμεσολάβηση ομηλίκων (ομοτίμων).

Σκοπός του υλικού και χρήση

Ο άμεσος σκοπός του υλικού είναι η παροχή ενός εύχρηστου βοηθήματος για τις νέες διαμεσολαβήτριες και τους νέους διαμεσολαβητές και όλα τα δρώντα πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται στην εκπαίδευση για τη διαμεσολάβηση ομηλίκων στο σχολείο. Αναπτύσσει όλα αυτά που πρέπει να κάνουν οι διαμεσολαβήτριες/-ες κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης. Ο τελικός στόχος είναι η προώθηση μιας κουλτούρας απαλλαγμένη από τη βία, πρόληψης της βίαιης κλιμάκωσης των συγκρούσεων που συμβαίνουν μέσα στο σχολείο και καλλιέργειας ενός ειρηνικού σχολικού κλίματος.

Πρόσωπα που θα χρησιμοποιήσουν το υλικό

Το υλικό αυτό απευθύνεται στα άτομα αυτά τα οποία παίζουν ενεργό ρόλο στη διαχείριση συγκρούσεων μέσα στο σχολείο και επιθυμούν να διατηρήσουν το σχολικό περιβάλλον ως χώρο μάθησης και κοινωνικοποίησης.

Αρχικά, απευθύνεται σε μικρότερα και μεγαλύτερα παιδιά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία ενδιαφέρονται να γίνουν διαμεσολαβήτριες/-ες ή έχουν

ήδη λάβει κάποια σχετική εκπαίδευση ή έχουν κάποια εμπειρία άσκησης αυτού του ρόλου.

Επιπλέον, απευθύνεται σε όλα τα δρώντα πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται σε προγράμματα διαμεσολάβησης στο σχολείο και έχουν εκπαιδευτικό ρόλο.

Τέλος, απευθύνεται τόσο σε Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων, Ενώσεις Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων αλλά και σε ευρύτερες κοινότητες και οργανώσεις που συνδέονται με τη σχολική κοινότητα και την ευημερία των νέων ανθρώπων μέσα σε αυτή.

Επισκόπηση περιεχομένου

Το υλικό χωρίζεται σε επτά κεφάλαια με πρώτο αυτό (Εισαγωγή). Το Κεφάλαιο 2 προάγει μια επισκόπηση της έννοιας της σύγκρουσης και των διαφορετικών τρόπων αντίδρασης και διαχείρισης. Το Κεφάλαιο 3 αναφέρεται στη διαμεσολάβηση ως μια προσέγγιση διαχείρισης της σύγκρουσης. Το Κεφάλαιο 4 παρουσιάζει τη διαμεσολάβηση ομηλικών (ομοτίμων) ως υποκατηγορία της διαμεσολάβησης. Το Κεφάλαιο 5 περιγράφει τη διαμεσολάβηση ομηλικών μέσα από δύο προσεγγίσεις: την επίσημη (δομημένη) προσέγγιση και την ανεπίσημη (μη δομημένη) προσέγγιση. Το Κεφάλαιο 6 εισάγει κάποιες ιδέες οι οποίες λειτουργούν ως τροφή για σκέψη για τις διαμεσολαβήτριες και τους διαμεσολαβητές.

2 . ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

Μια σύντομη επισκόπηση

Η σύγκρουση είναι μια κοινή κατάσταση της καθημερινής ζωής. Συμβαίνει σε όλες τις ανθρώπινες σχέσεις. Κάθε άτομο έχει δικαιώματα, ελευθερίες, προτιμήσεις, συμφέροντα, ανάγκες, επιδιώξεις, τρόπους επικοινωνίας και τρόπους δράσης. Η σύγκρουση συμβαίνει κατά την άσκηση της ατομικότητας και της ανταπόκρισης στις αλληλεπιδράσεις με άλλα άτομα. Υπάρχει σύγκρουση όταν άτομα ή ομάδες ατόμων ανταγωνίζονται και επιδιώκουν ασύμβατους στόχους, ανεξάρτητα από το αν η ασυμβατότητα είναι πραγματική ή θεωρούμενη (Rambsobotham et al., 2005; Wilmot & Hocker, 2010; Moore, 2014). Η σύγκρουση δεν είναι απαραίτητα κακή ή βίαιη. Μπορεί να αντιμετωπιστεί ως κινητήρια δύναμη για αλλαγή η οποία διατηρεί τις σχέσεις και τις κοινωνικές δομές ζωντανές και δυναμικά ικανές να ανταποκριθούν στις ανθρώπινες ανάγκες, επιδιώξεις και στους ανθρώπινους στόχους (Lederach, 2014; Condliffe, 2016). Αν γίνει κακή διαχείριση, οι συγκρούσεις μπορεί να μετατραπούν σε βίαιες και επιβλαβείς καταστάσεις προς τα άτομα, τις οργανώσεις, τις κοινωνίες και τα έθνη (Dues, 2010).

Δεν υπάρχουν οικουμενικές προδιαγραφές για την ταξινόμηση της σύγκρουσης. Ο ακαδημαϊκός κόσμος του πεδίου ταξινομεί τη σύγκρουση βάσει του επιπέδου (π.χ. διεθνής, διακρατική ή συγκρούσεις που συνήθως συμβαίνουν ανάμεσα στα κράτη, εθνικές ή εμφύλιες, συνήθως ανταρσία και επανάσταση) και συγκρούσεις ανάμεσα σε άτομα και ομάδες που ανήκουν σε μια κοινότητα ή στην κοινωνία.

Οι συγκρούσεις μπορούν επίσης να κατηγοριοποιηθούν βάσει της κατεύθυνσης και της ισορροπίας δύναμης, συμπεριλαμβανομένων κάθετων και οριζόντιων κατηγοριών. Οι κάθετες συγκρούσεις αναφέρονται σε αυτές που συμβαίνουν ανάμεσα σε πρόσωπα και θεσμούς που εκπροσωπούν την υψηλότερη και τη χαμηλότερη εξουσία. Αυτή η σύγκρουση συνήθως είναι πολιτική ή συμβαίνει για τη διεκδίκηση της εξουσίας. Συνηθισμένα παραδείγματα είναι οι εξεγέρσεις και οι επαναστάσεις ή συγκρούσεις ανάμεσα στο εργατικό και στο διοικητικό προσωπικό μιας οργάνωσης ή μιας εταιρίας. Από την άλλη μεριά, οι οριζόντιες συγκρούσεις είναι αυτές που συμβαίνουν ανάμεσα σε άτομα ή ομάδες ατόμων που βρίσκονται περίπου στο ίδιο επίπεδο εξουσίας και δύναμης (π.χ. μέσα από την οπτική της ιδιότητας εντός κάποιου πλαισίου, ανάμεσα σε δυο μαθήτριες/-ες)

Οι κάθετες και οι οριζόντιες συγκρούσεις μπορούν επίσης να ταξινομηθούν βάσει της τυπολογίας τους. Τα κριτήρια της τυπολογίας βασίζονται στο πλαίσιο και την αιτιολογία (Rothman, 2011). Αυτό συμπεριλαμβάνει τις συγκρούσεις για λόγους ταυτότητας (όπως αυτές που σχετίζονται με διεκδικήσεις που συνδέονται με ταυτοτικά στοιχεία όπως είναι η εθνικότητα, το

φύλο, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις), συγκρούσεις για τη διεκδίκηση πόρων (όπως αυτές που συνδέονται με τον ανταγωνισμό γύρω από την πρόσβαση, την ιδιοκτησία και τον έλεγχο της γης και άλλων φυσικών πόρων) και τις ιδεολογικές συγκρούσεις (όπως είναι αυτές που συνδέονται με διαρκείς συγκρούσεις ανάμεσα στον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό), ανάμεσα σε άλλες.

Αντιδράσεις στη σύγκρουση

Όπως προτείνει ο Lederach (2014), η σύγκρουση δεν είναι απαραίτητα κάτι κακό ή βίαιο. Οι άνθρωποι διαχειρίζονται τη σύγκρουση με διαφορετικούς τρόπους. Οι Nader&Todd (1978) αναγνωρίζουν οκτώ διαφορετικούς τρόπους:

1. Αποφυγή ή αγνόηση της σύγκρουσης με συνέχιση της κακής σχέσης.
2. Αποφυγή ή τερματισμός μιας σχέσης με αποχώρηση από αυτή. Αυτό συνήθως συμβαίνει όταν το ένα μέρος νιώθει ανίσχυρο να διαχειριστεί το κοινωνικό, οικονομικό και συναισθηματικό (ψυχολογική) κόστος της σύγκρουσης.
3. Εξαναγκασμός ή επιβολή της έκβασης από το ένα μέρος στο άλλο.
4. Διαπραγμάτευση ή κάποια διαδικασία μέσω της οποίας τα μέρη της σύγκρουσης αναζητούν μια κοινή συμφωνία.
5. Διαμεσολάβηση ή η διαδικασία μέσω της οποίας τα μέρη της σύγκρουσης αναζητούν την υποστήριξη ενός τρίτου μέρους.
6. Συμβιβασμός ή η διαδικασία ανάκτησης της σχέσης και η εδραίωση των συνθηκών διαπραγμάτευσης.
7. Διαιτησία ή η διαδικασία μέσω της οποίας τα μέρη της σύγκρουσης παραχωρούν σε ένα τρίτο μέρος την παρέμβαση και την κρίση.
8. Εκδίκαση ή η διαδικασία μέσω της οποίας κάποια Αρχή παρεμβαίνει, παίρνει και εφαρμόζει μια απόφαση.

Αυτοί που χρειάζονται βαθύτερη κατανόηση είναι οι ανεξάρτητοι στόχοι των μερών της σύγκρουσης και το είδος της έκβασης που ελπίζουν να πετύχουν. Υπάρχουν τέσσερις τρόποι να σκεφτούμε τι μπορεί να συμβεί: πρώτον, η συνέχιση του ανταγωνισμού για το ποια/-ος θα βγει νικήτρια/-της και ποια/-ος θα βγει χαμένη/-νος. Δεύτερον, στόχευση στη νίκη χωρίς απώλειες. Τρίτον, απεγνωσμένος ανταγωνισμός ακόμα και όταν η κατάσταση είναι τέτοια που κανένα από τα δύο μέρη της σύγκρουσης δεν κερδίζει. Τέταρτον, η εύρεση μιας λύσης από την οποία ωφελούνται και τα δύο μέρη (win-win). Ο Deutsch (1973) προτείνει ότι οι λύσεις win-win πρέπει να είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της διαχείρισης συγκρούσεων. Ωστόσο, η επίτευξη μιας τέτοιας λύσης συχνά χρειάζεται την υποστήριξη ενός τρίτου μέρους, το οποίο ενθαρρύνει τα μέρη της σύγκρουσης να λύσουν τα θέματα, να αναζητήσουν κοινό τόπο και να βρουν λύσεις οι οποίες ικανοποιούν από κοινού τους ανεξάρτητους στόχους.

Για μαθητές και μαθήτριες που εμπλέκονται σε διαφωνίες εντός του σχολείου, οι διαμεσολαβήτριες/-τες αποτελούν την πηγή μέσα από την οποία μπορούν να αναζητήσουν υποστήριξη.

Διαχείριση Σύγκρουσης

Το πρόβλημα με τη σύγκρουση ξεκινά όταν ξεφεύγει της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς και αποκτά την πρόσθετη πρόκληση σωματικής ή ψυχολογικής βλάβης κατά ενός άλλου ατόμου ή μιας ομάδας (WHO, 2002; Ramsbotham et al., 2005; Moore, 2014). Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα μέρη της σύγκρουσης αντιδρούν στη σύγκρουση με διαφορετικούς τρόπους. Μερικές αντιδράσεις μπορεί να οδηγήσουν σε θετικά αποτελέσματα ενώ άλλες μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες, όχι μόνο για τα κύρια μέρη της σύγκρουσης, αλλά και για τα άτομα που επηρεάζονται από αυτή με έμμεσο τρόπο.

Αν και τα μέρη της σύγκρουσης έχουν την κύρια ευθύνη διαχείρισής της και καθορισμού της έκβασης, είναι ευθύνη κάθε ατόμου να συμβάλλει στη διαχείριση συγκρούσεων. Κάθε άτομο, ομάδα, κοινότητα και έθνος έχουν στόχο τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την εκπλήρωση των βασικών ανθρώπινων αναγκών και συλλογικών στόχων. Οι κοινωνίες έχουν αναπτύξει θεσμούς προκειμένου να πετύχουν συλλογικούς στόχους μέσα από νόμους οι οποίοι αποτρέπουν τη βία και προγράμματα τα οποία αντιμετωπίζουν τις ρίζες των συγκρούσεων. Σε διεθνές επίπεδο, τα Ηνωμένα Έθνη αναλαμβάνουν ένα σύνολο δράσεων, όπως είναι η διατήρηση της ειρήνης, η πρόληψη των συγκρούσεων και η διαμεσολάβηση, η ειρήνευση, η ενίσχυση και η οικοδόμηση της ειρήνης, ώστε να διατηρηθεί διεθνώς η ειρήνη και η ασφάλεια (<https://peacekeeping.un.org/en/terminology>). Η οικοδόμηση της ειρήνης, η πρόληψη της σύγκρουσης και η διαμεσολάβηση αποτελούν επίσης δράσεις που αναλαμβάνουν πολλές διεθνείς φορείς ανάπτυξης.

Η διαχείριση των συγκρούσεων αντιπροσωπεύει μια ολόκληρη γκάμα αντιδράσεις στις συγκρούσεις που θεωρούνται ιδανικά θετικές (Ramsbotham et al., 2005). Αποσκοπεί στην πρόληψη της βίας, την υποστήριξη την επίλυση των συγκρούσεων και τον μετριασμό των αρνητικών αποτελεσμάτων των συγκρούσεων. Είναι ένα θέμα που σχετίζεται με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Από την οικογένεια, τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, τους κρατικούς και μη κρατικούς οργανισμούς κ.α. ((Dewa et al., 2012). Η διαχείριση συγκρούσεων απαιτεί απόκτηση ατομικών δεξιοτήτων (όπως είναι η ανάλυση συγκρούσεων, η επικοινωνία, οι τεχνικές και οι προσεγγίσεις επίλυσης συγκρούσεων, μεταξύ άλλων) και κατάλληλες δομές για την καθιέρωση ευνοϊκών οργανωτικών περιβαλλόντων ((Thakore, 2013; Oachesu, 2016).

Ωστόσο, η διαχείριση συγκρούσεων μπορεί να μην πάει καλά. Πρέπει να είμαστε σε θέση να αναγνωρίζουμε ότι τα συστήματα σύγκρουσης είναι δυναμικά, μη γραμμικά και σύνθετα (de Coning, 2018). Μερικές, όπως η κομμουνιστική εξέγερση στις Φιλιππίνες, είναι μακρόχρονες. Άλλες επαναλαμβάνονται ανάλογα με τους παράγοντες επιρροής, όπως οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες ή η εξάπλωση ιδεολογιών που προωθούν τη βία. Η κακή διαχείριση των συγκρούσεων μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση των καταστροφικών στοιχείων της συγκρουσιακής διαδικασίας. Θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε τερματισμό της επικοινωνίας και στη διατήρηση των εχθροπραξιών (Daresh, 2002).

Στα σχολεία, οι διευθύντριες/-ντες έχουν την ευθύνη να φέρουν καλύτερους τρόπους διαχείρισης ενδοσχολικών συγκρούσεων (Namaga, 2002). Οι καταστάσεις σύγκρουσης, ο κανονισμός του σχολείου και ο προγραμματισμός πρέπει να ενεργοποιούν τις μαθήτριες/-τες, το εκπαιδευτικό και άλλο προσωπικό, να διαχειριστεί τις συγκρούσεις με τρόπους που καλλιεργούν ένα ειρηνικό περιβάλλον για μάθηση και οικοδόμηση σχέσεων. Χρειάζεται να σκεφτούν πώς πρέπει να διαχειριστούν τη σύγκρουση σε όλο το φάσμα της εξέλιξής της, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά, τις συνέπειες και τον αντίκτυπο σε άλλα άτομα. Για να είναι παραγωγική μια σύγκρουση, η διαχείριση της σύγκρουσης πρέπει να είναι επικοδομητική (De Dreu, 1997). Η διαμεσολάβηση ομηλίκων (ομοτίμων) είναι μια προσέγγιση η οποία είναι σχεδιασμένη για να είναι θετική, επικοδομητική και ενδυναμωτική για τις μαθήτριες και τους μαθητές.

Στη διαμεσολάβηση ομηλίκων (ομοτίμων), η αναγνώριση της σύγκρουσης είναι σημαντική (Condliffe, 2016). Κάθε σύγκρουση έχει ένα περιεχόμενο. Έχει κάποια τοποθεσία, μια ιστορία πίσω της, εμπλεκόμενα πρόσωπα και αιτίες οι οποίες καθορίζουν τον βαθμό επιμονής, κλιμάκωσης ή αποκλιμάκωσης. Δε μπορεί να εφαρμοστεί η διαμεσολάβηση σε όλες τις συγκρούσεις.

Πρώτον, σε όλες τις συγκρούσεις, τα εμπλεκόμενα μέρη είναι κυρίως αυτά έχουν την ευθύνη της έκβασης. Η διαμεσολάβηση είναι μια παρέμβαση την οποία τα μέρη μπορούν να δεχτούν ή να απορρίψουν. Οι αυτόνομες δράσεις τους, διαφορές, συναισθήματα, συμπεριφορά και ανεξαρτησία θα καθορίσουν το αποτέλεσμα (Dues, 2010). Δεύτερον, υπάρχουν συγκρούσεις με στάδια κλιμακούμενης βίας οι οποίες προκαλούν μεγάλο κίνδυνο τόσο για την/τον διαμεσολαβήτρια/-τη όσο και για τα μέρη της σύγκρουσης. Ακόμα και στη σχολική διαμεσολάβηση, υπάρχουν τύποι συγκρούσεων που μπορούν να διαμεσολαβηθούν και αυτοί που χρειάζονται άλλες προσεγγίσεις. Εγκληματικές πράξεις όπως διακίνηση ή κατοχή παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών ή όπλων, πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσεγγίσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Νεαρά Άτομα και Σχολεία: Καταστάσεις Σύγκρουσης και Βία

Η σύγκρουση είναι ένα φυσικό συμβάν στα σχολεία όπου υπάρχει κινητικότητα ατόμων και ομάδων, αλληλεπίδραση και προβλήματα. Ο Lewin (1984) αναφέρεται σε αυτόν το χώρο ως “ζωτικό χώρο”. Το σχολείο είναι ο “ζωτικός χώρος” στον οποίο τα παιδιά βιώνουν τη σχολική τους ζωή, λαμβάνουν γνώσεις και προετοιμάζονται για το μέλλον. Αυτός ο χώρος βρίσκεται μέσα σε μεγαλύτερους ζωτικούς χώρους. Οι δυναμικές των συγκρούσεων εντός του σχολείου μπορεί να επηρεαστούν από συγκρούσεις που αναδύονται έξω από αυτό ή από τον ευρύτερο ζωτικό χώρο που ονομάζουμε κοινότητα και κοινωνία, όπου συμβαίνουν μεγαλύτερες και πολυμετωπικές συγκρούσεις.

Αν και τα σχολεία πρέπει να είναι ειρηνικά περιβάλλοντα και να παρέχουν χρήσιμες για τη ζωή εμπειρίες και εκπαίδευση, οι βίαιες συγκρούσεις μπορεί να οδηγήσουν σε κατάρρευση και διάβρωση των συστημάτων και των δομών (Haines, 2014). Ο εσωτερικός εκτοπισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που έχουν αντίκτυπο στην εκπαίδευση των παιδιών (Haines, 2014). Παγκοσμίως, εκτιμάται ότι 27 εκατομμύρια παιδιά και νέοι άνθρωποι έχουν επηρεαστεί από ένοπλες συγκρούσεις, με το 90% αυτών να έχουν εκτοπιστεί εσωτερικά (Bethke & Braunschweig, 2004). Το 2020, 4,4 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας 5 έως και 14 ετών στην Υπο-Σαχάρια Αφρική επηρεάστηκαν από τον εσωτερικό εκτοπισμό, με τα 3,3 εκατομμύρια αυτών αν βρίσκονται σε κίνδυνο να βρεθούν εκτός σχολείου (UNESCO, 2020).

Σε περιοχές οι οποίες βάλλονται από βίαιες συγκρούσεις, μέρη του εκπαιδευτικού συστήματος αποτυγχάνουν και οι λειτουργίες των δομών διαχείρισης - όπως οι διοικήσεις των σχολείων και το εκπαιδευτικό προσωπικό - παρεμποδίζονται.

Ως αποτέλεσμα του εσωτερικού εκτοπισμού, τα παιδιά απομακρύνονται άμεσα από τα σχολεία τους λόγω της φυσικής απόστασης ανάμεσα στο σχολείο και στα κέντρα φιλοξενίας. Σε ορισμένες περιοχές, η διακοπή της εκπαίδευσης παρατείνεται λόγω της αδυναμίας του συστήματος να φιλοξενήσει εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά στα σχολεία των κοινοτήτων υποδοχής. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι εσωτερικά εκτοπισμένες οικογένειες υφίστανται απώλεια των μέσων διαβίωσης και του εισοδήματός τους, γεγονός που μειώνει την ικανότητά τους να υποστηρίξουν την εκπαίδευση. Στον απόηχο της κρίσης στο Μαράουι το 2017, τα εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά δεν μπορούσαν να παρακολουθήσουν το σχολείο, επειδή τα σχολεία χρησιμοποιήθηκαν ως κέντρα φιλοξενίας, λόγω της έλλειψης εξοικείωσης με τη γλώσσα διδασκαλίας (Μπισάγια αντί για Μαρανάο) που χρησιμοποιείται στα προσωρινά κέντρα μάθησης, της αδυναμίας των γονέων να αγοράσουν σχολική ενδυμασία και των ανησυχιών για πιθανή επανεμφάνιση βίας (Coram International, 2017).

Η βία επιδρά στους νέους ανθρώπους

Δεν υπάρχει διαθέσιμη μελέτη ειδικά για τη σχολική βία στις Φιλιππίνες. Μια βασική έρευνα που διεξήχθη το 2016 για λογαριασμό του Συμβουλίου για την Πρόνοια των Παιδιών και του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) και στην οποία συμμετείχαν 3.866 νέοι ηλικίας 13-24 ετών σε 172 δήμους των Φιλιππίνων, αποκάλυψε ότι το 80% είχε υποστεί κάποια μορφή βίας κατά τη διάρκεια της ζωής του, είτε στο σπίτι, στο σχολείο, στον χώρο εργασίας, στην κοινότητα ή κατά τη διάρκεια των ερωτικών σχέσεων. Η επικράτηση της βίας ήταν 81,5% μεταξύ των ανδρών και 78,4% μεταξύ των γυναικών.

Ευρήματα μελέτης του 2016 στις Φιλιππίνες αναφέρουν ότι παρά την υψηλή συχνότητα βίας ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια, μόνο το 10% των ατόμων που επηρεάζονται από αυτή αποκαλύπτουν τα περιστατικά και κυρίως το κάνουν σε φιλικά πρόσωπα και ως έναν βαθμό, στις μητέρες τους (Council for the Welfare of Children and UNICEF, 2016). Μόνο το 29.2% των παιδιών γνωρίζει για τις υπηρεσίες που θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους. Από την άλλη, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται ανεπαρκείς για την αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών.

Έκθεση του 2017 για την κατάσταση στην Αυτόνομη Περιοχή Μπανγκσαμόρο στο Μουσουλμανικό Μιντανάο (BARMM) κατ' ανάθεση του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF), αναφέρει ότι λόγω των ένοπλων συγκρούσεων και της ενδοφυλετικής βίας, οι γυναίκες και τα κορίτσια κινδυνεύουν ιδιαίτερα να πέσουν θύματα απαγωγής, βιασμού και άλλων μορφών σεξουαλικής κακοποίησης και πρόωρου καταναγκαστικού γάμου. Τα αποτελέσματα της, υποστηριζόμενης από τη YOUCAP, Αξιολόγησης Ευαλωτότητας-Ικανοτήτων με Εστίαση στους Νέους (YVCA) και του Διαλόγου με Εστίαση στους Νέους (YFD) στο Gigaquit (Surigao del Norte), στο Carmen (Agusan del Norte), στο Talisayan (Misamis Oriental) και στην πόλη Iligan, κατά τα έτη 2020 και 2021, καταδεικνύουν κινδύνους και βία που προκαλούνται από συγκρούσεις και επηρεάζουν νέους ανθρώπους εντός και εκτός σχολείου. Τα πιο κοινά θέματα είναι ο εκφοβισμός, οι διακρίσεις (για λόγους εθνότητας και φύλου), η βία των συμμοριών, η παρενόχληση και η σεξουαλική κακοποίηση.

Οι νέοι άνθρωποι που είναι θύματα βίας αντιδρούν διαφορετικά. Μέρος αυτών αντιδρά παθητικά στη θυματοποίηση και βασίζεται πλήρως στην εξωτερική υποστήριξη. Υπάρχουν άλλοι που εστιάζουν στην πρόσληψη της ευαλωτότητας ως αδυναμία και αρνούνται να αποκαλύψουν την τραυματική εμπειρία σε φιλικά πρόσωπα και στην οικογένεια. Η θυματοποίηση δε μειώνει την ικανότητα δράσης των νέων ανθρώπων προς την αλλαγή. Η αυτενέργεια των νέων ανθρώπων μπορεί να υποστηριχτεί και να ενισχυθεί προς την κατεύθυνση ανάπτυξης μη βίαιων αντιδράσεων στη σύγκρουση. Η διαμεσολάβηση ομηλίκων είναι μια προσέγγιση που μπορεί να αξιοποιήσει τη

δύναμη και την ικανότητα των νέων ανθρώπων να αντιμετωπίσουν τις συγκρούσεις και να αναζητήσουν λύσεις που οδηγούν στην εκπλήρωση των συμφερόντων και των αναγκών τους.

3 . Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

Οι συγκρούσεις δεν είναι εγγενώς καταστροφικές. Η κατεύθυνση των αποτελεσμάτων, θετικά ή αρνητικά, εξαρτάται από την ικανότητα των μερών της σύγκρουσης να αντιμετωπίσουν τη σύγκρουση και να λύσουν τις διαφορές τους. Κάποιες φορές τα μέρη της σύγκρουσης δυσκολεύονται να διαχειριστούν ανεξάρτητα τα ζητήματα και τις διαδικασίες επίλυσής της. Υπό αυτές τις συνθήκες, καθίσταται αναγκαία η παρέμβαση τρίτων, με τη διαμεσολάβηση να αποτελεί μία από τις μορφές της.

Η διαμεσολάβηση είναι μια μορφή επίλυσης συγκρούσεων με τη βοήθεια τρίτων. Ο Zartman (2008) την περιγράφει ως μια διαπραγμάτευση που επιταχύνεται καταλυτικά από ένα πρόσωπο που διαμεσολαβεί με σκοπό τα μέρη της σύγκρουσης να κάνουν αυτό που δε μπορούν μόνοι τους. Είναι μια υποστηρικτική διαδικασία όπου η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής διατηρεί την ουδετερότητα και την αμεροληψία, απέχει από το να κάνει κρίσεις και διατηρεί την ισορροπία δύναμης ανάμεσα στα μέρη (Levenheim & Guerin, 2004; Cremin, 2007; Moore, 2014). Η πρακτική είναι τόσο παλιά όσο η ύπαρξή μας και έχει τις ρίζες της σε πολλούς πολιτισμούς και θρησκείες (Cremin, 2007). Η τρέχουσα ανάπτυξη και δημοφιλία της ξεκίνησε τη δεκαετία του '70, ως μέρος της διαμόρφωσης ενός ευρύτερου συστήματος εναλλακτικής επίλυσης συγκρούσεων (ADR). Χρησιμοποιείται ευρέως για την επίλυση διαφορετικού τύπου συγκρούσεων, όπως συγκρούσεις μεταξύ συζύγων, οικογενειακές συγκρούσεις, συνθήκες σύγκρουσης που αφορούν περιβαλλοντικά, εργασιακά και δια-ομαδικά ζητήματα και συγκρούσεις σε άλλα περιβάλλοντα όπως είναι οι σχολικές κοινότητες (Levenheim & Guerin, 2004; Cremin, 2007; Moore, 2014).

Σχετικές Ιδέες

Οι διαμεσολαβήτριες/-ές χρειάζεται να εξοικειωθούν με κάποιες σημαντικές έννοιες στο πλαίσιο του ρόλου που έχουν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης.

- **Διαδικασία μέσα σε μια διαδικασία.** Η διαμεσολάβηση είναι μια διαδικασία που υφάινεται μέσα από μια θεμελιώδη διαδικασία διαπραγμάτευσης ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης.
- **Ευθύνη της διαδικασίας.** Τα μέρη της σύγκρουσης εξακολουθούν να έχουν την ευθύνη της διαδικασίας. Αυτά ορίζουν το αποτέλεσμα της διαδικασίας.
- **Συνθήκες όπου όλα τα μέρη κερδίζουν.** Η διαπραγμάτευση είναι μέρος της σύγκρουσης. Είναι ένα διαπραγματευτικό βήμα παραπέρα από μια συνθήκη όπου το ένα μέρος δυσκολεύει το άλλο να πραγματώσει τους στόχους του (Deutsch, 1973). Μια συνθήκη όπου όλα τα μέρη κερδίζουν συμβαίνει όταν τα μέρη της σύγκρουσης αναγνωρίζουν λύσεις μέσω των οποίων εκπληρώνουν από κοινού στόχους και συμφέροντα (Dues, 2010).

- **Διαπραγματεύσεις που βασίζονται σε αρχές.** Οι συνθήκες όπου όλα τα μέρη κερδίζουν μπορούν επιτευχθούν μόνο μέσα από διαπραγματεύσεις που βασίζονται σε αρχές. Οι Fisher & Ury (1997) προτείνουν τέσσερις αρχές για τέτοιου είδους διαπραγματεύσεις: πρώτον, εστίαση στα γεγονότα και στις συμπεριφορές παρά στα άτομα που εμπλέκονται σε αυτά. Δεύτερον, εστίαση στα συμφέροντα παρά στις θέσεις. Τρίτον, παραγωγή επιλογών. Τέταρτον, αντικειμενική κριτική των επιλεγμένων λύσεων.
- **Διαπολιτισμικές διαστάσεις της διαδικασίας με τη συμμετοχή τρίτων.** Ο Lederach (1995) προτείνει τέσσερις διαδικασίες συμμετοχής τρίτων που είναι διαπολιτισμικά αποδεκτές. Η πρώτη αναφέρεται στην συλλογή οπτικών. Η δεύτερη εστιάζει στον από κοινού εντοπισμό συγκρούσεων. Η τρίτη εστιάζει στη διαχείριση ζητημάτων και στη διαπραγμάτευση και η τέταρτη περιλαμβάνει την αναζήτηση εξόδου ή τη σύναψη συμφωνίας.

Εμπειρίες και προσεγγίσεις

Ο εκμοντερνισμός και η υβριδοποίηση της διαμεσολάβησης οδηγεί σε ποικίλες εμπειρίες και προσεγγίσεις. Επίσης, χρησιμοποιείται σε εμφύλιους πολέμους και διακρατικές συγκρούσεις, κυρίως για την πρόληψη κλιμάκωσης των βίαιων πρακτικών και ανθρωπιστικών καταστροφών. Μερικές προσεγγίσεις της διαμεσολάβησης χρησιμοποιούν έντονη δύναμη που μειώνει την ικανότητα των μερών της σύγκρουσης να πάρουν από μόνα τους αποφάσεις (Ramsbotham et al., 2005; Moore, 2014).

Η δύναμη είναι σχετική. Κάποια μπορεί να είναι πιο ισχυρή από κάποια άλλη εξαιτίας της πρόσβασης στον πλούτο ή σε πληροφορίες (Keltner et al., 2003; Fiske, 2010), ή της ικανότητας να επηρεάσει αποφάσεις είτε σε σχέση με την απειλή κάποιας τιμωρίας, είτε σε σχέση με την προσδοκία κάποιας επιβράβευσης (Sturn & Antonakis, 2015). Στη διαμεσολάβηση ομηλίκων, οι διαμεσολαβήτριες/-ές βρίσκονται σε μια κατάσταση ισχύος που δε συνδέεται σκόπιμα με την αυθεντία, τη νομιμότητα που πηγάζει από μια θέση εξουσίας μέσα στο σχολείο. Η παρουσία (ή απουσία) μιας/ενός διαμεσολαβήτριας/-ή σε μια σύγκρουση είναι κρίσιμη μεταβλητή που επηρεάζει την εξέλιξη των αποτελεσμάτων της (Nader & Todd, 1978). Τα αποτελέσματά των διαδικασιών της διαμεσολάβησης εξαρτώνται από την προσέγγιση της/του διαμεσολαβήτριας/-ή, η οποία θα ενθαρρύνει τα μέρη της σύγκρουσης να δράσουν αυτόνομα ή όχι. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη δύναμή τους υπεύθυνα και να ενθαρρύνουν τα μέρη της σύγκρουσης να συμμετάσχουν με τη θέλησή τους στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να πάρουν τις δικές τους αποφάσεις.

Στόχος και προσανατολισμός στη διαδικασία

Ο κύριος στόχος της διαμεσολάβησης είναι τα μέρη της σύγκρουσης να καταλήξουν σε λύσεις με τις οποίες θα μπορέσουν να συνεχίσουν τη ζωή τους (Lovenheim & Guerin, 2004). Αυτό δε συνεπάγεται τη μη αναγνώριση μιας βλαπτικής συμπεριφοράς και της ανάγκης για εφαρμογή της επανορθωτικής δικαιοσύνης. Η διαδικασία πρέπει να είναι μετασχηματιστική και πρέπει να οδηγεί στην επανάκτηση της καλής επικοινωνίας και των ανθρώπινων σχέσεων.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της διαμεσολάβησης που υποστηρίζονται σε αυτό το βιβλίο, είναι:

- Ουδετερότητα και αμεροληψία εκ μέρους της/του διαμεσολαβήτριας/-τή
- Εθελοντική συμμετοχή των μερών της σύγκρουσης στη διαδικασία της διαμεσολάβησης
- Διαδικασία που διευκολύνει την ενδυνάμωση των μερών της σύγκρουσης να έχουν τον έλεγχο των αποτελεσμάτων της διαπραγμάτευσης.

Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής δεν παίρνει το τιμόνι στη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Ο ρόλος της/του πρέπει να βασίζεται στα γεγονότα στα οποία εμπλέκονται τα μέρη σε μια διαπραγμάτευση. Τα μέρη της διαπραγμάτευσης είναι αυτά που πρωταγωνιστούν σε μια διαδικασία διαμεσολάβησης. Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής δεν πρέπει ποτέ να υποτιμά την αυτονομία των μερών της σύγκρουσης να μπορούν να την ορίσουν με το δικό τους τρόπο και να αποφασίσουν από κοινού για τη λύση (Condliffe, 2016).

4 . ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ

Η διαμεσολάβηση ομηλίκων είναι μια μορφή αλληλοϋποστήριξης ομηλίκων (Cremin, 2007). Διαμορφώνει ένα μέρος του ευρύτερου φάσματος πρακτικών αλληλοϋποστήριξης ομηλίκων εντός κι εκτός σχολείου, όπως είναι τα συστήματα υποστήριξης και ψυχοκοινωνικής φροντίδας που καθοδηγούνται από ομηλικά άτομα, φιλικής υποστήριξης, καθοδήγησης και διαμεσολάβησης (Sharf, 2001) και άλλων όπως είναι η συμβουλευτική υποστήριξη ομηλίκων και η αλληλοεκπαίδευση.

Η έννοια “ομηλίκων” στη διαμεσολάβηση, αναφέρεται σε άτομα που ανήκουν στην ίδια κοινωνική ομάδα που βασίζεται στην ηλικία ή σε μια κοινή κατάσταση όπως είναι η φοίτηση στην ίδια τάξη ή η συμμετοχή σε μια ομάδα.

Σε αυτό το βιβλίο, η διαμεσολάβηση ομηλίκων αναφέρεται σε ενδοσχολικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, και αφορά κυρίως παιδιά που βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα 15-18. Ωστόσο, το πρόγραμμα της διαμεσολάβησης ομηλίκων εξ ορισμού, συμπεριλαμβάνει και άλλα ενδιαφερόμενα πρόσωπα προς υποστήριξη, όπως είναι οι εκπαιδευτικοί οποιασδήποτε ειδικότητας, η διοίκηση του σχολείου, ο Σύλλογος Γονέων & Κηδεμόνων κ.ά.

Η σχολική διαμεσολάβηση ομηλίκων εφαρμόζεται ευρέως σε πολλές χώρες από το 1980. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, υπολογίζεται ότι εφαρμόζονται 10.000 προγράμματα διαμεσολάβησης ομηλίκων σε διαφορετικά σχολεία.

Γιατί Σχολική Διαμεσολάβηση Ομηλίκων;

Το σχολείο είναι μια κοινότητα στην οποία άτομα με ποικιλόμορφα χαρακτηριστικά αλληλεπιδρούν και διαχειρίζονται τις σχέσεις τους. Οι διαφορές, είτε αυτές αφορούν τον τρόπο σκέψης, την κουλτούρα, την οικονομική τάξη, τα συμφέροντα και τους στόχους ή τους τρόπους επικοινωνίας, μπορεί να οδηγήσουν σε εντάσεις και συγκρούσεις. Οι υπάρχουσες πολιτικές εστιάζουν στην τιμωρία και την πειθαρχία σε περιπτώσεις παραβίασης κανόνων που συγκροτούν την ιδέα της εύρυθμης σχολικής ζωής. Οι παραβιάσεις κατηγοριοποιούνται ως “ελασσοнос σημασίας” ή “σοβαρές”, με τις τιμωρίες να κυμαίνονται από σύσταση, επιτήρηση, αποβολή και αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος. Ενώ υπάρχουν θέματα που πρέπει να διευθετηθούν στο σχολείο με χρήση πειθαρχικών μέτρων, υπάρχουν και άλλα τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή της διαμεσολάβησης ομηλίκων.

Η σχολική διαμεσολάβηση ομηλίκων συμβάλλει στη χαλάρωση του φόρτου που έχει η διοίκηση του σχολείου να επιβάλλει τιμωρίες, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να ωριμάσουν και να μάθουν να διαχειρίζονται τις συγκρούσεις στις οποίες εμπλέκονται. Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης αναφέρει ότι τα παιδιά

αντιγράφουν τις αντιδράσεις των ομηλίκων τους σε κοινωνικές συνθήκες, αφομοιώνουν και προσαρμόζονται στα πρότυπα αλληλεπίδρασης μεταξύ ομηλίκων και αναπτύσσουν νέες γνωστικές λειτουργίες για τη διαχείριση μελλοντικών αλληλεπιδράσεων (Bandura, 1969, 1977, 1986, 2001; Bandura & Jourden, 1991; Schellenberg, 2000). Επιπλέον, η σχολική διαμεσολάβηση ομηλίκων έχει αποδειχθεί ότι μπορεί να επιδράσει θετικά προς την αυτορύθμιση της συμπεριφοράς των παιδιών όταν έρχονται αντιμέτωπα με μια σύγκρουση (Bandura, 1986; Graham & Pulvino, 2000; Humphries, 1999; Johnson et al., 1994).

Οι μαθήτριες/-τές έχουν την ικανότητα να προτείνουν τις δικές τους λύσεις που δε βασίζονται στην τιμωρία. Οι έρευνες έχουν δείξει ότι η εφαρμογή της διαμεσολάβησης ομηλίκων έχει μειώσει σημαντικά τη σχολική βία και τις αποβολές (Bickmore, 2000; Churchill, 2013; Schellenber et al, 2007). Έρευνα του 2003 που έλαβε χώρα σε δημόσια σχολεία του Cleveland (Ohio, USA) έδειξε ότι τα παιδιά από 8 έως 11 ετών έχουν αναπτύξει την κατανόηση της σχέσης που έχει η ειρηνική επίλυση συγκρούσεων με τις ακαδημαϊκές επιδόσεις (Bickmore, 2003). Άλλη έρευνα σε δύο σχολεία της Νέας Υόρκης έδειξε ότι υπήρξε μείωση σε περιστατικά σωματικής βίας, υποτιμητικών χαρακτηρισμών και προσβολών (Churchill, 2013). Οι Schellenberg et al. (2007) αναφέρουν επίσης το πώς η διαμεσολάβηση ομηλίκων οδήγησε στη μείωση αποβολών από δημοτικά σχολεία της περιφέρειας.

Ο σκοπός της Διαμεσολάβησης Ομηλίκων

Η διαμεσολάβηση ομηλίκων δεν πρέπει να είναι απλώς μια επαναστατική ιδέα. Ενώ πρέπει να απαντά σε συγκεκριμένης μορφής συγκρούσεις, πρέπει παράλληλα να δρα προληπτικά στη βία. Οι κύριοι στόχοι της διαμεσολάβησης ομηλίκων είναι να:

- Μετασχηματιστούν τα σχολικά περιβάλλοντα μέσα από τη μείωση των πειθαρχικών προβλημάτων και να βοηθήσουν τις/τους μαθήτριες/-τές να αλληλοϋποστηρίχθούν
- Συνδυαστεί η πρακτική της διαμεσολάβησης με τις ακαδημαϊκές σπουδές ως έναν μηχανισμό που συγκροτεί από κοινού την προώθηση του σχολείου ως ασφαλή χώρο.
- Βοηθηθούν τα παιδιά ώστε να δουν τους εαυτούς τους, ειδικά, ως άτομα που έχουν την ικανότητα να επιλύσουν τις συγκρούσεις στις οποίες εμπλέκονται
- Εξισορροπηθεί η επιβολή τιμωρητικών μέτρων από τη διοίκηση του σχολείου με την ενδυνάμωση των παιδιών
- Μειωθεί η βία στα σχολεία και να αυξηθούν οι δεξιότητες εκπαιδευτικών και παιδιών να επιλύουν ειρηνικά τις συγκρούσεις με κατεύθυνση την αλλαγή σε μια κουλτούρα ειρήνης.

Η/ο Διαμεσολαβήτρια/-τής Ομηλίκων

Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής είναι μια/ένας μαθήτρια/-τής που ανήκει στην ίδια ηλικιακή ομάδα με τα παιδιά που εμπλέκονται σε μια σύγκρουση (Adiquzel, 2014). Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής είναι ένα άτομο που φοιτά στο Γυμνάσιο ή στο Λύκειο, ανεξαρτήτως φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, εθνότητας και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι κάποιο άτομο από άλλο σχολείο, αλλά πρέπει να ανήκει στην ίδια ηλικιακή ομάδα. Μια/ένας διαμεσολαβήτρια/-τής από άλλο σχολείο μπορεί να χρειάζεται, στην αρχή, όταν το σχολείο που έχει δρομολογήσει την εφαρμογή της διαμεσολάβησης βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο διαμόρφωσης και χρειάζεται την υποστήριξη από κάποιο άλλο σχολείο με περισσότερη εμπειρία πάνω στο θέμα.

Τα προσόντα μιας/ενός διαμεσολαβήτριας/-τή

Κάθε μαθήτρια/-τής είναι μια/ένας εν δυνάμει διαμεσολαβήτρια/-τής. Κάθε παιδί έχει μια εγγενή ικανότητα να επικοινωνεί, να ακούει και να βοηθά άλλους ανθρώπους. Ωστόσο, χρειάζεται να προταθεί και να πιστοποιηθεί. Το προσωπικό του σχολείου που συντονίζει το πρόγραμμα μπορεί να θέσει ένα σύνολο ποιοτήτων και χαρακτηριστικών τα οποία θα πρέπει να πληρούνται ώστε να ένα παιδί να μπορέσει να ενταχθεί στην ομάδα που θα εκπαιδευτεί στη διαμεσολάβηση.

Τα χαρακτηριστικά και οι ποιότητες μπορεί ήδη να υπάρχουν σε κάποια/-ον υποψήφια/-ο διαμεσολαβήτρια/-τή και κάποια άλλα να αποκτηθούν στην πορεία μέσα από την εκπαίδευση. Για να φτάσει μια/ένας μαθήτρια/-τής να διαμεσολαβήσει σε μια σύγκρουση θα πρέπει να έχει εκπαιδευτεί πολύ καλά. Μέσα από την εκπαίδευση, τα παιδιά θα έχουν τη δυνατότητα να μάθουν και να εφαρμόσουν διαδικασίες σε πραγματικές συγκρούσεις (Johnson & Johnson, 1996). Γι' αυτό, η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι μια από τις προϋποθέσεις της πιστοποίησης. (σ.σ. στην ελληνική συνθήκη, η αναφερόμενη πιστοποίηση είναι η βεβαίωση συμμετοχής της/του μαθήτριας/-τή στο πρόγραμμα της διαμεσολάβησης που θα τρέξει στο σχολείο ως πρόγραμμα Αγωγής Υγείας στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων)

Ο ρόλος της/του διαμεσολαβήτριας/-τή

Διαμεσολαβώ σημαίνει “μπαίνω στη μέση” (Lovenheim & Guerin, 2004). Πρόκειται για μια κατάσταση στην οποία συμφωνούν τα μέρη της σύγκρουσης να συμμετάσχουν με σκοπό την εύρεση λύσης με την υποστήριξη ενός ατόμου που “μπαίνει ανάμεσα”. Ακολουθεί μια λίστα ρόλων που διευκολύνουν τα μέρη της σύγκρουσης να:

- Βρουν λύση
- Επανεξετάσουν τα γεγονότα και να αναθεωρήσουν τις εντυπώσεις τους
- Ανακαλύψουν αθέατα ζητήματα
- Κατανοήσουν τη διαφορά μεταξύ θέσεων, συμφερόντων και αναγκών
- Αναγνωρίσουν την αλληλοεπικάλυψη συμφερόντων και αναγκών και να ανοίξουν το δρόμο που οδηγεί στην εστίαση σε κοινά συμφέροντα και ανάγκες.
- Εξερευνήσουν και να καταλήξουν σε λύσεις που ικανοποιούν κοινά συμφέροντα και ανάγκες.

Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής δεν είναι δικαστής ή ένορκος. Όμως, μπορεί να προάγει προτάσεις γύρω από τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία των προτεινόμενων λύσεων. Αυτό σημαίνει ότι η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής πρέπει να έχει δεξιότητες αξιολόγησης.

Τι δεν πρέπει να κάνει η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής

Υπάρχουν κάποια πράγματα που μια/ένας διαμεσολαβήτρια/τής δεν πρέπει να κάνει. Αυτά είναι:

- Να μη φέρεται σαν δικαστής όταν διατυπώνονται αντίθετες απόψεις
- Να μη συμβουλεύει κανένα μέρος για το τι αποφάσεις πρέπει να πάρει
- Να μη φέρεται σαν θεραπεύτρια/-τής ακόμα κι αν έρθει αντιμέτωπη/-ος με συναισθηματικά ζητήματα κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης.
- Να μην επιβάλλει τιμωρία σε κανένα μέρος
- Να μη συμπεριφέρεται σαν αφεντικό κατά τη διάρκεια της διαδικασίας
- Να μην αποκαλύπτει πληροφορίες που αφορούν κοινωνικές ταυτότητες των μερών της σύγκρουσης, αλλά να παραμένει στη συζήτηση γύρω από τη σύγκρουση.

Ποιότητες μιας/ενός διαμεσολαβήτριας/-ή

Η διευκόλυνση μιας διαδικασίας διαμεσολάβησης είναι πρόκληση. Χρειάζεται ειδικές δεξιότητες και ικανότητες, και μια στάση που αποπνέει ηρεμία (Condliffe, 2016). Μερικές καλές ποιότητες έχουν αποκτηθεί μέσω της κοινωνικοποίησης εντός της οικογένειας, της κοινότητας και από τη συναναστροφή με ομήλικα άτομα. Άλλες μπορεί να αποκτηθούν μέσα από την παρατήρηση, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη ομαδικού πνεύματος. Τα μέρη της σύγκρουσης προσδοκούν από τις/τους διαμεσολαβήτριες/-ές να είναι:

- Φιλικές/-οί και να δείχνουν ενδιαφέρον
- Ουδέτερες/-οι και αμερόληπτες/-οι
- Καλές/-οι ακροάτριες/-τές και επικοινωνιακές/-οί
- Αντικειμενικές/-οί στην εκτίμηση των γεγονότων
- Έχουν ενσυναίσθηση
- Αξιόπιστες/-οι όχι μόνο με όρους ποσότητας γνώσεων και δεξιοτήτων στη διαμεσολάβηση αλλά και με το να έχουν πρόσβαση στην υποστήριξη από ενήλικες και πλαισίωση από το πρόγραμμα διαμεσολάβησης που τρέχει στο σχολείο τους.

5 . Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΟΜΗΛΙΚΩΝ

Με μια πρώτη ματιά, η διαδικασία της διαμεσολάβησης μπορεί να μοιάζει πολύπλοκη και δύσκολη. Αυτή η αντίληψη συνήθως συγκροτείται αν η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής τείνει να θεωρεί ότι έχει τη μόνη ευθύνη διαχείρισης της όλης διαδικασίας. Ωστόσο, η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής είναι απλώς η χείρα βοηθείας, το πρόσωπο που διευκολύνει. Τα μέρη της σύγκρουσης έχουν την κυριότητα της διαδικασίας. Αρχικά, η διαμεσολάβηση δε μπορεί να χωρίς την κοινή συναίνεση των μερών της σύγκρουσης. Δεύτερον, η όλη διάρκεια της διαδικασίας, σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από τη θέληση των μερών μιας σύγκρουσης να φτάσουν σε μια κοινή λύση η οποία θα ωφελήσει και τα δύο. Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής δεν πρέπει να νιώθει υπεύθυνη/-ος για την αποτυχία μιας διαδικασίας διαμεσολάβησης που δεν φτάνει σε επίλυση, ούτε πρέπει να θεωρεί ως προσωπική της/του επιτυχία μια διαδικασία οδηγή στην επίλυση μιας σύγκρουσης.

Υπάρχουν δύο προσεγγίσεις της σχολικής διαμεσολάβησης ομηλίκων: η πρώτη, η επίσημη, και η δεύτερη, η ανεπίσημη. Η επίσημη έχει ξεκάθαρη δομή και ξεκάθαρους κανόνες, έχει και έγγραφα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όπως είναι το συμβόλαιο που θα συνάψουν τα μέρη της σύγκρουσης για την τήρηση της συμφωνίας (See: Lovenheim & Guerin, 2004; Block & Blazej, 2005; SCORE, 2008/2009; IREX, 2013; NYC Commission on Human Rights, 2016). Η συνεδρία της διαμεσολάβησης ποικίλει σε διάρκεια ανάλογα με το χαρακτήρα της σύγκρουσης, τη συμπεριφορά των μερών της κ.ά.

Η ανεπίσημη προσέγγιση είναι μη δομημένη, αυθόρμητη και η διαμεσολάβηση λαμβάνει χώρα όταν και όπου συμβαίνει το περιστατικό (Davies, n.d.). Η σύγκρουση διαμεσολαβείται αυθόρμητα και μπορεί να συμβεί στην παιδική χαρά, στην σχολική αίθουσα, στο διάδρομο του σχολείου ή αλλού. Ωστόσο, χρειάζεται να έχουν εξασφαλιστεί κάποιες συνθήκες ώστε να αποφευχθεί η σύγχυση ή ο κίνδυνος να θεωρηθεί η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής ως μέρος της σύγκρουσης. Αρχικά, η γνώση ότι η διαμεσολάβηση εφαρμόζεται ως πρόγραμμα στο σχολείο και δεύτερον, τα μέλη της ομάδας της διαμεσολάβησης του σχολείου να είναι γνωστά στις/στους υπόλοιπες/-ους μαθήτριες/-ές. Σε κάποια σχολεία, οι διαμεσολαβήτριες/-τές φορούν κάποια διακριτικά ώστε να αναγνωρίζονται εύκολα από τα υπόλοιπα παιδιά (Davies, n.d.).

Εικόνα 1. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης: Δομημένη και μη δομημένη προσέγγιση

Σχολαστικά σχεδιασμένη που βασίζεται στο αίτημα και έχει προκαθορισμένη ακολουθία βημάτων.

Αυθόρμητη και με ευέλικτη ακολουθία βημάτων

Τόσο η επίσημη όσο και η ανεπίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων έχουν τον ίδιο σκοπό: να διευκολύνουν την εύρεση λύσης στις συγκρούσεις. Προέρχονται από την ίδια ιδέα και χρησιμοποιούν τις ίδιες κατευθυντήριες αρχές και τους ίδιους κανόνες. Οι διαφορές τους φαίνονται στον ακόλουθο πίνακα.

Χαρακτηριστικά	Επίσημη	Ανεπίσημη
Παρεμβατική διαδικασία	Βασίζεται σε αίτημα και σε ξεκάθαρο πλάνο δράσης	Αυθόρμητη και προληπτική
Σειρά ενεργειών	Διαδικασία 6 βημάτων συν το βήμα 0 (προετοιμασία)	Ευέλικτη
Έγγραφα	Υπογεγραμμένες φόρμες και συμφωνίες	Χωρίς έγγραφα
Διευκόλυνση	Δύο διαμεσολαβήτριες/-ές	Μία/ένας διαμεσολαβήτρια/-τής
Τόπος διεξαγωγής	Καθορισμένος χώρος διεξαγωγής	Επί τόπου, στο σημείο της σύγκρουσης

Η χρήση της δομημένης προσέγγισης στη διαμεσολάβηση βασίζεται στις παρακάτω υπάρχουσες συνθήκες. Αρχικά, στο σχολείο, πρέπει να εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα διαμεσολάβησης ομηλίκων. Δεύτερον, οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να έχουν οργανωθεί σε ομάδες και να εκπληρώνουν συγκεκριμένους ρόλους. Τρίτον, οποιαδήποτε πηγή θα μπορούσε να υποστηρίξει το πρόγραμμα να είναι διαθέσιμη. Τέλος, το πρόγραμμα διαμεσολάβησης ομηλίκων να γνωστοποιηθεί στη σχολική κοινότητα ώστε οι μαθήτριες και οι μαθητές να γνωρίζουν ποια άτομα θα προσεγγίσουν σε περίπτωση σύγκρουσης.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές και τα μέλη του διδακτικού προσωπικού του σχολείου που συντονίζουν το πρόγραμμα της διαμεσολάβησης, μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα και με ευελιξία ποια από τις δύο προσεγγίσεις θα χρησιμοποιούν ανάλογα με την κάθε περίπτωση.

Η ανεπίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων

Η ανεπίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων είναι μια διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί από κάθε άτομο το οποίο βρίσκεται σε μια συνεχή εκπαίδευση στη διαμεσολάβηση και συμβαίνει να βρεθεί μπροστά σε μια σύγκρουση. Για παράδειγμα, μια/ένας διαμεσολαβήτρια/-τής μπορεί να συμβεί να είναι παρούσα/-ών σε κάποια από τις παρακάτω καταστάσεις:

- Δύο ή περισσότερα παιδιά μπορεί να εκφράζονται προσβλητικά και κάποιο να πληγωθεί
- Ένα παιδί μπορεί να κατηγορήσει ένα άλλο ότι του έκλεψε κάτι
- Ένα παιδί μπορεί να ταπεινώσει ένα άλλο για λόγους που συνδέονται με την εμφάνισή του, την οικονομική του κατάσταση, τις ακαδημαϊκές του επιδόσεις ή το πολιτισμικό του υπόβαθρο
- Ένα παιδί απειλεί ένα άλλο ότι θα το βλάψει σωματικά

Μερικές συγκρούσεις μπορεί να οδηγήσουν σε μια διαρκή κατάσταση έντασης ή ακόμα και να μετατραπεί σε βία. Άλλες συγκρούσεις που μπορεί να φαίνονται στιγμιαίες μπορεί να είναι αποτέλεσμα παρελθόντων συγκρούσεων, μακροχρόνιων προβληματικών σχέσεων ή επίκτητων στάσεων και συμπεριφορών που βασίζονται στην προκατάληψη. Όλα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με έναν ειρηνικό τρόπο χρησιμοποιώντας την υποστήριξη μιας/ενός διαμεσολαβήτριας/-τής.

Τι θα κάνατε αν ήσασταν διαμεσολαβήτρια/-τής και βρισκόσασταν μπροστά σε μια κατάσταση που θα χρειαζόταν άμεση επέμβαση; Δεν θα υπήρχε χρόνος να σχεδιάσετε οτιδήποτε. Δεν θα υπήρχε αίτημα από κανένα μέρος της σύγκρουσης να διαμεσολαβήσετε. Δεν θα υπήρχε χρόνος να ετοιμάσετε κανένα έγγραφο συναίνεσης, συμφωνίας κ.ά. Το μόνο που έχετε είναι η γνώση και οι δεξιότητες που αποκτήσατε από την εκπαίδευση και το κίνητρο να είστε διαμεσολαβήτρια/-τής.

Ακολουθούν μερικά απλά βήματα:

1 . Γίνετε οι διαμεσολαβήτριες/-τές που είσαστε: αποφασίστε και δράστε, παρεμβαίνοντας ή μπαίνοντας στη μέση. Προσέξτε μη μπερδέψετε την παρέμβαση με την παρεμβολή ή την εμπλοκή στη σύγκρουση. Το τελευταίο πράγμα που θέλετε είναι να εμπλακείτε στη σύγκρουση ως μέρος της για χάρη του ενός ή του άλλου μέρους. Παρέμβαση είναι η σωματική και συναισθηματική σας τοποθέτηση στη κατάσταση ως τρίτο μέρος, για σκοπούς αλλαγής της διάθεσης. Με άλλα λόγια, είναι σα να δροσίζετε ένα δωμάτιο που είναι πολύ ζεστό.

Αν το πρόγραμμα της διαμεσολάβησης εφαρμόζεται ήδη στο σχολείο και τα παιδιά ξέρουν ήδη ποιες/ποιοι είναι οι διαμεσολαβήτριες/-τές, είναι πιθανό να μην υπάρχουν ανησυχίες γύρω από την παρέμβαση.

Ένα από τα δύο μέρη της σύγκρουσης ίσως εθελοντικά να ζητήσει τη βοήθειά σου.

Μερικές προτάσεις:

- Αξιολογήστε την κατάσταση. Ένα από τα δύο μέρη μπορεί να είναι φίλη/-ος σας και το άλλο μέρος μπορεί εκλάβει την παρέμβασή σας ως ευνοϊκή προς τη/τον φίλη/-ο σας. Εσείς μπορεί να έχετε προηγούμενα με κάποιο

από τα δύο μέρη που εμπλέκονται στη σύγκρουση. Σε αυτή την περίπτωση, ίσως είναι καλύτερα να ζητήσετε την παρέμβαση άλλης/-ου διαμεσολαβήτριας/-τή.

- Το να είστε στη μέση δε σημαίνει κυριολεκτικά ότι βάζετε το σώμα σας ανάμεσα, κάτι που θα μετατόπιζε το κέντρο της προσοχής πάνω σας. Κάνοντας αυτό, μπορεί να θεωρηθείτε περισσότερο μέρος της σύγκρουσης παρά διαμεσολαβήτρια/-τής.
- Σταθείτε σε κάποιο σημείο διατηρώντας μια ασφαλή απόσταση και σε τέτοια γωνία ώστε τα μέρη της σύγκρουσης να αντιλαμβάνονται την παρουσία σας. Φανταστείτε ότι όταν τα μέρη της σύγκρουσης είναι αντιμέτωπα κατά πρόσωπο, υπάρχει μια γραμμή ανάμεσά τους. Σταθείτε σε μια γωνία τέτοια που αν χαράσσατε αυτή τη φανταστική γραμμή θα σχηματιζόταν ένα τρίγωνο ανάμεσα σε εσάς και τα μέρη της σύγκρουσης. Σε ένα τρίγωνο κανένα άτομο δεν αντιμετωπίζει άμεσα το άλλο με αντιπαραθετικό τρόπο.
- Προσεγγίστε τα μέρη με ήπιο τρόπο. Ξεκινήστε με έναν απλό τρόπο, όπως: “Γεια σας, πώς είστε;”

2 . Συστηθείτε. Πρέπει να συστηθείτε ακόμη κι αν πιστεύετε ότι τα μέρη της σύγκρουσης γνωρίζουν το όνομά σας ή τους είστε γνωστές/-οί. Η αυτοσύσταση είναι ένας τρόπος ήπιας αλλαγής της διάθεσης και μείωσης της έντασης. Ακόμα, είναι ένας τρόπος να γνωστοποιήσετε στα μέρη ότι είστε διαμεσολαβήτρια/-τής και έτοιμη/-ος να βοηθήσετε.

Μερικές προτάσεις:

- Τα μέρη της σύγκρουσης μπορεί να σκεφτούν ότι είναι περίεργο να συστήνεστε χωρίς κανένα λόγο. Αμέσως μετά το “Γειά σας, πώς είστε;”, άμεσα πείτε το λόγο για τον οποίο βρίσκεστε εκεί. Συνήθως τα παιδιά σε ένα σχολείο γνωρίζουν κανόνες πειθαρχίας, όπως το να μη διαταράσσουν την ησυχία όταν γίνονται μαθήματα ή όταν βρίσκονται στους διαδρόμους. Μπορείτε να επικαλεστείτε κάτι τέτοιο για να ξεκινήσετε τη συζήτηση.
- Μόλις αναφέρετε το όνομά σας, αναφερθείτε και στο ρόλο σας ως διαμεσολαβήτριας/-τή. Για παράδειγμα, μπορείτε να πείτε κάτι σαν “Γειά σας, είμαι η Μαρία και είμαι μέλος της ομάδας διαμεσολάβησης του σχολείου μας. Πώς μπορώ να βοηθήσω;”

2 . Διακριτικά, αλλάξτε τον τρόπο επικοινωνίας. Εφαρμόστε ό,τι έχετε μάθει από την εκπαίδευση στην επικοινωνία με ευαισθησία στη σύγκρουση, στη μη βίαιη επικοινωνία και στη μη επικριτική στάση. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε γνώσεις και δεξιότητες για να αλλάξετε τον τρόπο με τον οποίο τα μέρη της σύγκρουσης επικοινωνούν μεταξύ τους.

Μερικές προτάσεις:

- Αποφύγετε τις διαγνώσεις και την προσπάθεια να βρείτε ποιο μέρος έχει δίκιο ή άδικο. Σε αυτό το σημείο, ο σκοπός σας είναι να ηρεμήσετε τα μέρη και να δημιουργηθεί μια παύση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν μετασηματιστεί ο τρόπος επικοινωνίας και οδηγήσει στη μείωση της έντασης.
- Σκεφτείτε έναν τρόπο να αλλάξετε το θέμα της συζήτησης. Για παράδειγμα, “Θέλετε να πάμε κάπου αλλού όπου θα μπορούσαμε να χαλαρώσουμε λίγο;”
- Η μετακίνηση σε άλλο μέρος επιτρέπει να υπάρξει μια παύση.
- Διασφαλίστε ότι το σημείο στο οποίο θα πάτε διαθέτει θέσεις για όλες/-ους σας. Η όρθια στάση απαιτεί περισσότερη σωματική προσπάθεια και καίει περισσότερες θερμίδες. Έτσι, μπορεί να δημιουργηθεί κόπωση στα μέρη της σύγκρουσης μετά από λίγη ώρα.
- Αλλαγή του θέματος δεν πρέπει να σημαίνει ότι τα μέρη της σύγκρουσης ξεχνούν το θέμα που τα έφερε σε σύγκρουση. Ο στόχος είναι απλώς να ηρεμήσουν τα πράγματα ώστε να ξεκινήσει εκ νέου η συζήτηση υπο καλύτερες συνθήκες και τα ζητήματα να επικοινωνηθούν πιο ήρεμα και με περισσότερη ευαισθησία.

4 . Μετά τη συζήτηση. Τη στιγμή της σύγκρουσης, η παρέμβασή σας μπορεί να φέρει άμεσα αποτελέσματα. Αφού ηρεμήσουν, τα μέρη της σύγκρουσης, μπορεί να αποφασίσουν να βελτιώσουν τον τρόπο επικοινωνίας τους. Αν και αυτό δε σημαίνει ότι η σύγκρουση έχει επιλυθεί, είναι πιθανό να έχουν επανακτήσει μια καλή σχέση. Αποφάσισαν να προχωρήσουν μπροστά και να επιλύσουν τα ζητήματα που τα έφεραν σε σύγκρουση. Σε αυτό το σημείο, μπορείτε να ακολουθήσετε τα παρακάτω βήματα:

- Βρείτε και προτείνετε ένα μέρος που προσφέρει κάποια ιδιωτικότητα. Βεβαιωθείτε ότι και τα δύο μέρη συμφωνούν με την πρότασή σας.
- Προτείνετε να διευκολύνετε τη συζήτηση. Αν τα μέρη δεχθούν, εξηγήστε ότι θα πρέπει να συμφωνήσουν σε κάποιους βασικούς κανόνες. Είναι οι ίδιοι κανόνες που θα χρησιμοποιήσετε και στη δομημένη προσέγγιση.
- Συζητήστε. Μπορεί ο χρόνος να είναι περιορισμένος και να έχετε μόνο τόσο ώστε τα μέρη της σύγκρουσης να μπορούν να εκφράσουν τα προβλήματά, τα συναισθήματά και τα συμφέροντά τους. Σε αυτή την περίπτωση, μπορείτε να προτείνετε να συνεχίσετε τη συζήτηση με την πρώτη ευκαιρία που θα δοθεί.

5 . Συνεχίζοντας τη συζήτηση. Η μη δομημένη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων είναι σαν να ταξιδεύεις προς έναν προορισμό με αρκετές στάσεις. Η διαμεσολάβηση έρχεται σε στιγμές όπου δίνεται ευκαιρία. Κάθε στιγμή λειτουργεί ως βήμα μετάβασης προς έναν στόχο που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από αρκετές στάσεις και όχι μέσα από ένα συνεχόμενο ταξίδι. Αν, κάποια στιγμή, έχετε πετύχει την αναδιαμόρφωση του τρόπου επικοινωνίας, θα πρέπει να το θεωρήσετε ως πολύ σημαντική στιγμή. Η επόμενη πρόκληση είναι στο πώς να συνεχίσετε τις συζητήσεις ώστε τα μέρη της σύγκρουσης να μπορούν να μιλούν για τα θέματα που υπάρχουν ανάμεσά τους, να αναζητήσουν κοινούς τόπους και να συμφωνήσουν σε μια λύση. Υπάρχουν δύο πιθανότητες:

Η μία είναι ότι ίσως τα μέρη της σύγκρουσης ανακαλύψουν ότι μπορούν να την επιλύσουν ειρηνικά. Επομένως, να μη χρειάζονται πια διαμεσολαβήτρια/-τή.

Η δεύτερη είναι ότι μπορεί να αναγνωρίσουν την ανάγκη για μια δομημένη διαδικασία. Αν επιλέξουν αυτό, πρέπει να συζητήσετε με την ομάδα σας και να προετοιμαστείτε για τη δομημένη προσέγγιση.

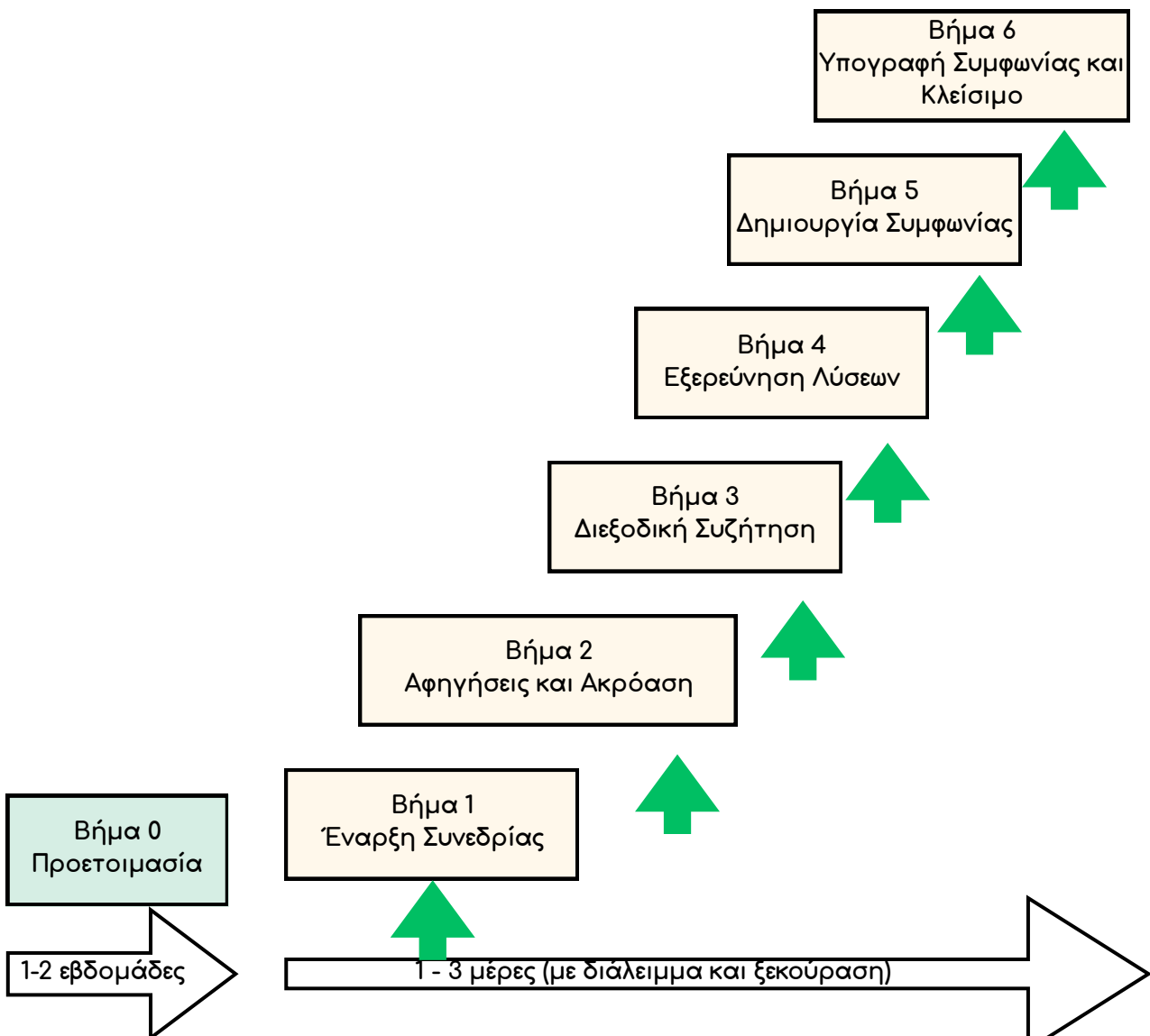
Η μη δομημένη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων είναι ένας τρόπος προληπτικής ανταπόκρισης σε καταστάσεις σύγκρουσης. Εστιάζει στη στιγμή, σε όποια στιγμή δημιουργεί μια ευκαιρία παρέμβασης και πρόληψης κλιμάκωσης της βίας. Δε χρειάζεται σχέδιο. Χρειάζεται μόνο την ετοιμότητα

της/του διαμεσολαβήτριας/-τή να δράσει όταν προκύψει η ανάγκη και η ευκαιρία. Σε αντίθεση με τη δομημένη προσέγγιση, όπου η επίλυση εντάσσεται σε μια συνεχή διαδικασία και σε χρονοδιάγραμμα, η μη δομημένη υλοποιείται σταδιακά, όπου η μία συζήτηση οδηγεί στην επόμενη. Οι δομημένες και μη δομημένες προσεγγίσεις μπορεί να ακολουθούν διαφορετικές διαδρομές, αλλά βασίζονται στις ίδιες κατευθυντήριες αρχές και κανόνες, και όλες οδηγούν στον ίδιο στόχο: τη διευκόλυνση της επίλυσης των συγκρούσεων και την προώθηση της μη βίας στα σχολεία.

Η επίσημη προσέγγιση της διαμεσολάβησης ομηλίκων

Η επίσημη διαμεσολάβηση ομηλίκων δομείται σε έξι βήματα, ξεκινώντας από το Βήμα 0 (προετοιμασία) μέχρι το Βήμα 6 όπου γίνεται η πραγματική διαμεσολάβηση. Η διαδικασία ξεκινά από τη στιγμή που θα έρθει και θα αξιολογηθεί το αίτημα για διαμεσολάβηση. Αν στο σχολείο υπάρχει πρόγραμμα διαμεσολάβησης ομηλίκων, η προετοιμασία αμέσως γίνεται υπό την καθοδήγηση του προγράμματος.

Εικόνα 2. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης ομηλίκων: Δομημένη προσέγγιση

Βήμα 0: Προετοιμασία

Η προετοιμασία είναι σημαντική για κάθε δραστηριότητα. Πολύ περισσότερο στη διαμεσολάβηση, όπου η διαδικασία εμπλέκει τα μέρη της σύγκρουσης τα οποία μπορεί να βρίσκονται αντιμέτωπα με μια δύσκολη κατάσταση. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης ξεκινά με το αίτημα να γίνει. Υπάρχουν μερικά βήματα που πρέπει να γίνουν νωρίτερα, από τη/τον διαμεσολαβήτρια/-τή και την ομάδα διαμεσολάβησης του σχολείου. Ο χρόνος της προετοιμασίας εξαρτάται από την πολυπλοκότητα του ζητήματος και την ετοιμότητα των μερών να έρθουν στη διαμεσολάβηση.

Το αίτημα για διαμεσολάβηση

Το αίτημα για διαμεσολάβηση μπορεί να έρθει στις/στους διαμεσολαβήτριες/-τές με διάφορους τρόπους:

- Άμεσο αίτημα από το ένα μέρος της σύγκρουσης
- Παραπομπή από άλλα άτομα
- Παραπομπή από τη/τον συντονίστρια/-τή του προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου
- Παραπομπή από τη/τον διευθύντρια/-τή

Η πηγή και ο χρόνος ενός αιτήματος μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στη δυναμική της διαπραγμάτευσης (Moore, 2014). Ανάλογα με την πηγή του αιτήματος και το χρόνο, η/ο διαμεσολαβήτρια/τής πρέπει να αναπτύξει στρατηγικές διασφάλισης κοινής συναίνεσης των μερών της σύγκρουσης. Η υπάρχουσα έρευνα αναφέρει τις διαφορές των στρατηγικών ανάμεσα στις/στους εκπαιδευμένους/-ους και τις/τους μη εκπαιδευμένους/-ους διαμεσολαβήτριες/-τές (Johnson & Johnson, 1996). Οι μη εκπαιδευμένοι/-οι διαμεσολαβήτριες/-τές, συχνά, χρησιμοποιούν εξαναγκασμό και χειραγώγηση (DeCecco & Richards, 1974; Krarmann & Oswald, 1987). Οι εκπαιδευμένοι/-οι διαμεσολαβήτριες/-τές εφαρμόζουν αποκτημένες γνώσεις εντός μιας κατάλληλης διαδικασίας και χρησιμοποιούν ενωτική διαπραγμάτευση και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων για να ενθαρρύνουν τη συνεργασία (Johnson & Johnson, 1996).

Το αίτημα για διαμεσολάβηση είναι απλώς το πρώτο βήμα. Το επόμενο βήμα είναι η διασφάλιση αμοιβαίας συναίνεσης ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης.

Δείγμα της φόρμας “Αίτηση για Διαμεσολάβηση” βρίσκεται στο Παράρτημα αυτού του εγχειριδίου.

Επιλογή Περίπτωσης

Η διαμεσολάβηση μπορεί να εφαρμοστεί και σε συγκρούσεις ακόμα κι αν το ένα μέρος έχει νομική βάση να αναζητήσει άλλη πηγή, όπως διαιτησία ή δικαστική διαδικασία. Ακόμη και τα σοβαρά παραπτώματα χωρίς βία, τα οποία συνήθως υπάγονται στο πλαίσιο των σχολικών πειθαρχικών μέτρων, μπορούν να επιλυθούν μέσω διαμεσολάβησης. Οι Lovenheim & Guerin (2004) αναφέρουν ότι οι παρακάτω περιπτώσεις δε μπορούν να διαμεσολαβηθούν αν:

- Ο σκοπός του ενός μέρους της σύγκρουσης είναι η τιμωρία του άλλου ή η επιβεβαίωση του δικού του δίκιου
- Το ένα μέρος αρνείται τη διαμεσολάβηση και προτιμά άλλες μεθόδους
- Η υπόθεση αφορά ένα σοβαρό έγκλημα
- Η υπόθεση αφορά έγκλημα που βρίσκεται σε εξέλιξη στο δικαστήριο
- Υπάρχει απειλή για άμεση βλάβη
- Τα μέρη της σύγκρουσης βρίσκονται ήδη σε συμβιβασμό με τη χρήση παραδοσιακών μέσων όπως η οικογένεια, μεγαλύτερα άτομα ή η διοίκηση του σχολείου

Όταν ξεκινά το πρόγραμμα διαμεσολάβησης ομηλίκων, τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού του σχολείου που πρόκειται να το συντονίσουν θα πρέπει να θέσουν τα κριτήρια εκείνα βάσει των οποίων θα επιλέγεται το είδος των συγκρούσεων στις οποίες θα εφαρμόζεται η διαμεσολάβηση, ώστε οι μαθήτριες/-τές και οι διαμεσολαβήτριες/-τές να κινούνται αναλόγως.

Συμβουλευτικές συναντήσεις πριν από τη διαμεσολάβηση

Το αίτημα για διαμεσολάβηση δεν αρκεί για την προετοιμασία του σχεδίου δράσης που αφορά την πραγματική διαμεσολάβηση. Μετά από μια επανεξέταση του αιτήματος, η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής πρέπει να προγραμματίσει συμβουλευτικές συναντήσεις πριν από τη διαμεσολάβηση, με τα μέρη της σύγκρουσης.

Αυτό επιτρέπει στη/στον διαμεσολαβήτρια/-τή να

- Αποκτήσει ποιο βαθιά κατανόηση της σύγκρουσης, τα θέματα, τις θέσεις, τα συμφέροντα και τις ανάγκες των μερών της σύγκρουσης
- Εκτιμήσει την ψυχολογική κατάσταση των μερών της σύγκρουσης και την ετοιμότητά τους να μιλήσουν πρόσωπο με πρόσωπο
- Επιτύχει συμφωνία με τα εμπλεκόμενα μέρη σχετικά με τη διαδικασία της διαμεσολάβησης και τους βασικούς κανόνες
- Εξασφαλίσει συναίνεση των μερών της σύγκρουσης στην εφαρμογή της διαμεσολάβησης
- Εξασφαλίσει την αποδοχή των διαμεσολαβητριών/-τών και από τα δύο μέρη της σύγκρουσης
- Πετύχει συμφωνία για την τοποθεσία, το χώρο και τα υπόλοιπα υλικοτεχνικά ζητήματα.

Διασφάλιση συναίνεσης των μερών της σύγκρουσης

Το αίτημα για διαμεσολάβηση δεν ισοδυναμεί με συναίνεση στη διαδικασία. Το αίτημα μπορεί να έρθει από το ένα μέρος της σύγκρουσης ή μετά από αναφορά κάποιου τρίτου προσώπου. Είναι σημαντικό να διασφαλίζετε τη γραπτή συναίνεση και των δύο μερών της σύγκρουσης. Ένα δείγμα φόρμας "Δήλωση Συναίνεσης" θα βρείτε στο Παράρτημα 2 αυτού του εγχειριδίου. Η συμφωνία για τη συναίνεση συμπεριλαμβάνει και την αποδοχή από μέρος της/ του διαμεσολαβήτριας/τή.

Η δέσμευση των διαμεσολαβητριών/-τών στην εμπιστευτικότητα

Η ετοιμότητα των μερών της σύγκρουσης να έρθουν στη διαμεσολάβηση κτίζεται γύρω από την εγγύηση της εμπιστευτικότητας. Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής πρέπει να δώσει γραπτώς αυτή την εγγύηση. Ωστόσο, και οι δύο διαμεσολαβήτριες/-τές αλλά και τα μέρη της σύγκρουσης πρέπει να κατανοήσουν ότι υπάρχουν εξαιρέσεις και όρια στην εμπιστευτικότητα.

Το πρόγραμμα διαμεσολάβησης ομηλίκων και οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να περιγράφουν τα όρια και τις εξαιρέσεις που είναι εντός της δικαιοδοσίας τους, όπου λαμβάνει χώρα η διαμεσολάβηση (Moore, 2014). Στην περίπτωση των Λυκείων στις Φιλιππίνες, το εγχειρίδιο κανονισμών και διοικητικών διαδικασιών του πρώην Υπουργείου Παιδείας, του 2000, παρέχει έναν κατάλογο σοβαρών παραβάσεων που πρέπει να υπάγονται στη δικαιοδοσία της σχολικής πειθαρχίας. Αρχικά, το πρόγραμμα της διαμεσολάβησης ομηλίκων του σχολείου θα πρέπει να οριοθετεί σαφώς ποιες συγκρούσεις καλύπτονται από το πρόγραμμα, ποιες υπάγονται στη δικαιοδοσία της Σχολικής Επιτροπής Πειθαρχίας και ποιες άλλες υπόκεινται στο ποινικό δίκαιο και σε ειδικούς νόμους, όπως ο Ολοκληρωμένος Νόμος για τα Επικίνδυνα Ναρκωτικά του 2002 και ο Ολοκληρωμένος Νόμος για τα Πυροβόλα Όπλα και τα Πυρομαχικά του 2013.

Συνηθισμένες εξαιρέσεις από την εμπιστευτικότητα αποτελούν εγκληματικές πράξεις (για παράδειγμα: σεξουαλική βία, κακοποίηση ανηλίκων, άλλες πράξεις βίας) που ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο ποινικής δίωξης και κλήτευσης ενώπιον δικαστηρίου, όταν η υπόθεση διαφοράς παραπέμπεται στο δικαστήριο. Πρέπει επίσης να ξεκαθαριστεί ότι οι διαμεσολαβήτριες/-τές δεν απαιτείται να διατηρήσουν την εμπιστευτικότητα αν υπάρχει λόγος να πιστεύουν ότι οποιοδήποτε μέρος της σύγκρουσης βρίσκεται σε κίνδυνο.

Δείγμα της φόρμας δέσμευσης στην τήρηση της εμπιστευτικότητας θα βρείτε στο Παράρτημα αυτού του εγχειριδίου.

Οργάνωση και κόστος

Υπάρχει κάποιο κόστος στην επίσημη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές είναι μαθήτριες/-τές που δεν έχουν πηγές μέσω των οποίων θα μπορούσαν να καλύψουν κάποια έξοδα που έχει η διαδικασία. Η διεύθυνση του σχολείου χρειάζεται να λάβει υπόψη της τα ακόλουθα: Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής και τα μέρη της σύγκρουσης πρέπει να έχουν πρόσβαση σε γραφική ύλη, σε άλλα υλικά αν υπάρχει συγκεκριμένη ανάγκη (π.χ. μάσκες κι αντισηπτικά σε περίοδο COVID), σε ψηφιακές συσκευές και σε πόσιμο νερό.

Τοποθεσία και χώρος

Η τοποθεσία και ο χώρος για τη διαμεσολάβηση μπορεί να επηρεάσει την αλληλεπίδραση και τις δυναμικές ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης (Moore, 2014). Για παράδειγμα, μπορεί το ένα μέρος της σύγκρουσης να θεωρήσει ότι ευνοείται το άλλο επειδή μπορεί το σπίτι του να είναι σε μικρή απόσταση από την τοποθεσία ή το χώρο. Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής πρέπει να λάβει υπόψη του τα ακόλουθα:

- Μια ουδέτερη τοποθεσία ή χώρος με πλήρη προσβασιμότητα που δε συνδέεται συναισθηματικά ή δεν ελέγχεται με φυσικό τρόπο από κανένα μέρος, είναι μια καλή επιλογή.
- Κατάλληλη είναι και μια τοποθεσία όταν είναι εγγυημένη η ασφάλεια των μερών της σύγκρουσης και των διαμεσολαβητριών/-τών.
- Χρειάζεται να υπάρχει απόσταση από το σημείο της σύγκρουσης.
- Καλή επιλογή είναι ένας χώρος χωρίς εξωτερικά ερεθίσματα που θα προκαλούν δυσκολία συγκέντρωσης
- Είναι σημαντικό ο χώρος να έχει καλό φωτισμό, να είναι ευάερος και άνετος.

Γενικά, η τοποθεσία ή ο χώρος πρέπει να επιλέγονται κατόπιν κοινής συμφωνίας.

Φυσική διάταξη

Η φυσική διάταξη του χώρου κατά τη διάρκεια της πραγματικής διαμεσολάβησης επίσης επηρεάζει τις δυναμικές και τα αποτελέσματα της διαμεσολαβημένης διαπραγμάτευσης (Moore, 2014). Η διάταξη των καθισμάτων που φέρνουν το ένα μέρος απέναντι στο άλλο, τείνει να δημιουργεί πολωτικό κλίμα και ενθαρρύνει την ανταγωνιστική συμπεριφορά (Fillye, 1975). Ο Sommer (1965, 1969) προτείνει αδιαφοροποίητες θέσεις καθισμάτων που δεν υποδηλώνουν ανισότητα στη δύναμη ή στο κύρος. Επίσης, η χρήση ενός τραπέζιού επηρεάζει τις δυναμικές (Moore, 2014). Το τραπέζι λειτουργεί ως εμπόδιο. Επιπλέον, επικυρώνει με έναν τρόπο την επισημότητα. Αν ο σκοπός είναι η αύξηση της εγγύτητας ή της δημιουργίας μιας πιο ανεπίσημης ατμόσφαιρας, συνίσταται η απομάκρυνση του τραπέζιού (Stulberg, 1981).

Η ιδανική φυσική διάταξη είναι ο κύκλος. Η κυκλική διάταξη είναι ένα παραδοσιακό σχήμα σε πολλές κοινότητες παγκοσμίως. Είναι ρευστή, λιγότερο συγκρουσιακή και επιτρέπει στα άτομα να εστιάσουν στο κέντρο. Η χρήση του κύκλου διαμορφώθηκε από μαθήτριες/-τές στις ΗΠΑ το 1982 (Ballard, 1982). Η προσέγγιση είναι γνωστή ως “η ώρα του κύκλου”. Οι Stacey and Robinson (1997) περιγράφουν την “ώρα του κύκλου” ως αυτή όπου τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και μιλούν με τη σειρά χρησιμοποιώντας ένα αντικείμενο το οποίο υποδεικνύει ποιο παιδί μιλά (λέγεται και κηρύκειο). Μέσα από αυτή την προσέγγιση, μόνον το παιδί που κρατά το αντικείμενο επιτρέπεται να μιλά και ό,τι εκφράζεται από οποιοδήποτε παιδί, είναι σεβαστό.

Ο Forsyth (2006) περιγράφει τον κύκλο ως κοινωνιοκεντρικό (σε αντίθεση με τον κοινωνιοφοβικό) χώρο, μέσω του οποίου ενθαρρύνεται η κοινωνική αλληλεπίδραση. Αυτές οι έννοιες είναι κοινωνιολογικά προσαρμοσμένες, δανεισμένες από τη φυσική επιστήμη (φυγόκεντρος και κεντρομόλος δυνάμεις). Αν οδηγήσουμε μια μηχανή ή ένα αυτοκίνητο σε έναν καμπυλωτό δρόμο, μπορούμε να παρατηρήσουμε αυτές τις δυνάμεις. Η μία είναι αυτή που συμπύκνει το όχημα έξω από την καμπύλη και η άλλη είναι αυτή που το τραβά προς το εσωτερικό της.

Η διάταξη του κύκλου προσφέρει τα ακόλουθα θετικά στοιχεία:

- Ο ανοιχτός χώρος εντός του κύκλου δίνει μια αίσθηση ρευστότητας και ελευθερίας
- Μια ποσότητα χώρου ανάμεσα στα μέρη του, καταργεί το φαινόμενο της συμπίεσης και επιτρέπει στο καθένα να μπορεί να δει οποιοδήποτε μέρος του κύκλου
- Η κυκλική διάταξη δε δίνει την αίσθηση προτίμησης στις θέσεις ούτε περνά το μήνυμα ότι κάποιο μέρος έχει εξουσία
- Σε σχέση με άλλες φυσικές διατάξεις, δεν υπάρχουν άκρες και γωνίες που δημιουργούν στα μέρη περίεργη αίσθηση για τη θέση τους.

Το Σχέδιο της Διαμεσολάβησης

Μόλις ολοκληρωθούν οι άλλες προετοιμασίες, η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής πρέπει να προετοιμάσει το σχέδιο δράσης. Ο σχεδιασμός αυτός είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ των διαμεσολαβητριών/-τών και των συντονιστριών/-τών του προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου. Το σχέδιο περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Επανεξέταση των ευρημάτων που προέκυψαν από τις συμβουλευτικές συναντήσεις πριν από τη διαμεσολάβηση.
- Ανάλυση των πιθανών κινδύνων (π.χ. σωματική βία, αποχώρηση, εξωτερικές ενοχλήσεις, κρυφάκουσμα κ.ά).
- Προγραμματισμό της ίδιας της διαδικασίας διαμεσολάβησης με αναφορά στις συνεδρίες και τη διάρκειά τους. Η διάρκεια των συνεδριών θα πρέπει να είναι ευέλικτη. Η επιβολή πολύ αυστηρών χρονικών ορίων ανά συνεδρία μπορεί να ασκήσει αδικαιολόγητη πίεση στα εμπλεκόμενα μέρη.
- Κατανομή καθηκόντων και ομαδική εργασία. Τα επιμέρους καθήκοντα των διαμεσολαβητριών/-τών πρέπει να είναι σαφή στο πλαίσιο της συνεργασίας.
- Εφόδια και προμήθειες.
- Δοκιμαστική εκτέλεση και πρόβα των ρόλων. Εάν είναι δυνατόν, οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να πραγματοποιήσουν μια δοκιμαστική εκτέλεση της δραστηριότητας επί τόπου τουλάχιστον μία ημέρα πριν από την πραγματική διαδικασία διαμεσολάβησης.

Διαχείριση των Κινδύνων κατά την Προετοιμασία

Ακόμα κι αν όλες οι δραστηριότητες προετοιμασίας έχουν ολοκληρωθεί, οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να διενεργήσουν μια τελική εκτίμηση στον βαθμό προετοιμασίας. Αυτό, ενεργοποιεί τις/τους διαμεσολαβήτριες/τές και την ομάδα διαμεσολάβησης να διαπιστώσουν αν:

- Κάποιο από τα δύο μέρη της σύγκρουσης άλλαξε γνώμη και αποσύρθηκε από τη διαδικασία την τελευταία στιγμή.
- Η τοποθεσία και ο χώρος παραμένουν ασφαλή.
- Οι καιρικές συνθήκες είναι ευνοϊκές σε περίπτωση που η συνεδρία διεξαχθεί σε εξωτερικό χώρο.
- Δεν υπάρχει κάποιο άλλο περιστατικό που θα υπονομεύσει την ψυχολογική προετοιμασία των μερών της σύγκρουσης.
- Η δραστηριότητα της διαμεσολάβησης έχει διαρρεύσει στα ομήλικα μέρη της σύγκρουσης ή σε άλλα που θα μπορούσαν να ξεκινήσουν κουτσομπολιά, εικασίες και να διαδώσουν ψευδείς πληροφορίες.

Η ολοκλήρωση όλων των εργασιών προετοιμασίας μπορεί να διαρκέσει έως και δύο εβδομάδες ή ακόμη και έναν μήνα, ανάλογα με την ετοιμότητα όλων των εμπλεκόμενων μερών και τα υλικοτεχνικά εμπόδια. Οι καιρικές συνθήκες και άλλοι εξωτερικοί παράγοντες επηρεάζουν επίσης τον χρόνο προετοιμασίας.

Βήμα 1: Εναρκτήρια συνεδρία

Αυτό είναι το σημείο εκκίνησης της πραγματικής διαμεσολάβησης. Μέσα στο χώρο όπου θα γίνει η διαδικασία βρίσκονται:

- Τα μέρη της σύγκρουσης
- Οι διαμεσολαβήτριες/-τές και ίσως ένα ακόμα άτομο που μπορεί να βρίσκεται εκεί υποστηρίζοντας τις διαδικασίες που απαιτούν τη χρήση εγγράφων.

Η ιδιωτικότητα είναι ιδιαίτερως σημαντική. Ενώ το πρόγραμμα της διαμεσολάβησης ομηλίκων του σχολείου το συντονίζουν εκπαιδευτικοί ή και άλλα ενήλικα πρόσωπα που αποτελούν μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων, όπως ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κ.ά, κατά τη διαδικασία της πραγματικής διαμεσολάβησης δεν πρέπει να βρίσκονται στο χώρο της συνεδρίας.

Η συνεδρία εκκίνησης αποτελείται από ένα σύνολο δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί με σκοπό να δημιουργήσουν τη βεβαιότητα της ασφάλειας, την καλλιέργεια θετικής και μη ανταγωνιστικής επικοινωνίας και να ενθαρρύνουν την ανοιχτότητα. Οι κύριοι στόχοι αυτής της συνεδρίας είναι να:

- Καθιερωθεί ένας θετικός τόνος στη διαδικασία της διαμεσολάβησης και να αναπτυχθεί αυτοπεποίθηση ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης
- Ξεκαθαριστεί ποια είναι η διαδικασία της διαμεσολάβησης και ποιος είναι ο ρόλος των διαμεσολαβητριών/-τών
- Δοθεί έμφαση στο στοιχείο της εθελοντικής συμμετοχής στη διαδικασία

- Δοθούν διαβεβαιώσεις στα μέρη ότι οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα έχουν ουδέτερη και αμερόληπτη στάση
- Καθορίστε τη διαδικασία και τους κανόνες της ομάδας, ώστε να εξασφαλίσετε ένα ασφαλές περιβάλλον για την ελεύθερη έκφραση απόψεων και συναισθημάτων και να αποτρέψετε τη βίαιη και ασεβή επικοινωνία
- Επαναεπιβεβαιώσετε τη δέσμευση των μερών της σύγκρουσης ότι βρίσκονται εκεί με διάθεση να διαπραγματευτούν με καλή την πίστη και ότι είναι έτοιμα να ξεκινήσουν να μιλούν μεταξύ τους.

Το Βήμα 1 αποτελείται από έξι (6) επιμέρους βήματα.

Βήμα 1Α: Προσευχή

Στην κουλτούρα των Φιλιππίνων είθισται οι ομαδικές δραστηριότητες να ξεκινούν με μια προσευχή. Το άτομο που θα πει την προσευχή μπορεί να επιλέξει ποια θα πει ή απλώς να επιλέξει να κρατηθεί ενός λεπτού σιγή. Αν τα μέρη της σύγκρουσης προέρχονται από διαφορετικό θρησκευτικό υπόβαθρο, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να ζητήσουν και από τα δύο να απαγγείλουν με τη σειρά μια προσευχή.

Βήμα 1Β: Συστάσεις και Καλωσόρισμα

Ακόμα κι αν όλα τα πρόσωπα γνωρίζονται ήδη μεταξύ τους, η άσκηση με τις συστάσεις και το καλωσόρισμα μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ενός θετικού τόνου για τη διαδικασία. Όλα τα άτομα στο χώρο συστήνονται και αναφέρουν το ρόλο τους στη διαδικασία αλλά και τις προσδοκίες που έχουν από αυτή.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα εργαλεία που περιλαμβάνονται στο Κεφάλαιο 8 αυτού του εγχειριδίου.

Βήμα 1Γ: Οι επισημάνσεις των διαμεσολαβητριών/τών κατά την έναρξη

Αυτές οι επισημάνσεις κατά την έναρξη της διαδικασίας βοηθούν στην ενίσχυση του θετικού κλίματος της διαδικασίας. Όπως αναφέρει και ο Stulberg (1981), η σύγκρουση είναι πιο εύκολα διαχειρίσιμη αν βασίζεται πάνω σε θετικά θεμέλια. Σε αυτό το σημείο, οι διαμεσολαβήτριες/-τές κάνουν τα ακόλουθα:

- Επαινούν τα μέρη της σύγκρουσης για τη συμφωνία να έρθουν στη διαμεσολάβηση
- Εστιάζουν στην κοινή ευθύνη που έχουν στο να ξεπεράσουν τα εμπόδια που τα έφεραν σε κατάσταση σύγκρουσης
- Ενθαρρύνουν τα μέρη της σύγκρουσης να εστιάσουν στα καλά που έχει το ένα και το άλλο παρά να αφήσουν το θυμό να τα εμποδίσει να δουν άλλες οπτικές
- Κατευθυνθούν προς μια διαδικασία που θα αποδώσει καρπούς

Βήμα 1Δ: Συνοπτική Ενημέρωση

Σε αυτό το επιμέρους βήμα, οι διαμεσολαβήτριες/τές παρουσιάζουν τα ακόλουθα:

- Την ιδέα της διαμεσολάβησης
- Ειδικότερα, την ιδέα της διαμεσολάβησης ομηλίκων
- Το ρόλο των διαμεσολαβητριών/-τών και τις αρχές της ουδετερότητας και της αμεροληψίας
- Εμπιστευτικότητα
- Τη δυνατότητα χρήσης ιδιωτικών συναντήσεων όταν αυτό είναι απαραίτητο
- Τις πιθανές μορφές της συμφωνίας όταν πετύχει η διαμεσολάβηση
- Την επισκόπηση της διαδικασίας ή τη βήμα προς βήμα διαδικασία και τη διάρκεια κάθε βήματος στη διαδικασία
- Επανάληψη των προηγούμενων συμφωνιών που παράχθηκαν κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συναντήσεων πριν από τη διαμεσολάβηση
- Τους βασικούς κανόνες
- Την κυριότητα της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων που έχουν τα μέρη. Αυτό περιλαμβάνει την από κοινού συμμετοχή στη σύνταξη της συμφωνίας, κατά τη διάρκεια της οποίας θα ανατεθεί σε μια ομάδα σύνταξης η προετοιμασία της γραπτής συμφωνίας.

παρουσίαση μπορεί να γίνει με φυσικά ή ψηφιακά μέσα.

Βασικοί κανόνες

Υπάρχουν δύο κατηγορίες κανόνων: οι διαδικαστικοί και οι κανόνες συμπεριφοράς. Οι κανόνες αυτοί προϋποθέτουν ότι τα μέρη που εμπλέκονται στη σύγκρουση έχουν το δικαίωμα να συμφωνήσουν, να διαφωνήσουν ή να συμφωνήσουν από κοινού να τροποποιήσουν ορισμένους από αυτούς.

Οι διαδικαστικοί κανόνες

Οι διαδικαστικοί κανόνες είναι σημαντικοί για την ενίσχυση της κυριότητας της διαδικασίας. Κάποια μέρη σύγκρουσης μπορεί να είναι πιο έντονα από άλλα στις διαδικασίες. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να είναι βέβαιες/-οι ότι οι διαδικασίες είναι ξεκάθαρες και έχουν κοινή συναίνεση των μερών. Ακολουθούν μερικοί βασικοί κανόνες που πρέπει να συζητηθούν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας:

- Συμφωνία για το χρονικό πλαίσιο της όλης διαδικασίας και των ατομικών συνεδριών
- Χρονικά όρια ατομικών τοποθετήσεων
- Σειρά με την οποία μιλούν τα μέρη της σύγκρουσης
- Συμφωνία στο να ακούσει το ένα μέρος το άλλο
- Ο τρόπος με τον οποίο συλλέγονται και χρησιμοποιούνται οι πληροφορίες
- Συμφωνία ότι όλα τα μέρη, συμπεριλαμβανομένων και των διαμεσολαβητριών/-τών, μπορεί να ζητήσουν διαλείμματα ή ατομικές συνεδρίες αν χρειαστεί

- Δέσμευση για αποφυγή της κριτικής και παραχώρηση του οφέλους της αμφιβολίας
- Συμφωνία για την ενημέρωση των διαμεσολαβητριών/-τών πριν την απόφαση κάποιου μέρους να λήξει τη διαδικασία ή να αποχωρήσει από αυτή
- Ο ρόλος και η εμπλοκή υποστηρικτικών προσώπων, παρατηρητών ή μαρτύρων
- Ξεκαθάρισμα του τρόπου με τον οποίο παίρνονται οι απόφασεις όταν τα μέρη θέλουν να συμβουλευτούν γονείς ή εκπαιδευτικούς.
- Ο τρόπος με τον οποίο καταγράφονται οι συμφωνίες και διατηρούνται ασφαλείς

Κανόνες συμπεριφοράς

Οι κανόνες συμπεριφοράς συμπληρώνουν τους διαδικαστικούς. Είναι σημαντική για την έμφαση, την αυτορύθμιση κατά την επικοινωνία, λεκτική ή μη λεκτική, και για την προώθηση υγιούς αλληλεπίδρασης. Εδώ οι διαμεσολαβήτριες/-τές υπενθυμίζουν στα μέρη την ευθύνη για τα λόγια και τις πράξεις του καθενός και τονίζει ότι το καθένα πρέπει να μιλάει από καρδιάς χρησιμοποιώντας το “εγώ” αντί για το “εμείς”. Για παράδειγμα: “Νιώθω ότι δεν σου αρέσει ο τρόπος που ντύνομαι” αντί για “Νιώθουμε ότι δεν σου αρέσει ο τρόπος που ντύνομαι”. Η χρήση του “εγώ” είναι ένας τρόπος έκφρασης του εαυτού και ανάληψης ευθύνης για τα λόγια και τις πράξεις του καθενός (IREX, 2013). Αυτό είναι το αντίθετο της δήλωσης “εμείς”, όπου το άτομο αποφεύγει την ευθύνη, κρύβοντας τον εαυτό του πίσω από το όνομα της ομάδας ή της κοινότητας στην οποία ανήκει.

Επιθυμητή συμπεριφορά	Ανεπιθύμητη συμπεριφορά
<ul style="list-style-type: none"> • Ακούω ενεργητικά • Σηκώνω το χέρι μου πριν αντιδράσω • Δείχνω ευαισθησία σε θέματα φύλου, κουλτούρας και σύγκρουσης • Είμαι ειλικρινής και ανοιχτή/-ός • Μιλώ για τον εαυτό μου • Συμπεριφέρομαι ευγενικά • Αποφεύγω τις υποτιμητικές εκφράσεις για άλλα άτομα ή ομάδες • Λέω την αλήθεια βάσει όσων γνωρίζω • Εστιάζω στα θέματα και όχι στα πρόσωπα 	<ul style="list-style-type: none"> • Διακόπτω ή αποσπώ την προσοχή των άλλων όταν μιλάει ένα άτομο • Κρίνω την άποψη του άλλου ατόμου • Ασκώ κριτική • Αλλάζω το θέμα • Δίνω συμβουλές • Υπεργενικεύω και συκοφαντώ • Κάνω αναληθείς υποθέσεις • Γελοιοποιώ τα άλλα άτομα

Οι κανόνες για τη διαδικασία και τη συμπεριφορά πρέπει να έχουν συμφωνηθεί από κοινού. Μετά την ενημέρωση, οι διαμεσολαβήτριες/-τές δίνουν το λόγο στα μέρη για διευκρινήσεις και αμοιβαία συμφωνία. Τα μέρη έχουν το δικαίωμα να διαφωνήσουν ή να τροποποιήσουν τους κανόνες

Βήμα 1Ε: Επαναεπιβεβαίωση της Συναίνεσης για τη Διαμεσολάβηση

Αυτό το επιμέρους βήμα αποτελεί ένα σημείο μετάβασης, κατά το οποίο οι διαμεσολαβήτριες/τές παραδίδουν τη διαδικασία στα μέρη της σύγκρουσης. Θα επιδείξουν αντίγραφα εντύπων της αίτησης για τη διαμεσολάβηση, της συμφωνίας για να γίνει η διαδικασία και της Συμφωνίας Εμπιστευτικότητας που συντάχθηκαν και υπογράφηκαν κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και θα ζητήσουν από τα μέρη της διαφοράς να επιβεβαιώσουν εκ νέου τη συγκατάθεσή τους για τη διαμεσολάβηση. (Βλ. Παράρτημα). Η επιβεβαίωση μπορεί να γίνει προφορικά ή μη προφορικά.

Στη συνέχεια, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ανακοινώνουν ότι παραδίδουν τη διαδικασία στα μέρη της σύγκρουσης, αλλά θα παραμείνουν σε αυτή για να διευκολύνουν και να συντονίσουν τη συζήτηση.

Βήμα 1ΣΤ: Δηλώσεις έναρξης

Η σειρά ομιλίας και το χρονικό όριο των επιμέρους δηλώσεων θα πρέπει να έχουν συμφωνηθεί κατά τη διάρκεια της ενημέρωσης σχετικά με τους κανόνες. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να διαθέτουν ευελιξία. Εάν ένα μέρος είναι πιο αδύναμο, βρίσκεται σε συναισθηματική αναστάτωση ή δεν αισθάνεται ότι το σέβεται ένα πιο κυρίαρχο μέρος, τότε αυτό το μέρος μπορεί να μιλήσει πρώτο (Moore, 2014). Η αίσθηση της κυριαρχίας ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης μπορεί να προκύψει λόγω της εθνοτικής καταγωγής, της οικονομικής τάξης ή της κοινωνικής θέσης της οικογένειας.

Δηλώσεις έναρξης

Η εναρκτήρια δήλωση είναι σαν μια σύντομη προνομιακή ομιλία. Το εμπλεκόμενο μέρος εκθέτει τις προσδοκίες του, την ερμηνεία του ή τη θέση του σχετικά με το ζήτημα, καθώς και τα συμφέροντα και τις ανάγκες του. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές δεν μπορούν να εμποδίσουν ένα εμπλεκόμενο μέρος να εκφράσει τη θέση του σχετικά με το ζήτημα. Ωστόσο, όταν έχουν μιλήσει όλα τα μέρη, οι διαμεσολαβήτριες/τές θα πρέπει να τονίσουν την ανάγκη να επικεντρωθούν στα ζητήματα (και όχι στα πρόσωπα), στα κοινά συμφέροντα και ανάγκες.

Βήμα 2: Εξιστόρηση και Ακρόαση

Οι κύριοι στόχοι αυτής της συνεδρίας είναι:

- Η ανάδειξη των γεγονότων
- Η κατανόηση της ιστορίας από διαφορετικές οπτικές
- Η αλληλοκατανόηση των συναισθημάτων και των ανησυχιών
- Η κατανόηση του προβλήματος
- Η τακτοποίηση των ζητημάτων

Ο απώτερος στόχος είναι συγκέντρωση όλων των πλευρών της ιστορίας και η καλύτερη κατανόηση του προβλήματος.

Βήμα 2Α: Ατομικές αφηγήσεις της ιστορίας

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές διευκολύνει τις ατομικές αφηγήσεις δίνοντας το λόγο σε κάθε μέρος κυκλικά. Ενθαρρύνουν κάθε μέρος να μιλήσει ειλικρινά χωρίς να κρίνει το άλλο. Εξηγούν ότι ενώ η ενεργητική ακρόαση είναι σημαντική στην επιδραστική επικοινωνία, το άτομο που αφηγείται χρειάζεται να επικοινωνεί το μήνυμα ειλικρινά και ξεκάθαρα.

Πριν ξεκινήσουν οι κυκλικές αφηγήσεις, οι διαμεσολαβήτριες/-τές, οι διαμεσολαβήτριες/-τές υπενθυμίζουν στα μέρη τα συμφωνημένα χρονικά όρια.

Οι ερωτήσεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

- Τι έγινε, πού και πότε;
- Ποιο είναι το θέμα/Ποια είναι τα θέματα;
- Τι νιώσατε για το θέμα;
- Ποιο είναι το παράπονο;
- Ποια είναι η ανησυχία;

Όσο το ένα μέρος αφηγείται την ιστορία, οι διαμεσολαβήτριες/-τές παρακολουθούν την αντίδραση του άλλου και τη μη λεκτική αλληλεπίδραση ανάμεσα στα μέρη. Κανένα άτομο δεν πρέπει να διακόπτει αυτό που μιλά, εκτός από την/τον διαμεσολαβήτρια/-τή που υπενθυμίζει τα χρονικά όρια και συνοψίζει τα όσα ειπώθηκαν προς αποφυγή παρεξηγήσεων. Η/ο άλλη/-ος διαμεσολαβήτρια/-τής μπορεί να κρατά σημειώσεις από τις αφηγήσεις των μερών και να επαληθεύει ότι όλα τα γεγονότα είναι σχετικά με τις πληροφορίες που έχουν καταγραφεί.

Βήμα 2B: Διευκρινίσεις, ανταλλαγή οπτικών, συναισθήματα και ανησυχίες

Όταν έχουν μιλήσει όλα τα μέρη, οι διαμεσολαβήτριες/-τές διατυπώνουν μια σύνοψη της ιστορίας, όπως έχει ειπωθεί από διαφορετικές οπτικές. Πριν ανοίξει η διαδικασία της ανταλλαγής, οι διαμεσολαβήτριες/-τές βεβαιώνονται ότι όλες οι ιστορίες επικοινωνούνται και έχουν γίνει κατανοητές ξεκάθαρα. Μπορούν να θέσουν τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Μπορείς να μας βοηθήσεις να καταλάβουμε τι προσπαθείς να πεις;
- Μπορείς να μας πεις περισσότερα γι' αυτό;
- Μπορείς να μας πεις τι συνέβη εκεί;
- Τι είναι αυτό που χρειάζεσαι ή που θέλεις;
- Δεν είμαι βέβαιη/-ος ότι ξέρω τι εννοείς λέγοντας αυτό.
- Τι εννοείς όταν λες _____;

Όταν οι αφηγήσεις έχουν ξεκαθαριστεί, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ενθαρρύνουν τα μέρη να αναζητήσουν διευκρινίσεις και να ανταλλάξουν οπτικές, συναισθήματα και ανησυχίες, χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις ως οδηγό:

- Υπάρχει κάτι άλλο που θα ήθελες να διευκρινίσεις;
- Πώς αισθάνεσαι γι' αυτό που ακούστηκε;
- Τα συναισθήματα του άλλου μέρους επηρέασαν τα δικά σου;
- Τι νιώθεις γι' αυτό αυτή τη στιγμή;
- Ποια είναι η πιο σημαντική σου ανησυχία αυτή τη στιγμή;

Σε αυτό το στάδιο, δεν τηρείται σειρά ομιλίας. Κάθε μέρος μπορεί να ξεκινήσει μια συζήτηση. Αν τα μέρη διστάζουν, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν με τυχαίο τρόπο να ζητήσουν από το ένα μέρος να ξεκινήσει τη συζήτηση, κάνοντας χρήση των παραπάνω ερωτήσεων.

Όταν όλα τα μέρη έχουν μιλήσει, οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνθέτουν τη συζήτηση.

Βήμα 2Γ: Αναγνώριση των θεμάτων

Οι αφηγήσεις δίνουν μια γεύση των όσων συνέβησαν, πού και πότε. Πρόκειται για ατομικές αφηγήσεις των γεγονότων. Το επόμενο βήμα είναι η αναγνώριση του θέματος/των θεμάτων που αναδύεται/αναδύονται από τα γεγονότα ή το περιστατικό. Ένα ζήτημα σημαίνει ότι:

- Το ένα μέρος δεν είναι ευχαριστημένο για το γεγονός ή το περιστατικό
- Τα μέρη της σύγκρουσης δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν το γεγονός, το περιστατικό ή το εμπλεκόμενο πρόσωπο/τα εμπλεκόμενα πρόσωπα.

- Είναι το πιο σημαντικό μέρος του γεγονότος ή του περιστατικού
- Ένα άτομο έχει υποστεί βλάβη ή έχει βλάψει άλλο
- Μια σχέση έχει επηρεαστεί ή καταστραφεί

Σε κύκλο, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ενθαρρύνει κάθε μέρος να αναγνωρίσει το θέμα/τα θέματα βάσει της δικής του οπτικής.

Στο τέλος του κύκλου, οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν τα θέματα και τα καταγράφουν. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να διασφαλίσουν ότι κάθε θέμα έχει εκφραστεί καθαρά και με ευαισθησία. Αν κάποιος ακούγεται επικριτικό, πρέπει να επαναδιατυπωθεί και να επαναπλαισιωθεί.

Πριν τη μετάβαση στο επόμενο βήμα, οι διαμεσολαβήτριες ενθαρρύνουν τα μέρη να δημιουργήσουν κοινό νόημα και να σκεφτούν τη μετάβαση στο επόμενο βήμα.

Βήμα 2Δ: Ταξινόμηση και προτεραιοποίηση θεμάτων

Μπορεί να προκύψει μεγάλη λίστα θεμάτων κατά τη διάρκεια του 2Γ βήματος. Τα μέρη της σύγκρουσης πρέπει να την ταξινομήσουν και να θέσουν προτεραιότητες. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα απλό εργαλείο όπως είναι το Bubble Chart. Σε ένα μεγάλο χαρτί ή σε πίνακα, σχεδιάστε τρεις κύκλους: έναν μεγάλο, έναν μικρότερο και έναν ακόμα πιο μικρό. Ο μεγάλος αναπαριστά την υψηλή προτεραιότητα, ο μικρότερος τη μεσαία και ο πιο μικρός την πιο χαμηλή προτεραιότητα.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές καταγράφουν σε κάρτες τα θέματα, τα τοποθετούν σε μια επιφάνεια και καλούν τα μέρη να πάρουν οποιαδήποτε κάρτα θέλουν (θέμα) και να την τοποθετήσουν σε όποιον κύκλο θέλουν. Όταν όλες οι κάρτες τοποθετηθούν στους κύκλους, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ζητούν από τα μέρη να επανεξετάσουν την τοποθέτηση, να συζητήσουν και να αναλύσουν. Όταν συμφωνήσουν με την τοποθέτηση, οι διαμεσολαβήτριες/-τές αφαιρούν από το μεσαίο και το μικρό κύκλο τις κάρτες. Μετά, παίρνουν τις κάρτες που βρίσκονται στο μεγάλο κύκλο και ζητούν από τα μέρη να επιβεβαιώσουν ότι αυτά είναι τα θέματα άμεσης προτεραιότητας.

Το τελικό βήμα είναι η αναγνώριση των τριών (3) πιο σημαντικών θεμάτων. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές επαναλαμβάνουν ό,τι και προηγουμένως, συμπεριλαμβάνοντας και τους τρεις κύκλους, αλλά μόνον θα τις κάρτες του μεγάλου κύκλου.

Προαιρετικές Ατομικές Συνεδρίες

Αν οι συζητήσεις είναι έντονες και υπάρχει δυσκολία στην επίτευξη σύγκλισης σχετικά με την προτεραιοποίηση των θεμάτων, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να προτείνουν ένα διάλειμμα και μια ατομική συνάντηση με κάθε μέρος της σύγκρουσης ξεχωριστά. Η ατομική συνεδρία με κάθε μέρος εξυπηρετεί τους παρακάτω στόχους:

- Αποσυμπιέζει το κλίμα και εκτονώνει την ένταση
- Ευνοεί τη συγκέντρωση απαραίτητων πληροφοριών που βρίσκονται πίσω από την ένταση
- Ευνοεί τη διαχείριση δυσάρεστων συναισθημάτων που μπορεί να αναπτυχθούν
- Ευνοεί τη δημιουργία επιλογών και νέων προτάσεων
- Βοηθά στο να ξεκαθαριστεί αν τα μέρη της σύγκρουσης είναι έτοιμα για το επόμενο βήμα

Πριν ξεκινήσει η ατομική συνεδρία (ή περισσότερες από μία), οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να ξεκαθαρίσουν ότι:

- Η συνεδρία δε γίνεται για να πάρει κανείς το μέρος κανενός
- Η ατομική συνεδρία αναγνωρίζει ότι το ένα ή και τα δύο μέρη μπορεί να νιώθουν πιο άνετα να μιλήσουν για το θέμα/τα θέματα, πρώτα, με τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές
- Η συζήτηση είναι εμπιστευτική εκτός αν το ενδιαφερόμενο μέρος συμφωνήσει στην αποκάλυψη μέσω των διαμεσολαβητριών/-τών

Βήμα 3: Διεξοδική Συζήτηση

Οι συγκρούσεις παράγουν προβλήματα και προκλήσεις που μπορούν να δουλευτούν από κοινού, και τα μέρη τους να φτάσουν σε λύσεις (Dues, 2010). Ωστόσο, το θέμα/τα θέματα μπορεί να γίνουν αντιληπτά με διαφορετικό τρόπο. Πρέπει να υπάρξει επεξεργασία για να αναγνωριστούν τα κοινά συμφέροντα, οι ανάγκες και οι στόχοι. Κάθε μέρος μιας σύγκρουσης έχει συμφέρον σε σχέση με το θέμα/τα θέματα. Είναι φυσικό γι' αυτά να πάρουν θέση, να εκφράσουν τα συμφέροντα και τις ανάγκες τους και να διαπραγματευτούν για το τι είναι καλύτερο γι' αυτά.

Αυτό το βήμα ενθαρρύνει τα μέρη να εστιάσουν στα κοινά συμφέροντα και ανάγκες χωρίς να αγνοούν τα συναισθήματα και τις θέσεις που έχουν πάρει. Οι θέσεις είναι άμυνες που εκφράζουν τα βασικά σημεία. Κάθε άτομο έχει να επισημάνει βασικά σημεία. Η επικάλυψη των βασικών σημείων ενθαρρύνει τα μέρη να χαρτογραφήσουν τις ζώνες πιθανών λύσεων ή συμφωνίας.

Βήμα 3Α: Επαναεξέταση των θεμάτων που προτεραιοποιήθηκαν στο Βήμα 2Δ

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα του Βήματος 2Δ, χρησιμοποιώντας κάποιο ψηφιακή ή φυσικό μέσο.

Τρία κορυφαία θέματα σε προτεραιότητα

Θέμα No. 1

Θέμα No. 2

Θέμα No. 3

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές ζητούν από τα μέρη να θέσουν σε προτεραιότητα τα θέματα και ρωτούν αν υπάρχει κάτι περισσότερο που χρειάζεται να συζητηθεί αναφορικά με τις επιλεγμένες προτεραιότητες.

Βήμα 3Β: Τα μέρη της σύγκρουσης μοιράζονται θέσεις, συμφέροντα και ανάγκες

Ο σκοπός αυτής της συνεδρίας είναι τα μέρη της σύγκρουσης να εκφράσουν ελεύθερα τις οπτικές τους σε σχέση με τα θέματα που έχουν προτεραιότητα, ειδικά, τις θέσεις, τα συμφέροντα και τις ανάγκες τους. Είναι σημαντικό κάθε μέρος να έχει το χώρο να εκφράσει ελεύθερα τις οπτικές του.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές θέτουν τρεις βασικές ερωτήσεις:

- Ποια είναι η θέση σου πάνω σε κάθε θέμα;
- Ποια είναι τα συμφέροντά σου σχετικά με κάθε θέμα
- Ποια είναι η ανάγκη σου/ποιες είναι οι ανάγκες σου;

Πριν από την ανταλλαγή οπτικών, οι διαμεσολαβήτριες/-τές εξηγούν τον ορισμό των εννοιών:

- Θέση (πάνω σε ένα θέμα) είναι η προτιμώμενη λύση του, αυτή που εκπληρώνει τα ατομικά συμφέροντα και τις ατομικές ανάγκες (Moore, 2014). Το αίτημα ή η απαίτηση το άλλο άτομο να πει “ναι” ή “όχι” (Doran & Winkeler, 2017). Μια σταθερή ιδέα, συνήθως μια απαίτηση που σχηματίζει τη βάση μιας συνεχούς σύγκρουσης (Ury et al., 1988; Moise, 2017).

Για παράδειγμα, το θιγόμενο μέρος μπορεί να απαιτήσει ή να ζητήσει συγγνώμη. Ένα άλλο μέρος μπορεί να απαιτήσει δικαιοσύνη.

- Συμφέρον (σχετικά με ένα θέμα) είναι το κίνητρο που έχει ένα άτομο για να έρθει στη διαμεσολάβηση και να διαπραγματευτεί. Οι υποκείμενες επιθυμίες, ανάγκες και οι υποκείμενοι στόχοι ενός μέρους της σύγκρουσης που λειτουργούν ως θεμελιώδεις οδηγοί στη διαπραγμάτευση (Ury et al., 1988; Patton, 2005; Maise, 2017). Αναφέρεται στο γιατί ένα άτομο εισάγεται στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, τι περιμένει να κερδίσει ή τι χρειάζεται να αλλάξει ώστε να νιώσει περισσότερη χαρά ή ικανοποίηση (Doran & Winkeler, 2017). Για παράδειγμα, το συμφέρον ενός θιγόμενου μέρους μπορεί είναι η επιδίωξη να συνεχίσει να έχει την ευκαιρία να φοιτά στο σχολείο χωρίς να υφίσταται εκφοβισμό, αλλά κάποιο άλλο άτομο υπονομεύει αυτό το συμφέρον αυτό με απειλές.
- Οι ανάγκες αναφέρονται στις θεμελιώδεις ανθρώπινες ανάγκες για ασφάλεια, ανήκειν, δικαιοσύνη, πληρότητα και αυτοεκτίμηση (Burton, 1990; Maise, 2017). Ενώ οι θέσεις και τα συμφέροντα μπορούν να γίνουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης, οι ανάγκες - όπως ταυτότητα, ασφάλεια και αναγνώριση- δεν είναι διαπραγματεύσιμες (Burton, 1990). Στη διαμεσολάβηση ομηλίκων, για παράδειγμα, η ταυτότητα ενός αυτόχθονα νέου ανθρώπου ή ενός ΛΟΑΤΚΙ παιδιού, δεν είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές τοποθετούν το ακόλουθο υπόδειγμα σε κάποια επιφάνεια, ώστε να είναι ορατό από τα μέρη της σύγκρουσης.

Τρία κορυφαία θέματα σε προτεραιότητα	Ποια είναι η θέση σου πάνω στο θέμα;	Ποιο είναι το συμφέρον σου σε σχέση με το θέμα;	Ποια είναι η ανάγκη σου;
Θέμα Νο. 1			
Θέμα Νο. 2			
Θέμα Νο. 3			

Τα μέρη μπορούν να πουν ή να γράψουν τις σπτικές τους. Δεν υπάρχει συγκεκριμένη σειρά για τον γραπτό ή τον προφορικό λόγο. Στα μέρη δίνεται συγκεκριμένος χρόνος να σκεφτούν πριν μιλήσουν ή γράψουν. Αν φαίνονται διστακτικά να μιλήσουν ή να γράψουν, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να τα ενθαρρύνουν να ξεκινήσουν.

Βήμα 3Γ: Χαρτογράφηση Κοινών Συμφερόντων

Η πρόκληση για τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές είναι το πώς θα οδηγήσουν τα μέρη προς διαπραγματεύσεις που βασίζονται στα συμφέροντά τους παρά στις θέσεις τους. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση έχει τις δικές της προκλήσεις. Το συμφέρον του ενός ατόμου μπορεί να μην είναι το ίδιο με του άλλου. Κάθε συμφέρον συνδέεται άμεσα με την εκπλήρωση των αναγκών ενός ατόμου.

Τρία κορυφαία θέματα σε προτεραιότητα	Ποιο είναι το συμφέρον σου σε σχέση με το θέμα;	Ποια είναι η ανάγκη σου;
Θέμα No. 1		
Θέμα No. 2		
Θέμα No. 3		

Σε αυτή τη συνεδρία, οι διαμεσολαβήτριες/-τές οδηγούν τα μέρη της σύγκρουσης να χαρτογραφήσουν τις διαφορές και τα κοινά τους. Όλα τα συμφέροντα που εκφράζονται καταγράφονται σε κάποιο ψηφιακό ή φυσικό μέσο

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές ζητούν από τα μέρη της σύγκρουσης να εστιάσουν και να αναστοχαστούν πάνω στα κοινά συμφέροντα και στον τρόπο με τον οποίο αυτά μπορούν να εκπληρωθούν.

Βήμα 3Δ: Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν τα κοινά συμφέροντα

Αυτή η συνεδρία προετοιμάζει τα μέρη της σύγκρουσης να προχωρήσουν στο Βήμα 4. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν το αποτέλεσμα του Βήματος 3Γ όπως φαίνεται παρακάτω:

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα
Θέμα No. 1	
Θέμα No. 2	
Θέμα No. 3	

Οι διμεσολαβήτριες/-τές τονίζουν ότι η επίλυση της επίλυσης των ζητημάτων εξαρτάται από την προώθηση των κοινών συμφερόντων. Η επόμενη πρόκληση είναι να βρεθεί το πώς θα γίνει αυτό.

Βήμα 4: Εξερεύνηση Λύσεων

Σε μια τυπική συνθήκη στο σχολείο, μια/ένας μαθήτρια/-τής έχει λίγες επιλογές όταν τα θέματα της σύγκρουσης οδηγήσουν την επιβολή πειθαρχικών μέτρων εκ μέρους της διοίκησης του σχολείου. Όταν επιβάλλεται ποινή για σοβαρό παράπτωμα ή λαμβάνονται πειθαρχικά μέτρα για ελάσσονα παραπτώματα, η σχολική διοίκηση αισθάνεται ικανοποίηση. Η/ο μαθήτρια/-τής που παραβίασε τους κανόνες, όπως και τα παιδιά που επηρεάστηκαν από αυτή την πράξη, δε συμμετέχουν στην επίλυση ή στη διαδικασία μετασχηματισμού. Το χειρότερο που θα μπορούσε να συμβεί όταν το ένα μέρος τιμωρείται και το άλλο όχι, είναι τα συναισθήματα εχθρότητας ή αντιπάθειας να παραμείνουν.

Στη διαμεσολάβηση ομηλίκων, τα παιδιά έχουν ένα ευρύ φάσμα επιλογών πέρα από την εξ ορισμού τιμωρία. Δρουν ενεργά στην επίλυση της σύγκρουσης. Τα μέρη της σύγκρουσης έχουν την κυριότητα της διαδικασίας επίλυσης της σύγκρουσης. Η επίλυση ωφελεί και τα μέρη της σύγκρουσης και όλο το σχολείο.

Αυτό το βήμα φέρνει τα μέρη της σύγκρουσης κοντά και όχι το ένα απέναντι στο άλλο. Εξετάζουν από κοινού τις πιθανές λύσεις στα ζητήματα που έχουν προκύψει, με στόχο την προώθηση των κοινών συμφερόντων. Η ιδέα είναι να ωφεληθούν όλα τα μέρη από αυτή τη διαδικασία.

Βήμα 4A: Προετοιμασία για καταγισμό ιδεών

Η συνεδρία ξεκινά με μια άσκηση κινητοποίησης η οποία ενθαρρύνει τα μέρη να σκεφτούν έξω από τα συνηθισμένα και να συνεργαστούν. Οι διμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να διαλέξουν από τα προτεινόμενα εργαλεία που υπάρχουν στο Μέρος 6 αυτού του εγχειριδίου.

Βήμα 4B: Καταιγισμός λύσεων

Ο καταιγισμός ιδεών είναι μια τεχνική και μια διαδικασία. Είναι μια ομαδική δραστηριότητα σχεδιασμένη να ενθαρρύνει κάθε άτομο να παράγει ιδέες και να καταγραφούν. Δεν υπάρχει συγκεκριμένη σειρά με την οποία ένα άτομο θα μιλήσει. Η σκέψη και η καταγραφή πρέπει να ρέουν ελεύθερα και σε χαλαρό τμήμα. Σε αυτό το στάδιο, όλα τα άτομα πρέπει να αναζητούν να κερδίσουν κάτι από τη διαδικασία.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την παρακάτω σειρά:

1. Εξηγήστε τις δύσκολες ερωτήσεις:

- Πώς βγαίνεις από μια συγκρουσιακή κατάσταση και πώς κατευθύνεσαι προς τη συνεργασία και την καλύτερη σχέση;
- Ποια διαδρομή πρέπει να ακολουθήσεις ώστε να ωφεληθούν όλες/-οι;
- Από τα τρία θέματα, ας δούμε ένα τη φορά και ας εστιάσουμε στα κοινά σας συμφέροντα γύρω από αυτό.
- Μετά, ας δούμε τις λύσεις που εκπληρώνουν καλύτερα τα κοινά σας συμφέροντα.

2. Τοποθετήστε ως οδηγό τον παρακάτω πίνακα που συγκεντρώνει τα θέματα που έχουν μεγαλύτερη προτεραιότητα και τα κοινά συμφέροντα γύρω από το καθένα από αυτά.

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα
Θέμα No. 1	
Θέμα No. 2	
Θέμα No. 3	

3. Καταιγισμός λύσεων

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές ζητούν από όλα τα μέρη να σκεφτούν ελεύθερα και να γράψουν τι σκέφτονται. Μπορούν να το κάνουν ομαδικά ή ατομικά. Μπορούν ακόμα να συγκρίνουν ιδέες πριν τις καταγράψουν.

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα	Πιθανές Λύσεις
Θέμα No. 1		
Θέμα No. 2		
Θέμα No. 3		

4. Φανταστείτε τις δυνατότητες

Οι λύσεις πρέπει να οδηγούν σε κάτι που είναι αμοιβαία ωφέλιμο και για τα δύο μέρη της σύγκρουσης. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές καθοδηγούν τη συζήτηση θέτοντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι γίνεται αν υπάρξει λύση; Ποια θα είναι τα οφέλη; Θα ωφεληθούν όλα τα μέρη της σύγκρουσης;
- Τι γίνεται αν δεν υπάρξει λύση; Τι θα συμβεί στα κοινά σας συμφέροντα; Ποιες πιθανές νέες συγκρούσεις μπορεί να προκύψουν; Ποιες πιθανές βλάβες μπορεί να επαναληφθούν;

Τα εμπλεκόμενα μέρη, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού, προχωρούν σε έναν ακόμη γύρο σκέψης και καταγραφής σχετικά με μελλοντικά σενάρια. Καταγράφουν τις ιδέες τους σε κάρτες και τις αναρτούν στο παρακάτω πρότυπο.

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα	Πιθανές Λύσεις	Τι θα συμβεί αν...	
			Υπάρξει λύση	Δεν υπάρξει λύση
Θέμα Νο. 1				
Θέμα Νο. 2				
Θέμα Νο. 3				

Βήμα 4Γ: Παρουσίαση του φύλλου λύσεων

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν τα αποτελέσματα του Βήματος 4B και ετοιμάζουν το ακόλουθο φύλλο λύσεων. Ο σκοπός της σύνοψης είναι η έμφαση τα κοινά οφέλη προς όλα τα μέρη αν οι λύσεις έχουν συμφωνηθεί. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές εξηγούν ότι όλες οι λύσεις που βρίσκονται στη λίστα βρίσκονται στο επίπεδο των επιλογών. Θα μεταφραστούν σε συμφωνία στο Βήμα 5.

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα	Πιθανές Λύσεις	Προσδοκώμενα Οφέλη
Θέμα Νο. 1			
Θέμα Νο. 2			
Θέμα Νο. 3			

Βήμα 4Δ: Βελτίωση Λύσεων

Σε αυτό το στάδιο, τα εμπλεκόμενα μέρη θα έχουν ξεπεράσει τα εμπόδια στην εξεύρεση πιθανών λύσεων. Πριν προχωρήσουν στο τελικό στάδιο της επίτευξης συμφωνίας ή συμφωνιών, οι διαμεσολαβήτριες/-τές προτρέπουν τα εμπλεκόμενα μέρη να εξειδικεύσουν τις επιλογές. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι όλα τα μέρη θα αποκομίσουν τα μέγιστα οφέλη και να ενισχυθεί η αποδοχή των προτεινόμενων λύσεων. Τα εμπλεκόμενα μέρη μπορούν να εξετάσουν και να βελτιώσουν τις προτεινόμενες λύσεις συμφωνώντας σε ένα κοινό κριτήριο, όπως για παράδειγμα: η ισότητα, η δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα.

Ακολουθούν κατευθυντήριες ερωτήσεις για τα κριτήρια:

- Αμεροληψία: Θα ωφελήσει αμοιβαία και τα δύο μέρη της συμφωνίας; Θα αισθανθεί κάποιο από τα μέρη αδικημένο από τη λύση;
- Δικαιοσύνη: Η προτεινόμενη λύση αναγνωρίζει το άδικο που έχει διαπραχθεί;
- Αποδοτικότητα: Είναι η προτεινόμενη λύση εφαρμόσιμη; Μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες; Μπορεί να παρακολουθείται;

Οι παραπάνω ερωτήσεις λειτουργούν ως ένας οδηγός για μια πνευματική επισκόπηση της προτεινόμενης λύσης για πέντε λεπτά. Μετά από αυτό, οι διαμεσολαβήτριες/-τές προτείνουν μια κυκλική συζήτηση χρησιμοποιώντας τις παρακάτω καθοδηγητικές ερωτήσεις. Όλες οι ερωτήσεις εφαρμόζονται σε κάθε θέμα, ένα τη φορά:

- Τι σκέφτεστε για την προτεινόμενη λύση;
- Θα λύσει τις διαφορές σας;
- Η λύση διευθετεί ή εκπληρώνει τα συμφέροντα και τις ανάγκες σας;
- Η λύση είναι πλήρως αποδεκτή ή μόνον ένα της μέρος;
- Ποιο πρόβλημα προβλέπετε ότι θα προκύψει από την προτεινόμενη λύση;
- Αν επρόκειτο να αλλάξετε ή να βελτιώσετε τη σύνθεση, πώς θα διατυπώνατε τη λύση;
- Υπάρχει κάποιο άλλο πλεονέκτημα που θα μπορούσατε να προσφέρετε στην/στο συνομιλήτρια/-τή σας χωρίς να αισθανθείτε δυσαρέσκεια;

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνθέτουν τα αποτελέσματα της συζήτησης μετά από κάθε γύρο. Κρατούν σημειώσεις για τις συζητήσεις και τη σύνθεση. Μετά τη σύνθεση του τρίτου γύρου, οι διαμεσολαβήτριες/-τές παρουσιάζει τη συνολική περίληψη με την ακόλουθη μορφή:

Θέματα σε προτεραιότητα	Κοινά Συμφέροντα	Βελτιωμένες Λύσεις	Αναθεωρημένα Προσδοκώμενα Οφέλη
Θέμα No. 1			
Θέμα No. 2			
Θέμα No. 3			

Το συμπέρασμα του Βήματος 4 είναι το σημείο καμπής για τη δημιουργία συμφωνίας.

Βήμα 5: Δημιουργία Συμφωνίας

Σε αυτό το στάδιο, τα μέρη της σύγκρουσης πρέπει να είναι ενθουσιασμένα, να νιώθουν χαρά και περισσότερη πληρότητα. Το επόμενο βήμα είναι ο μετασχηματισμός των προτεινόμενων λύσεων σε γραπτή συμφωνία. Είναι σημαντικό για τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές να εξηγήσουν τα οφέλη αλλά και την ατομική και συλλογική ευθύνη διασφάλισης ότι η συμφωνία είναι πλήρης.

Βήμα 5Α: Ενημέρωση για τη συμφωνία

- Οι διαμεσολαβήτριες/-τές ενημερώνουν τα μέρη της σύγκρουσης για το νόημα και τις συνέπειες μιας συμφωνίας.
- Η συμβολή της διαμεσολάβησης δεν είναι η έγγραφη συμφωνία. Η συμβολή είναι η επίλυση της σύγκρουσης και η επανάκτηση των σχέσεων.
- Το να φτάσει κανείς στο Βήμα 5 σημαίνει ήδη επιτυχία. Η διαμεσολάβηση θεωρείται επιτυχία αν τα μέρη της σύγκρουσης γνωρίζουν ήδη πώς να πάνε παρακάτω (Wittgenstein, 1958).
- Μια συμφωνία είναι κάποια μορφή συμβολαίου μεταξύ των μερών της σύγκρουσης και πρέπει να είναι εθελοντική ή να βασίζεται στη θέληση κάθε μέρους της σύγκρουσης (Dues, 2010). Αν και δεν επικυρώνεται από κάποια/-ο δικηγόρο, τα μέρη της σύγκρουσης συμφωνούν εθελοντικά να εκπληρώσουν ό,τι έχουν συμφωνήσει.
- Η συμφωνία πρέπει να είναι καθαρή, συνοπτική και κοινώς κατανοητή από όλα τα μέρη (Condliffe, 2016).

- Η συμφωνία πρέπει να εκπληρώνει τα ακόλουθα: Τι έχει συμφωνηθεί από όλα τα μέρη, ΠΟΙΟ άτομο είναι υπεύθυνο για κάθε πράξη, ΠΟΤΕ πρέπει να εκτελεστεί ή να τηρηθεί η πράξη ή η συμπεριφορά, ΠΟΥ οι συμφωνημένες πράξεις ή συμπεριφορές πρέπει να συμβούν και ΠΩΣ τα μέρη θα εφαρμόσουν τη συμφωνία.
- Υπάρχουν δύο όψεις σε μια συμφωνία: η συμφωνία για τη διαδικασία και η ουσιαστική συμφωνία. Η ουσιαστική συμφωνία αφορά το περιεχόμενο της συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Η διαδικασία για τη συμφωνία αναφέρεται απλώς στο πότε (για παράδειγμα, σε ένα ή δύο μήνες) θα εφαρμοστεί η συμφωνία και πού (για παράδειγμα, εντός και εκτός του σχολείου, το εμπλεκόμενο μέρος Α δεν πρέπει να εκφοβίζει το εμπλεκόμενο μέρος Β). Η επιτυχία της ουσιαστικής συμφωνίας εξαρτάται συχνά από την ισχύ της διαδικαστικής συμφωνίας ή της συμφωνίας εφαρμογής (Moore, 2014). Μερικές φορές τα μέρη της σύγκρουσης δυσκολεύονται να εκπληρώσουν όσα συμφωνήθηκαν επειδή δεν έχουν συμφωνήσει σχετικά με το χρονικό πλαίσιο και τον τόπο.
- Υπάρχουν δύο είδη ουσιαστικών συμφωνιών: πρώτον, η αυτοεκτελέσιμη συμφωνία και, δεύτερον, η μη αυτοεκτελέσιμη συμφωνία. Η αυτοεκτελέσιμη συμφωνία είναι εκείνη στην οποία οι όροι και οι προϋποθέσεις εκτελούνται στο σύνολό τους κατά τη στιγμή της υπογραφής (Moore, 2014). Μια μη αυτοεκτελούμενη συμφωνία είναι εκείνη που απαιτεί συνεχή εκτέλεση και πρέπει να παρακολουθείται (Young, 1972). Μια μη αυτοεκτελούμενη συμφωνία χρειάζεται ένα σχέδιο εφαρμογής ή μια διαδικαστική συμφωνία.
- Συνιστάται η σύμβαση να συντάσσεται σε γλώσσα που είναι κοινώς κατανοητή από τα εμπλεκόμενα μέρη.

Στο τέλος της ενημερωτικής συνάντησης, οι διαμεσολαβήτριες/-ές παρουσιάζει το πρότυπο της συμφωνίας.

Βήμα 5B: Γράφοντας την Πρόχειρη Συμφωνία

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές προτείνουν τη σύσταση επιτροπής σύνταξης η οποία θα αποτελείται από τις/τους έναν εκπρόσωπο από κάθε μέρος της διαφοράς (εάν υπάρχουν περισσότερα από ένα άτομα σε οποιαδήποτε πλευρά ή και στις δύο πλευρές των μερών της διαφοράς).

Το σχέδιο μπορεί να συνταχθεί χειρόγραφα σε χαρτί ή να καταχωρηθεί σε υπολογιστή για παρουσίαση στην ολομέλεια. (Βλ. Παράρτημα). Εάν υπάρχει εκτυπωτής, θα ήταν καλύτερο να δοθεί σε κάθε μέρος ένα αντίγραφο του σχεδίου για προσωπική ανάγνωση.

Βήμα 5Γ: Τα μέρη της σύγκρουσης επανεξετάζουν τη συμφωνία

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές παρουσιάζουν το σχέδιο συμφωνίας. Προτείνει να γίνει ένας γύρος ανταλλαγής απόψεων και σχολίων για κάθε διάταξη της συμφωνίας, χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες κατευθυντήριες ερωτήσεις:

- Είστε ευχαριστημένες/-οι με την ουσιαστική συμφωνία;
- Είστε ευχαριστημένες/-οι με τη διαδικασία εφαρμογής;
- Υπάρχει κάποια ουσιώδης ρύθμιση που επιθυμείτε να τροποποιήσετε;
- Υπάρχει κάποια ρύθμιση της διαδικασίας που θα θέλατε να αλλάξετε;

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν τα σχόλια και εξετάζουν τις προτεινόμενες τροποποιήσεις. Στη συνέχεια, ζητούν από τα μέρη να επικυρώσουν τις προτεινόμενες τροποποιήσεις. Η επικύρωση μπορεί να γίνει προφορικά ή με μη λεκτικό τρόπο. Μόλις οι προτεινόμενες τροποποιήσεις επικυρωθούν ομόφωνα, η επιτροπή σύνταξης προχωρά στην οριστικοποίηση της συμφωνίας.

Βήμα 5Δ: Οριστικοποίηση της Συμφωνίας

Η ομάδα σύνταξης ολοκληρώνει και εκτυπώνει την τελική έκδοση της συμφωνίας και διανέμει από ένα αντίγραφο σε καθένα από τα ακόλουθα πρόσωπα που υπογράφουν: τα μέρη, οι διαμεσολαβήτριες/-τές. Τα αντίγραφα προορίζονται αποκλειστικά για προσωπική ανάγνωση και δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση ή η διάδοσή τους.

Βήμα 6: Υπογραφή της συμφωνίας και κλείσιμο

Αυτή είναι η τελική φάση της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα διαθέσιμα μέσα ώστε η ολοκλήρωση να έχει εορταστικό και αισιόδοξο χαρακτήρα, ενώ παράλληλα να διασφαλίζει ότι η διαδικασία παραμένει εμπιστευτική.

Βήμα 6Α: Υπενθύμιση της Εμπιστευτικότητας

Πριν από την πραγματική υπογραφή, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ενημερώνουν τα μέρη της σύγκρουσης σχετικά με την εμπιστευτικότητα.

Οι διαδικασίες της διαμεσολάβησης θα παραμείνουν εμπιστευτικές.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές και τα μέρη της σύγκρουσης δεσμεύονται για την τήρηση της εμπιστευτικότητας.

Μόνο δύο αντίγραφα της συμφωνίας πρέπει να υπογραφούν και να κρατηθούν με ασφάλεια, από τη διοίκηση του σχολείου και από την/τον συντονίστρια/-τή του προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου. Όλα τα υπόλοιπα ανυπόγραφα αντίγραφα πρέπει να καταστραφούν και να απορριφθούν με ασφάλεια.

Βήμα 6Β: Υπογραφή Συμφωνίας

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές τοποθετούν ένα τραπέζι και μια καρέκλα στο κέντρο του δωματίου. Στην επιφάνεια του τραπεζιού υπάρχουν δύο αντίγραφα της συμφωνίας και ένα στυλό.

- Είστε ευχαριστημένες/-οι με την ουσιαστική συμφωνία;
- Είστε ευχαριστημένες/-οι με τη διαδικασία εφαρμογής;
- Υπάρχει κάποια ουσιώδης ρύθμιση που επιθυμείτε να τροποποιήσετε;
- Υπάρχει κάποια ρύθμιση της διαδικασίας που θα θέλατε να αλλάξετε;

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές συνοψίζουν τα σχόλια και εξετάζουν τις προτεινόμενες τροποποιήσεις. Στη συνέχεια, ζητούν από τα μέρη να επικυρώσουν τις προτεινόμενες τροποποιήσεις. Η επικύρωση μπορεί να γίνει προφορικά ή με μη λεκτικό τρόπο. Μόλις οι προτεινόμενες τροποποιήσεις επικυρωθούν ομόφωνα, η επιτροπή σύνταξης προχωρά στην οριστικοποίηση της συμφωνίας.

Βήμα 5Δ: Οριστικοποίηση της Συμφωνίας

Η ομάδα σύνταξης ολοκληρώνει και εκτυπώνει την τελική έκδοση της συμφωνίας και διανέμει από ένα αντίγραφο σε καθένα από τα ακόλουθα πρόσωπα που υπογράφουν: τα μέρη, οι διαμεσολαβήτριες/-τές. Τα αντίγραφα προορίζονται αποκλειστικά για προσωπική ανάγνωση και δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση ή η διάδοσή τους.

Βήμα 6: Υπογραφή της συμφωνίας και κλείσιμο

Αυτή είναι η τελική φάση της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα διαθέσιμα μέσα ώστε η ολοκλήρωση να έχει εορταστικό και αισιόδοξο χαρακτήρα, ενώ παράλληλα να διασφαλίζει ότι η διαδικασία παραμένει εμπιστευτική.

Βήμα 6Α: Υπενθύμιση της Εμπιστευτικότητας

Πριν από την πραγματική υπογραφή, οι διαμεσολαβήτριες/-τές ενημερώνουν τα μέρη της σύγκρουσης σχετικά με την εμπιστευτικότητα.

Οι διαδικασίες της διαμεσολάβησης θα παραμείνουν εμπιστευτικές.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές και τα μέρη της σύγκρουσης δεσμεύονται για την τήρηση της εμπιστευτικότητας.

Μόνο δύο αντίγραφα της συμφωνίας πρέπει να υπογραφούν και να κρατηθούν με ασφάλεια, από τη διοίκηση του σχολείου και από την/τον συντονίστρια/-τή του προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου. Όλα τα υπόλοιπα ανυπόγραφα αντίγραφα πρέπει να καταστραφούν και να απορριφθούν με ασφάλεια.

Βήμα 6Β: Υπογραφή Συμφωνίας

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές τοποθετούν ένα τραπέζι και μια καρέκλα στο κέντρο του δωματίου. Στην επιφάνεια του τραπεζιού υπάρχουν δύο αντίγραφα της συμφωνίας και ένα στυλό.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές καλούν τα μέρη να πλησιάσουν στο τραπέζι και να υπογράψουν το έγγραφο, ένα τη φορά, και ακολούθως υπογράφουν οι ίδιες/-οι.

Βήμα 6Γ: Δημιουργικός Εορτασμός

ώρα για γιορτή. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να έχουν προετοιμάσει εκ των προτέρων ορισμένα δημιουργικά εργαλεία και τεχνικές για να γιορτάσουν την επιτυχία. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Μια πρόποση
- Ένα ομαδικό τραγούδι
- Χειραψίες
- Ομαδική αγκαλιά
- Αναμνηστική φωτογραφία
- Ύφανση ονείρων (βλ. επόμενη ενότητα)

Βήμα 6Δ: Κλείσιμο

Είναι η ώρα να κλείσει η διαδικασία της διαμεσολάβησης. Τα μέρη της διαδικασίας κάνουν δηλώσεις κλεισίματος και επιβεβαιώνουν εκ νέου τις δεσμεύσεις τους.

Αναφορά, απολογισμός και ανασκόπηση

Κάθε άσκηση της διαμεσολάβησης είναι ένα σημείο μάθησης. Στο τέλος κάθε διαδικασίας, πρέπει να πραγματοποιηθούν τα ακόλουθα:

- Σύνταξη και υποβολή της έκθεσης των διαμεσολαβητριών/-τών στην/στον Συντονίστρια/-τή του σχολικό πρόγραμμα διαμεσολάβησης. Βλ. Παράρτημα
- Συνάντηση απολογισμού της ομάδας διαμεσολάβησης, της οποίας το συντονισμό αναλαμβάνει η/ο Συντονίστρια/-τής του προγράμματος στο σχολείο.
- Ένας από κοινού αναστοχασμός ανάμεσα στα μέρη της σύγκρουσης, τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές και την/τον Συντονίστρια/-τή του προγράμματος.
- Κάθε πρόσωπο που εμπλέκεται στη διαδικασία πρέπει να τηρήσει αυστηρά τη δέσμευση της εμπιστευτικότητας.

ΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΣΚΕΨΗ

Η πραγματική δουλειά της διαμεσολάβησης ομηλίκων δε μπορεί πάντα να είναι τέλεια σχεδιασμένη. Ο οδηγός των 6 βημάτων είναι απλώς ένας οδηγός. Το πώς αναπτύσσεται μια διαδικασία εξαρτάται από την αλληλεπίδραση ανάμεσα στις/στους διαμεσολαβήτριες/-τές και στα μέρη της σύγκρουσης. Η διαχείριση της διαδικασίας είναι μεγάλη πρόκληση, πολύ περισσότερο όταν προκύπτουν απρόβλεπτες καταστάσεις. Ακολουθούν μερικές προτάσεις που μπορεί να φανούν χρήσιμες:

Ουδετερότητα και Αμεροληψία

Η ουδετερότητα και η Αμεροληψία είναι βασικά χαρακτηριστικά μιας/ενός διαμεσολαβήτριας/-τή ομηλίκων (και γενικότερα). Η ουδετερότητα είναι προϋπόθεση. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές δεν είναι μέρη της σύγκρουσης και δεν επηρεάζονται άμεσα από αυτή. Αμεροληψία σημαίνει ότι οι διαμεσολαβήτριες/-τές δεν υποστηρίζουν με κανένα τρόπο κάποιο από τα μέρη της σύγκρουσης. Ωστόσο, οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να έχουν κατά νου τα ακόλουθα:

- Η ουδετερότητα έχει όρια. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές δεν είναι ουδέτερες/-οι όταν κατά τη διαδικασία υπάρξει πραγματική ή επικείμενη βία και βλάβη από το ένα μέρος προς το άλλο.
- Η ουδετερότητα και η αμεροληψία πρέπει να είναι γραπτή δέσμευση εκ μέρους των διαμεσολαβητριών/-τών. Πρέπει να υπογράψουν δέσμευση ουδετερότητας, αμεροληψίας και εμπιστευτικότητας πριν από την εκκίνηση της διαδικασίας.
- Τα μέρη της σύγκρουσης πρέπει να έχουν προηγούμενη γνώση και να δηλώσουν τη συναίνεσή τους στο να δεκτούν τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές ως ουδέτερα τρίτα μέρη.

Ακρόαση της Ιστορίας

Στο Βήμα 2 της διαδικασίας διαλόγου, τα εμπλεκόμενα μέρη αφηγούνται εκ περιτροπής την ιστορία τους. Κάθε ιστορία πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη. Κάθε ιστορία που αφηγείται ένα πρόσωπο δεν προκύπτει από το πουθενά. Κάθε ιστορία έχει επίσης ως στόχο να μεταδώσει κάτι. Στις συγκρούσεις, η ιστορία ενός ατόμου είναι απλώς μία από τις πολλές πιθανές ιστορίες που μπορεί ή θα αφηγηθεί, ανάλογα με το τι θέλει να μεταδώσει. Μια ιστορία βίας μπορεί να επικεντρώνεται στον πόνο, αλλά μπορεί επίσης να επικεντρώνεται στην ελπίδα για κάτι καλύτερο. Ωστόσο, ορισμένοι άνθρωποι έχουν μια νοοτροπία που ονομάζεται "ουσιοκρατία" και τείνει να αναζητά εξηγήσεις στην εγγενή ουσία των πραγμάτων ή του ατόμου που αφηγείται την ιστορία, αντίστις πολιτισμικές επιρροές γύρω από την αφήγηση (Winslade & Monk, 2008). Η ουσιοκρατία συχνά οδηγεί σε στερεότυπα και ταμπέλες που εμποδίζουν την ακρόαση. Ως διαμεσολαβήτριες/-τές είναι σημαντικό να έχετε

κατά νου τα ακόλουθα:

- Η αφήγηση μιας ιστορίας δεν είναι μια μονόδρομη διαδικασία, αλλά μια διαδραστική διαπραγμάτευση ανάμεσα στο πρόσωπο που αφηγείται και σε αυτά που ακούν. Ακόμα και οι μη λεκτικές αντιδράσεις (γλώσσα του σώματος) επιδρούν στην εξέλιξη της αφήγησης.
- Η άλλη πλευρά της ιστορίας. Ακόμα κι αν η ιστορία αφορά πόνο ή αδικία, υπάρχει πάντα εκείνη η άγνωστη όψη πίσω από αυτήν – η ιστορία της ελπίδας και της επιθυμίας για κάτι καλύτερο. Ο Ury (2007) περιγράφει αυτό ως “διπλή ακρόαση” ή “τη δύναμη του θετικού όχι”. Ένα μέρος μπορεί να δεχτεί ανοιχτά τη θέση του “όχι” ως μήνυμα προς το άλλο μέρος, αλλά αυτό το “όχι” στην πραγματικότητα σημαίνει “ναι” στον εαυτό του ή την προστασία αυτού που είναι σημαντικό.
- Αν η ιστορία επικεντρώνεται σε ένα πρόβλημα, μην προσπαθήσετε να το αναλύσετε περαιτέρω. Αν το κάνετε, ενδέχεται να δημιουργήσετε ακούσια μια σειρά προβλημάτων που θα πρέπει να ξεπεράσουν τα εμπλεκόμενα μέρη και να τα αποθαρρύνετε από το να προχωρήσουν.
- Ακούστε το μήνυμα της ιστορίας. Σκοπός της αφήγησης είναι να διευρύνει την κατανόηση του συμβάντος που προκάλεσε τη διαμάχη και των σχετικών ζητημάτων. Ωστόσο, τα μέρη μπορεί επίσης να επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την αφήγηση για να προωθήσουν τη διαπραγμάτευση και να μεταδώσουν τη θέση τους σχετικά με το ζήτημα και το αίτημά τους.
- Εξωτερικεύστε την ιστορία. Το ζήτημα που αναφέρεται στην ιστορία είναι το ίδιο το ζήτημα, όχι το άτομο που την αφηγείται. Η εστίαση στον αφηγητή μπορεί να οδηγήσει σε στερεότυπα, ταμπέλες ή ψευδείς κατηγορίες ότι το άτομο λέει ψέματα.
- Έχετε το νου σας σε πιθανές εναλλακτικές εξελίξεις. Η εναλλακτική εξέλιξη είναι αυτή που δεν συνέβη επειδή διακόπηκε από τη σύγκρουση. Μέσα σε μια ιστορία με πόνο θα πρέπει να υπάρχει μια πιθανότητα που να οδηγεί σε κάποια ελπίδα για μια αποδεκτή λύση και για τις δύο πλευρές.

Διαχείριση της Ανισορροπίας Δύναμης

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να αντιμετωπίζουν τα μέρη της σύγκρουσης ως ίσα, ως ανθρώπινα όντα με ίσα δικαιώματα. Ωστόσο, μπορεί να συμβεί το ένα μέρος να εμφανίζεται πιο κυρίαρχο από το άλλο. Αυτό συμβαίνει όταν το ένα μέρος έχει σημαντικό πλεονέκτημα λόγω της οικονομικής τάξης στην οποία ανήκει, των ακαδημαϊκών γνώσεων και άλλων παραγόντων (Lovenheim & Guerin, 2004). Το άλλο μέρος μπορεί να βρίσκεται σε μειονεκτική θέση λόγω φτώχειας, εθνικής καταγωγής, φύλου ή συναισθηματικής ανθεκτικότητας λόγω τραύματος από κακοποίηση. Οι προϋπάρχουσες ανισορροπίες δεν πρέπει να αποθαρρύνουν τους/τις διαμεσολαβήτριες/-τές. Αυτό που μπορεί να γίνει είναι να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες ανισορροπίας κατά τη φάση της προετοιμασίας. Μπορούν να ληφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Τονίστε ότι η διαδικασία διαμεσολάβησης είναι ανεπίσημη. Τα μέρη δεν πρέπει να προσπαθούν να ντυθούν με τα καλύτερά τους ρούχα. Ένα μέρος που φοράει ακριβά ρούχα μπορεί να θεωρηθεί πιο ισχυρό από το άλλο μέρος που δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να αγοράσει ακριβά ρούχα. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να πράξουν το ίδιο. Η διαμεσολάβηση δεν είναι δικαστική ακρόαση όπου η επίσημη ενδυμασία είναι κανόνας.
- Εξισορρόπηση της ψυχολογικής ετοιμότητας. Κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συναντήσεων πριν από τη διαμεσολάβηση, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορεί να οργανώσει ξεχωριστές προσομοιώσεις, με στόχο την ανάπτυξη της αυτονομίας και της ικανότητας των μερών και, πάνω απ' όλα, της αμοιβαίας ανάγκης για το αίσθημα του "ανήκειν".
- Στα κρίσιμα στάδια της αναζήτησης λύσεων (Βήμα 4) και της δημιουργίας συμφωνίας (Βήμα 5), τονίστε ότι η συμφωνία πρέπει να βασίζεται στη βούληση και στην ενημερωμένη συναίνεση των μερών. Κανένα άτομο δεν πρέπει να υποχρεώνεται να υπογράψει συμφωνία χωρίς να έχουν εξεταστεί όλες οι πιθανές επιλογές. Μια συμφωνία είναι το ιδανικό, αλλά τα μέρη μπορούν επίσης να συμφωνήσουν ότι διαφωνούν και να επικεντρωθούν στην αποκατάσταση των σχέσεων.

Αντιμέτωπιση του Συναισθηματικού Εκβιασμού

Οι Forward & Frazier (1998) περιγράφουν τέσσερις τύπους ατόμων που ασκούν συναισθηματικό εκβιασμό: τους τιμωρούς, τους αυτοτιμωρούς, τους θλιμμένους και τα πειρακτήρια. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαμεσολάβησης, ένα ή και τα δύο μέρη μπορεί να χρησιμοποιήσουν, σκόπιμα ή ακούσια, τον συναισθηματικό εκβιασμό για να επιβάλουν τη θέση τους σε ένα ζήτημα. Ένας "τιμωρός", για παράδειγμα, μπορεί να απειλήσει λέγοντας: "Αν δεν ζητήσεις συγγνώμη, θα σε κάνω να υποφέρεις και θα σε μηνύσω στο δικαστήριο" ή "Αν δεν παραδεχτείς το λάθος σου, μπορεί να αποβληθείς από το σχολείο".

Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να κάνουν τα παρακάτω:

- Να υπενθυμίσουν στα μέρη της σύγκρουσης τους συμφωνημένους κανόνες της διαδικασίας και συμπεριφοράς.
- Να ζητήσουν από το ενδιαφερόμενο μέρος να επαναπλαισιώσει ή να επαναδιατυπώσει τη δήλωσή του
- Να ζητήσουν από το ενδιαφερόμενο μέρος τι θα σκεφτεί ή να κατευνάσει τα συναισθήματά του
- Να υπενθυμίσουν στα μέρη της σύγκρουσης να εστιάσουν στα κοινά συμφέροντα και τις ανάγκες

Διαχείριση Διαδικασίας

Ο ρόλος των διαμεσολαβητριών/-τών είναι ουσιαστικά διαχειριστικός για τη διαδικασία. Ο ρόλος αυτός μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικός αν οι διαμεσολαβήτριες/-τές:

- Δίνουν ίση προσοχή στα μέρη της σύγκρουσης
- Χρησιμοποιούν την οπτική επαφή
- Απομνημονεύουν και αναφέρουν συχνά το όνομα κάθε μέρους
- Διατηρούν οπτική επαφή μεταξύ τους για να διασφαλίσουν ότι μοιράζονται τη διαχείριση της διαδικασίας
- Αποτελούν πρότυπο σεβασμού και ευαισθησίας σε θέματα σύγκρουσης, πολιτισμικού υπόβαθρου και φύλου
- Είναι υπομονετικές/-οί
- Δείχνουν εκτίμηση και ενθουσιασμό όταν παρατηρούν πρόοδο
- Συγχαίρουν τα μέρη της σύγκρουσης όταν έχουν συμφωνήσει στις προτεινόμενες λύσεις και,
- Διασφαλίζουν ότι η συμφωνία υπογράφεται οικειοθελώς από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αξιολογική παρέμβαση

Κατά κανόνα, οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να είναι ουδέτερες/-οι και αμερόληπτες/-οι και να αποφεύγουν να δίνουν συμβουλές. Ωστόσο, έχουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το πιο αδύναμο μέρος, εάν αυτό είναι έτοιμο να αποδεχτεί μια άδικη λύση (Lovenheim & Guerin 2004). Για διάφορους λόγους – όπως τραύμα από παρελθούσα κακοποίηση, γλωσσικές δυσκολίες, συναισθηματική ευαισθησία ή εξάντληση – ένα μέρος της σύγκρουσης μπορεί να θέλει απλώς να αποδεχτεί μια άδικη λύση, έστω και μόνο για να τελειώσει η διαδικασία. Εάν η διαδικασία φτάσει σε αυτό το σημείο, οι διαμεσολαβήτριες πρέπει να παρεμβαίνουν. Αυτή η παρέμβαση αποτελεί μέρος του ρόλου τους και της συμφωνηθείσας διαδικασίας. Μπορεί να θέσει τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- “Να εξετάσουμε την προτεινόμενη λύση και να δούμε αν είναι αμοιβαία αποδεκτή και ευεργετική;”
- Απευθυνόμενες/-οι στο πιο αδύναμο μέρος: “Πώς αισθάνεσαι για την προτεινόμενη λύση; Χρειάζεσαι χρόνο για να το σκεφτείς”
- “Να κάνουμε ένα διάλειμμα;”

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να αποφασίσουν να χρησιμοποιήσουν το διάλειμμα ως ευκαιρία για να εμπλέξουν τα μέρη της σύγκρουσης σε ξεχωριστές και ιδιωτικές συζητήσεις πριν από την επανέναρξη της συνεδρίας.

Αντιμετώπιση Αδιεξόδων

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές πρέπει να προβλέπουν πιθανά προβλήματα που ενδέχεται να οδηγήσουν σε πρόωρο αδιέξοδο της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Ο Fisher (1978) εντοπίζει ορισμένους τομείς προβλημάτων που μπορούν να οδηγήσουν σε αδιέξοδα:

- Πολύ λίγες επιλογές που οδηγούν τα μέρη σε μη διαπραγματεύσιμες λύσεις·
- Πάρα πολλές επιλογές που δημιουργούν σύγχυση·
- Προβλήματα στη διαδικασία που οδηγούν σε παράπονα (για παράδειγμα, το ένα μέρος να χρειάζεται περισσότερο χρόνο για να μιλήσει από το άλλο μέρος) και,
- Εμπόδια στην επικοινωνία λόγω έντονων συναισθημάτων, χαρακτηρισμών, βρισιμάτων και άλλων.

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ακόλουθες στρατηγικές:

- Πρόβλεψη και πρόληψη. Η πρόβλεψη πιθανών αδιεξόδων μπορεί να γίνει κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας, συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια των συμβουλευτικών συναντήσεων πριν από τον διάλογο.
- Παρέμβαση. Εάν υπάρχουν εμπόδια που σχετίζονται με την επικοινωνία κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης, οι διαμεσολαβήτριες/-τές θα πρέπει να υπενθυμίσουν στα μέρη τους συμφωνημένους κανόνες διαδικασίας και συμπεριφοράς.
- Διάλειμμα και χαλάρωση. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν πάντα να ζητήσουν ένα διάλειμμα και να χαλαρώσουν όταν τα πράγματα γίνονται δύσκολα. Σε πολλές καταστάσεις γεμάτες ένταση, ασκήσεις βαθιάς αναπνοής ή απλά μια βόλτα έξω από τον χώρο των διαπραγματεύσεων μπορούν να βοηθήσουν στην ηρεμία των συναισθημάτων. Σε περίπτωση που το ένα μέρος βρίσκεται κοντά στην απόφαση να αποχωρήσει, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να “κλείσουν τη μέρα” και να τους συμβουλευσουν να επιστρέψουν μια άλλη μέρα. Εν τω μεταξύ, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να πραγματοποιήσουν ξεχωριστές ιδιωτικές συνεδρίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Adiguzel, I.B. (2014). Peer Mediation in Schools. (Available at: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Ashmore, R., Jussim, L. and Wilder, D. (eds.) (2001). Social Identity, Intergroup Conflict and Conflict Reduction. Oxford: Oxford University Press

Ballard, J. (1982) Circlebook. New York: Irvington Bandura, A. (1969). Principles of behavior modification. New York: Holt, Rinehart, & Winston

Bandura, A., & Jourden, F. (1991). Self-regulatory mechanisms governing social comparison effects on complex decision making. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 941–951.

Bazerman, M. and Moore, D.A. (2013). Judgment in Managerial Decision Making, 8th Edition. John Wiley & Sons.

Bethke, L. and Braunschweig, S. (2004) Global Survey on Education in Emergencies. New York: Women's Commission for Refugee Women and Children

Bickmore, K. (2003). Peer Mediation Training and Program Implementation in Three Elementary Schools: Research Results. *Conflict Resolution Quarterly* 20(2): 137-160. (Available at: https://www.researchgate.net/publication/229707448_Peer_Mediation_Training_and_Program_Implementation_in_Elementary_Schools_Research_Results).

Block, M.F. and Blazej, B. (2005). Resolving Conflict with a Peer Mediation Program: A Manual for Grades 4-8. (Available at: https://umaine.edu/peace/wp-content/uploads/sites/173/2016/03/PEER_MEDIATION_FINAL_11.pdf).

Burton, J. (1990). Conflict: Resolution and Prevention. New York: St. Martin's Press Casey, K. and Pottebaum, D. (2017). YOUTH AND VIOLENT EXTREMISM IN MINDANAO, PHILIPPINES, Testing Assumptions about Drivers of Extremism – What Matters Most? USAID. (Available at: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00TMF4.pdf)

Christie, N. (1977). 'Conflict as Property'. *The British Journal of Criminology*, Volume 17, Issue 1, January 1977, Pages 1-15. (Available at: <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a046783>)

Churchill, R. (2013). Today's Children, Tomorrow's Protectors: Purpose and Process for Peer Mediation in K-12 Education. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Volume 13, Issue No. 2. (Available at: <https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol13/iss2/6>).

Condliffe, P. (2016). Conflict Management: A Practical Guide, 5th Edition. Australia: LexisNexis Butterworths

Conflict Sensitivity Consortium. (2012). How to guide to conflict sensitivity. (Available at: https://conflictsensitivity.org/wp-content/uploads/2015/04/6602_HowToGuide_CSF_WEB_3.pdf).

Coram International. (2017) SITUATION ANALYSIS: Children in Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao. (Available at: <https://www.unicef.org/philippines/media/951/file/Situation%20Analysis:%20Children%20in%20Bangsamoro%20Autonomous%20Region%20in%20Muslim%20Mindanao.pdf>).

Coser, L. (1967). Continuities in the Study of Social Conflict. New York: Free Press

Council for the Welfare of Children and UNICEF. (2016). National Baseline Study on Violence against Children: Philippines, Executive Summary. (Available at: <https://www.unicef.org/philippines/media/491/file/>)

Cremin, H. (2007). Peer Mediation. New York, N.Y.: Open University Press

De Dreu, C. K. W. (1997). Productive conflict: The importance of conflict management and conflict issue. In C. K. W. De Dreu & E. Van de Vliert (Eds.), Using conflict in organizations (pp. 9-22). Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781446217016.n2>.

Deutsch, M. (1973). The Resolution of Conflict: Constructive and Destructive Processes. New Haven, CT: Yale University Press

Dewa, C. S., Corbière, M., Durand, M. J., and Hensel, J. (2012). Challenges related to mental health in the workplace. In R. J. Gatchel & I. Z. Schultz (Eds.), Handbook of occupational health and wellness. 105-129.

Doran, C. and Winkeler, M. (2017) What are Interests and Why Do They Matter in Negotiations? (Available at: <https://www.mwi.org/what-areinterests/>)

Dues, M. (2010) The Art of Conflict Management: Achieving Solutions for Life, Work, and Beyond. U.S.A.: The Teaching Company

Filley, A. (1975). Interpersonal Conflict Resolution. Glenview, IL: Scott, Foresman

Fisher, R. (1978). International Mediation: A Working Guide. New York: International Peace Academy

Fisher, R., W. Ury, and B. Patton. (1997). *Getting to Yes: Negotiating an Agreement without Giving In*. 2nd ed. London: Arrow Business Books

Fiske, S. T. (2010). Interpersonal stratification: Status, power, and subordination. In S. T. Fiske, D. T. Gilbert, & G. Lindzey (Eds.), *Handbook of social psychology* (p. 941-982). John Wiley & Sons, Inc. Doi: 10.1002/9780470561119.socpsy002026.

Forsyth, D.R. (2006). *Group dynamics*. Belmont, CA: Thomson Higher Education

Forward, S. and Frazier, D. (1998). *Emotional Blackmail: When the People in Your Life Use Fear, Obligation, and Guilt to Manipulate You*. New York: William Morrow Paperbacks

Fousiani, K. (2020). *Power Asymmetry, Negotiations and Conflict Management in Organizations*. (Available at: <https://www.intechopen.com/online-first/74603>).

Galtung, J. (1969). "Violence, Peace, and Peace Research" *Journal of Peace Research*, Vol. 6, No. 3, pp. 167-191.

Galtung, J. (1996). *Peace by Peaceful Means*. London: Sage.

Galtung, J. (1958). *Theories of conflict Definitions, Dimensions, Negotiations, Formations*. Columbia University.

Galtung, J. and Jacobsen, C.G. (2000). *Searching for Peace: The Road to Transcend*. London: Pluto Press

Glasl, F. (2002). *Konfliktmanagement. Ein Handbuch für Führungskräfte, Beraterinnen und Berater* [Conflict Management. A Handbook for Executives and Counselors] (7th supplemented and revised ed.). Stuttgart: Verlag Freies Geistesleben

Graham, B. C., & Pulvino, C. (2000). Multicultural conflict resolution: Development, implementation, and assessment of a program for third graders. *Professional School Counseling*, 3, 172-181.

Haines, D. (2014). How Does Conflict and Violence Impact Upon Children and Their Education? Experiences and Learnings from the Humanitarian Field. In, Wells, K., E. Burman, H. Montgomery, and A. Watson (eds.) (2014). New York, N.Y.: Palgrave Macmillan, pp. 179-192.

Hampson, F. (1996). *Nurturing Peace: Why Peace Settlements Succeed or Fail*. Washington D.C.: US Institute of Peace

Humphries, T. L. (1999). Improving peer mediation programs: Student experiences and suggestions. *Professional School Counseling*, 3, 13-20.

IREX (2013). *Conflict Resolution and Peer Mediation Toolkit*. (Available at: <https://www.irex.org/sites/default/files/node/resource/conflictresolution-and-peer-mediation-toolkit.pdf>).

Johnson, D.W., Johnson, R.T., Dudley, B., & Acikgoz, K. (1994). Effects of conflict resolution training on elementary school students. *Journal of Social Psychology*, 134, 803-817.

Johnson, D.W. and Johnson, R.T. (1996). Conflict Resolution and Peer Mediation Programs in Elementary and Secondary Schools: A Review of the Research. *Review of Educational Research*, Winter 1996, Vol. 66, No. 4, pp. 459-506. (Available at: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.926.6633&rep=rep1&type=pdf>).

Jones, B. (2002): The challenges of strategic coordination. In Steadman et al., eds. 89-115.

Keltner, D., Gruenfeld, D. H. & Anderson, C. (2003). Power, approach, and inhibition. *Psychological Review*, 110, 265-284. Doi: 10.1037/0033-295X.110.2.265.

Lederach, J. (1995). *Preaching for Peace: Conflict Transformation Across Cultures*. New York: Syracuse University Press.

Lederach, J.P. (2014). *Reconcile: Conflict Transformation for Ordinary Christians*. USA and Canada: Herald Press.

Lovenheim, P. and Guerin, L. (2004). *Mediate, Don't Litigate: Strategies for Successful Mediation*. U.S.A.: Delta Printing Solutions Inc.

Lytle, A., Brett, J. and Shapiro, D. (1999). 'The Strategic Use of Interests, Rights, and Power to Resolve Disputes', *Negotiation Journal* 15 (1), pp. 31-52.

Lewin, K. (1948). *Resolving Social Conflicts*. New York: Harper and Row

Maise, M. (2017). "Interests, Positions, Needs and Values," in Burgess, G., and H. Burgess (Eds.). *Beyond Intractability*. Boulder, Colorado: Conflict Information Consortium, University of Colorado. (Available: <https://www.beyondintractability.org/essay/interests>).

Miall, H. (2004). Conflict Transformation: A Multi-Dimensional Task (edited version). BerghofResearch Centre for Conflict Management. (Available at: http://www.berghof-andbook.net/documents/publications/miall_handbook.pdf).

Moore, C. W. (2014). The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict (4th edition). Jossey-Bass

Nader, L. and Todd, H. F. (eds). (1978). The Disputing Process: Law in Ten Societies. New York: Columbia University Press.

Namara, M. (2002). Basics of conflict management (with yourself or with others). Authencity Consulting, LLC Library.

NYC Commission on Human Rights (2016). Peer Mediation Student Guide, 2016 Edition. (Available at: [https://www1.nyc.gov/assets/cchr/downloads/pdf/publications/Peer%20 Guide_Student%202016_web.pdf](https://www1.nyc.gov/assets/cchr/downloads/pdf/publications/Peer%20Guide_Student%202016_web.pdf))

.achesu, M. (2016). Conflict Management, a New Challenge. Procedia Economics and Finance, Volume 39, pp 807-814. (Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567116302556>)

Patton, B. (2005). Negotiation. In Moffit, M.L. and R.C. Bordone (eds). The Handbook of Dispute Resolution. Jossey-Bass.

Ramsbotham, O., T. Woodhouse, and H. Miall, (eds.) (2005). Contemporary Conflict Resolution. Cambridge, UK: Polity Press

Rothman, J. (2011). "The Insides of Intragroup Prenegotiation." In Zartman, B., et al, (eds). The Slippery Slope: Negotiating Identity and Preventing Genocide, Oxford University Press

Rosenberg, M. B. (2003). Nonviolent Communication: A Language of Life. CA: PuddleDancer.

Rothman, J. (1992). From Confrontation to Cooperation: Resolving Regional and Ethnic Conflict. Newbury Park, Calif: Sage.

Rothman, J. (2011). "The Insides of Intragroup Prenegotiation." In Zartman, B., et al, (eds). The Slippery Slope: Negotiating Identity and Preventing Genocide, Oxford University Press.

Rubin, J.Z. (1994). Models of Conflict Management, Social Issues, Volume 50, Issue No. 1. (Available at: <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-4560.1994.tb02396.x>)

Rule, J. (1988). *Theories of Civil Violence*. Berkeley: University of California.

Schellenberg, R.C., Parks-Savage, R. and Rehfuss, M.C. (2007). Reducing Levels of Elementary School Violence with Peer Mediation. *Professional Counseling* 10(5). (Available at: https://www.researchgate.net/publication/46421436_Reducing_Levels_of_Elementary_School_Violence_with_Peer_Mediation/link/55bb625a08aed621de0cd547/download)

Schreiber, F. B. (1971). *Domestic Disturbances: Officer Safety and Calming Techniques*. St. Cloud, Minn.: Center for Studies in Criminal Justice, St. Cloud University.

Seifert, K. (2012). *Youth Violence Theory, Prevention, and Intervention*. New York, N. Y.: Springer Publishing Company.

Sommer, R. (1965). "Further Studies of Small Group Ecology." *Sociometry*, 1965, 28, 337-348. In Sommer, R. *Personal Space: The Behavioral Basis of Design*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Sta. Maria, M. and Diestro Jr., J.M. (2009). The Youth Speak: Form, facilitators, and obstacles to their political participation. *Philippine Journal of Psychology*, 2009, 42 (2), 291-313. (Available at: <https://pssc.org.ph/wp-content/psscarchives/>)

Stacey, H. & Robinson, P. (1997) *Let's Mediate: A teacher's guide to peer support and conflict resolution skills for all ages*. London: Sage Publications

Stavenhagen, R. (1996). *Ethnic Conflicts and the Nation State: Houndmills: Macmillan*

Stewart, F. (2010). *Horizontal Inequalities as a Cause of Conflict: A Review of CRISE Findings*. Background Paper for the World Development Report 2011. (Available at: https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/9126/WDR2011_0029.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Student Conflict Resolution Experts (SCORE).(2008/2009). *Quick Reference Guide to Mediation for Students*. (Available at: [http:// www.sese.org/wp-content/uploads/2013/08/Peer-Mediation-guide.pdf](http://www.sese.org/wp-content/uploads/2013/08/Peer-Mediation-guide.pdf)).

Strath Haven Middle School (n.d). *Peer Mediation*. (Available at: <https://www.wssd.org/Page/1427>).

Stulberg, J. (1981). *Citizen Dispute Settlement: A Mediator's Manual*. Tallahassee: Supreme Court of Florida.

Sturm, R. E., & Antonakis, J. (2015). Interpersonal power: A review, critique, and research agenda. *Journal of Management*, 41, 136-163.

Thakore, D. (2013). Conflict and Conflict Management. *OSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, Volume 8, Issue 6, pp 07-16. (Available at: <https://www.iosrjournals.org/iosr-jbm/papers/Vol8-issue6/B0860716.pdf>)

UNESCO (2020). The Impacts of Internal Displacement on Education in Sub-Saharan Africa, Paper commissioned for the 2020 Global Education Monitoring Report, Inclusion and Education. (Available at: <https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/2020%20background%20paper%20FINAL%20IDMC.pdf>)

Ury, W., Brett, J. and Goldberg, S. (1988) *Getting Disputes Resolved: Designing Systems to Cut the Costs of Conflict*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Vayrynen, R. (1991). 'To Settle or to Transform? Perspectives on the Resolution of the National and International Conflicts in New Directions in Conflict Theory, ed. Vayrynen, R., London: Sage, 1991, pp. 4-6.

Wallensteen, P. (2002). *Understanding Conflict Resolution*. London: Sage.

WHO. (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization

Wilmot, W. W., and J. L. Hocker. (2010). *Interpersonal Conflict*. 8th ed. Boston: McGraw-Hill.

Winslade, J. and Monk, G. (2008). *Practicing Narrative Mediation: Loosening the Grip of Conflict*. San Francisco C.A: Jossey-Bass.

Wittgenstein, L. (1958). *Philosophical investigations*. Oxford, U.K.: Blackwell.

Young, O. (1972). "Intermediaries: Additional Thoughts on Third Parties." *Journal of Conflict Resolution*, 16(1), 51-65.

Zartman, W. (ed.) (1995). *Elusive Peace: Negotiating an End to Civil Wars*: Washington, D.C.: Brookings Institution.

Zartman, W. (2008). *Negotiation and Conflict Management: Essays on Theory and Practice*. New York: Routledge.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1 . Δείγμα: Φόρμα Αίτησης Διαμεσολάβησης

Αίτηση Διαμεσολάβησης	
Όνομα	(όνομα μέρους σύγκρουσης)
Ημερομηνία	(του αιτήματος)
Περιγραφή της σύγκρουσης	
Ονόματα μερών σύγκρουσης	
Παραπέμφθηκε για διαμεσολάβηση στις	(ημερομηνία)
Απευθύνθηκε για διαμεσολάβηση μέσω	(τίτλος προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου)
Η αίτηση αξιολογήθηκε από	(όνομα συντονίστριας/-τή προγράμματος διαμεσολάβησης)

2 . Δείγμα: Φόρμα Συναίνεσης για Διαμεσολάβηση

Συναίνεση για Διαμεσολάβηση
Αυτή είναι μια συμφωνία ανάμεσα (όνομα μέρους σύγκρουσης Α), (όνομα μέρους σύγκρουσης Β), (όνομα διαμεσολαβήτριας/-τή Α) και (όνομα διαμεσολαβήτριας/-τή Β) με την πρόθεση επίτευξης συναινετικής...

3 . Δείγμα: Δέσμευση Εμπιστευτικότητας Διαμεσολαβητριών/-τών

Η δέσμευση των διαμεσολαβητριών/-τών στην εμπιστευτικότητα είναι ένα υπογεγραμμένο έντυπο που έχει προετοιμαστεί πριν από την πραγματική διαμεσολάβηση. Παρακάτω ακολουθεί ένα δείγμα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να τροποποιηθεί:

Δέσμευση Εμπιστευτικότητας Διαμεσολαβήτριας/-τή
Εγώ, η/ο (όνομα διαμεσολαβήτριας/-τή), οριζόμενη/-ος διαμεσολαβήτρια/-τής σε μια διαδικασία επίλυσης σύγκρουσης που συνέβη στο (όνομα τοποθεσίας/χώρου) στις (ημερομηνία), δεσμεύομαι να τηρήσω τα ακόλουθα:
Οι συνεδρίες θα θεωρηθούν από εμένα εμπιστευτικές. Δεν θα αποκαλύψω τα ονόματά σας ή οποιαδήποτε συζήτηση με οποιοδήποτε άτομο που δεν εμπλέκεται στη σύγκρουση.
Θα ήθελα την άδειά σας να συζητήσω σχετικά θέματα, με την/τον συν-διαμεσολαβήτρια/-τή μου, ώστε να μπορέσω καλύτερα να σας στηρίξω στην επίτευξη συμφωνίας.

Αν σε οποιαδήποτε περίπτωση συζητηθούν θέματα κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης τα οποία αφορούν ποινικές ή απειλητικές προς τη σωματική ακεραιότητα και τη ζωή πράξεις, θα αναφερθώ στην/στον συντονίστρια/-τή του προγράμματος διαμεσολάβησης του σχολείου

Υπογράφηκε:

(πλήρες όνομα διαμεσολαβήτριες/-τές)

Ημερομηνία

4 . Δείγμα: Συμφωνία

Συμφωνία

Εμείς, τα κάτωθι υπογραφόμενα πρόσωπα, (όνομα μέρους Α), (όνομα μέρους Β) συμμετείχαμε σε μια διαδικασία διαμεσολάβησης στις (ημερομηνία) στο (μέρος) με την υποστήριξη των διαμεσολαβητριών/-τών (ονόματα).

Ως αποτέλεσμα της διαδικασίας, συμφωνήσαμε να τηρήσουμε τα ακόλουθα:

(τι συμφώνησαν να κάνουν)

(τι συμφώνησαν να μην κάνουν)

(χρονοδιάγραμμα της συμφωνίας)

(ειδικές λεπτομέρειες για το πώς θα εφαρμοστεί η συμφωνία)

(τι θα συμβεί αν ένα από τα μέρη δεν τηρήσει τη συμφωνία)

Ημερομηνία

Τόπος

Όνομα και υπογραφή μέρους Α

Όνομα και υπογραφή μέρους Β

Παρουσία των:

Όνομα και υπογραφή Διαμεσολαβήτριας/-τή Α

Όνομα και υπογραφή Διαμεσολαβήτριας/-τή Β

Υπαγραφή Συντονίστριας/-τή προγράμματος Διαμεσολάβησης

Υπογραφή Διευθύντριας/-τή σχολικής μονάδας

5 . Δείγμα: Αναφορά Διαμεσολαβήτριας/-τή

Αναφορά Διαμεσολαβήτριας/-τή	
Όνομα Διαμεσολαβήτριας/-τή	
Ημερομηνία/-ες Διαμεσολάβησης	
Περιγραφή της σύγκρουσης	
Εμπλεκόμενα μέρη	
Υπήρξε συμφωνία;	(ναι/όχι)
Τι πήγε καλά	
Τι χρειάζεται βελτίωση	
Ημερομηνία	(ημερομηνία αναφοράς)

6 . Προτεινόμενα εργαλεία για το Βήμα 1 στην Επίσημη Διαμεσολάβηση

Τα ακόλουθα εργαλεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να ζωντανέψουν τη διαδικασία της υποδοχής:

α. Δώσε τη μπάλα

1. Προετοιμασία: μια μικρή μαλακή μπάλα ή μια χάρτινη, πολύχρωμες καρφίτσες ή πολύχρωμα μικρά χαρτάκια
2. Σε ένα μεγάλο χαρτί ή στον πίνακα, ετοιμάστε πέντε ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση συνδέεται και με ένα χρώμα. Οι ερωτήσεις πρέπει να είναι κρυμμένες πριν από την εκκίνηση της άσκησης.

Για παράδειγμα:

- Πώς σε λένε;
- Ποιο είναι το αγαπημένο σου λουλούδι;
- Τι έφαγες για πρωινό;
- Αν είχες την ευκαιρία να ταξιδέψεις στο εξωτερικό, πού θα πήγαινες;
- Μπορείς να μας τραγουδήσεις κάποιο στίχο του αγαπημένου σου τραγουδιού;

3. Ζητήστε από κάθε συμμετέχουσα/-οντα να πάρει τρεις καρφίτσες (ή χαρτάκια) διαφορετικού χρώματος
4. Φανερώστε τη λίστα με τις ερωτήσεις και τα χρώματα που αντιστοιχούν σε αυτές
5. Δώστε τη μπάλα με τυχαίο τρόπο σε κάθε συμμετέχουσα/-οντα. Το άτομο που κρατά τη μπάλα απαντά στις ερωτήσεις βάσει των χρωμάτων που έχει επιλέξει. Μετά, δίνει τη μπάλα στο επόμενο άτομο, με τυχαίο τρόπο.

β. Κάνε οποιαδήποτε ερώτηση, γράψε οποιαδήποτε απάντηση

1. Δώστε σε κάθε συμμετέχουσα/-οντα ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό.
2. Ζητήστε από κάθε άτομο να γράψει μια ερώτηση, οποιαδήποτε ερώτηση, που θα ήθελαν να απαντηθεί από κάποια/-ον συμμετέχουσα/-οντα.
3. Στην τελευταία σελίδα, ζητήστε από κάθε άτομο να γράψει οποιαδήποτε απάντηση σε οποιαδήποτε ερώτηση φαντάζεται ότι θα του έθεταν τα υπόλοιπα.
4. Όταν όλα τα άτομα έχουν γράψει την ερώτησή τους και την απάντησή τους: ζητήστε από κάποιο να μοιραστεί την ερώτησή του. Στη συνέχεια, ρωτήστε: ποιο άτομο έχει την απάντηση;
5. Στη συνέχεια, περάστε στην/στον επόμενη/-ο συμμετέχουσα/-οντα και ρωτήστε ποια είναι η ερώτησή της/του. Μόλις διαβαστεί η ερώτηση, ρωτήστε τα υπόλοιπα άτομα ποιο έχει την απάντηση.
6. Επαναλάβετε τη διαδικασία μέχρι να διαβαστούν όλες οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις.

Δεν είναι σίγουρο ότι θα απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις. Η άσκηση ενθαρρύνει κυρίως τα άτομα που συμμετέχουν, να σκεφτούν τον εαυτό τους και τα υπόλοιπα άτομα μέσω φανταστικών ερωτήσεων και απαντήσεων.

7 . Προτεινόμενο εργαλείο για το Βήμα 2 της Επίσημης Διαμεσολάβησης

Πριν από την αφήγηση, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να προτείνουν ένα παιχνίδι "ζωντανής εικόνας". Αυτή η δημιουργική άσκηση ενισχύει την διαπροσωπική επικοινωνία και τον συντονισμό μέσα στην ομάδα. Αυτό γίνεται σε οκτώ απλά βήματα:

1. Ζητήστε από τις/τους συμμετέχουσες/-ντες να σχηματίσουν μια ομάδα
2. Η ομάδα βρίσκει ένα σημείο στην αίθουσα με αρκετό χώρο για κίνηση
3. Η ομάδα συζητά και συμφωνεί για το ποια ιστορία θα πει και θα εκφράσει ως παγωμένη εικόνα
4. Ακολούθως δείχνουν την παγωμένη εικόνα της ιστορίας
5. Οι διαμεσολαβήτριες/-τές ερμηνεύουν την εικόνα και την ιστορία πίσω από αυτή.

7. Μετά, η ομάδα δημιουργεί άλλη ιστορία και την παγωμένη εικόνα για τις/τους διαμεσολαβήτριες/-τές
8. Ολοκληρώστε την άσκηση με μια συζήτηση γύρω από τις ιστορίες πίσω από τις παγωμένες εικόνες και γιατί η ομάδα τις διάλεξε.

Μήνυμα της άσκησης: το παιχνίδι αυτό είναι μια ομαδική ιστορία που διαμορφώνεται από τις ενέργειες και τους ρόλους των μελών της ομάδας. Η διαδικασία της διαμεσολάβησης έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας ομαδικής ιστορίας, μιας ιστορίας ελπίδας για μια καλύτερη κατάσταση. Είναι σημαντικό να μοιραζόμαστε τις ιστορίες μας και να ακούμε τις ιστορίες των άλλων.

8 . Προτεινόμενο εργαλείο για το Βήμα 3 της Επίσημης Διαμεσολάβησης

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν την προηγούμενη ως μια άσκηση που διεγείρει το ενδιαφέρον για να ξεκινήσει το Βήμα 3. Η άσκηση αυτή ενθαρρύνει τη διαπροσωπική επικοινωνία και τον συντονισμό μέσα σε μια ομάδα.

9 . Προτεινόμενο εργαλείο για το Βήμα 4 της Επίσημης Διαμεσολάβησης

Οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια άσκηση με τίτλο “Σύνδεση των Σημείων” στο Βήμα 4Α: Προετοιμασία για τον καταϊγισμό ιδεών. Η άσκηση αυτή έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τα συμμετέχοντα άτομα να βγουν από το καβούκι τους, να ‘σκεφτούν έξω από τα καθιερωμένα πλαίσια” και να φανταστούν κάθε πιθανή λύση. Η άσκηση πραγματοποιείται σε τέσσερα απλά βήματα:

1. Ετοιμάστε προτυπωμένα φύλλα χαρτιού γραφείου όπως φαίνεται παρακάτω και δώστε σε κάθε συμμετέχοντα ένα αντίγραφο και ένα στυλό.
2. Προκαλέστε κάθε άτομο να ενώσει και τις εννέα (9) κουκκίδες με τέσσερις (4) συνεχόμενες γραμμές. Δώστε τους δύο λεπτά για να το κάνουν.
3. Η άσκηση ολοκληρώνεται μόλις μια/ένας συμμετέχουσα/-χων συνδέσει τη κουκκίδα.
4. Ζητήστε από το άτομο που κέρδισε το παιχνίδι να μοιραστεί το πώς τα κατάφερε

Το μήνυμα της άσκησης: Στον καταϊγισμό ιδεών και στη διερεύνηση λύσεων, κάποιο άτομο πρέπει να σκεφτεί έξω από τα καθιερωμένα πλαίσια.

10 . Προτεινόμενο εργαλείο για το Βήμα 5 της Επίσημης Διαμεσολάβησης

Πριν από το Βήμα 5Α (ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενο της συμφωνίας), οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να προετοιμάσουν τις/τους συμμετέχουσες/-ντες να φανταστούν πόσο σημαντική είναι η συμφωνία διαμεσολάβησης μέσω μιας άσκησης που ονομάζεται «Ύφανση Ονείρων». Στην πραγματικότητα, η συμφωνία διαμεσολάβησης είναι σαν ένα όνειρο που υφαίνουν από κοινού τα εμπλεκόμενα μέρη.

Είναι μια διαδικασία που συνδέει το όνειρο ενός ατόμου με αυτά των άλλων.. Ένας τρόπος δημιουργίας συνθηκών ώστε ένα άτομο να αισθανθεί ότι περιβάλλεται από άλλα άτομα που επίσης ελπίζουν να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους. Η έννοια της ύφανσης συμβολίζει τη συλλογικότητα, την αμοιβαία δέσμευση να συνεργαστούμε για την αντιμετώπιση των κινδύνων που αποτελούν εμπόδια στα όνειρα.

Αυτή η άσκηση πραγματοποιείται σε οκτώ απλά βήματα μετά την ανταλλαγή σκέψεων:

1. Σε κάθε συμμετέχουσα/-οντα δίνεται μια λωρίδα λευκού χαρτονιού διαστάσεων περίπου 5x15 cm, ένας μαρκαδόρος και ένας μαρκαδόρος.
2. Η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής ζητά από κάθε συμμετέχουσα/-οντα να επιλέξει μια εικόνα που αντιπροσωπεύει καλύτερα το όνειρό του ή το όραμά του.
3. Οι συμμετέχουσες/-οντες ζωγραφίζουν επανειλημμένα την εικόνα στη λωρίδα χαρτονιού μέχρι να γεμίσει. Επίσης, χρησιμοποιούν το αγαπημένο τους χρώμα.
4. Όταν έχουν τελειώσει τις ζωγραφιές, η/ο διαμεσολαβήτρια/-τής ζητά από τις/τους συμμετέχουσες/-οντες να σχηματίσουν έναν κύκλο καθισμένες/-οι στο πάτωμα.
5. Κάθε συμμετέχουσα/--ων μοιράζεται τις σκέψεις της/του σχετικά με το όνειρο/όραμά του και γιατί επέλεξε την εικόνα και το χρώμα. Μπορείτε να διαθέσετε 1 έως 2 λεπτά ανά άτομο.
6. Μετά την ανταλλαγή απόψεων και τον προβληματισμό, οι συμμετέχουσες/-ντες πλέκουν τις λωρίδες από χαρτόνι μέχρι να σχηματίσουν μια ταπισερί (τοιχοτάπητας).
7. Αφήστε μερικά λεπτά τις/τους συμμετέχουσες/-ντες να κινηθούν στο χώρο και να θαυμάσουν την ταπισερί.
8. Στο τέλος της συνεδρίας, ενθαρρύνετε τις/τους συμμετέχουσες/-οντες να αποφασίσουν ποια/ποιος θα φυλάξει την ταπισερί για μελλοντική αναφορά.

11 . Προτεινόμενο εργαλείο για το Βήμα 6 της Επίσημης Διαμεσολάβησης

Το Βήμα 6 είναι μια τελετουργική δραστηριότητα με σκοπό την επίσημη καταγραφή (γραπτώς) όσων συμφωνήθηκαν κατά τη διάρκεια του Βήματος 5.

Για να ζωντανέψουν την ατμόσφαιρα, οι διαμεσολαβήτριες/-τές μπορούν να κάνουν τα εξής:

Να στολίσουν το τραπέζι που θα χρησιμοποιηθεί για την τελετή υπογραφής. Ένα λευκό τραπεζομάντιλο και ένα βάζο με λουλούδια θα μεταμόρφωναν την ατμόσφαιρα.

- Μπορούν να έχουν έτοιμο χυμό φρούτων και μερικά ποτήρια για την πρόποση.
- Για τις καταληκτικές δηλώσεις και την καταληκτική προσευχή, ζητήστε από τις/τους συμμετέχουσες/-ντες να καθίσουν στο πάτωμα σε κύκλο.

Τοποθετήστε ένα αντικείμενο στο κέντρο του κύκλου. Αυτό ενθαρρύνει τις/τους συμμετέχουσες/-οντες να αφήσουν τις σκέψεις τους να ρέουν προς το κέντρο – τη διαδικασία διαμεσολάβησης και την επιτυχή ολοκλήρωσή της.

Πρόγραμμα “Νεολαία για μια κουλτούρα ειρήνης και μη βίας” στο Μιντανάο, Φιλιππίνες (YOUCAP)

Σχετικά με το σχέδιο:

Το Μιντανάο, το δεύτερο μεγαλύτερο νησί των Φιλιππίνων, διαθέτει πλούσιες και ποικιλόμορφες κουλτούρες.

Αυτές οι διαφορές αποτελούν από καιρό πηγή διαμάχης. Ήρθε η ώρα να ξαναχτίσουμε μια κουλτούρα ειρήνης, ανεξάρτητα από τη θρησκεία, την εθνότητα ή το φύλο.

Από τα υφάσματα διαφόρων φυλών του Μιντανάο προέκυψε ένα πλούσιο, φωτεινό και μοναδικό μοτίβο ενδυμάτων. Τα σχέδια των υφασμάτων υφάνθηκαν μαζί για να σχηματίσουν ένα μοτίβο (banig). Αυτό, όπως και η υφαντική (banig), συμβολίζει τη συνεργασία σε επίπεδο ιδεών, προσεγγίσεων, διαλόγου και συμμετοχής των νέων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών με σκοπό την προώθηση μιας κουλτούρας ειρήνης.

Ο συνδυασμός των υφασμάτων δημιούργησε εικονοστοιχεία που θύμιζαν το ζωντανό, σύγχρονο και νεανικό παραδοσιακό banig.

Τα τρία χέρια συμβολίζουν τους τρεις λαούς του Μιντανάο: τους μουσουλμάνους, τους χριστιανούς και τους αυτόχθονες πληθυσμούς. Πρόκειται για ένα σύμβολο της πολιτιστικής και κοινωνικής ενότητας στο Μιντανάο.

Αυτά τα χέρια συμβολίζουν τους εταίρους του προγράμματος στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνίας των πολιτών και της κυβέρνησης, τόσο κρατικούς όσο και μη κρατικούς.

Τα στοιχεία αυτά σχηματίζουν ένα σύγχρονο σύμβολο ειρήνης και το γράμμα «Υ», που συμβολίζει τη Νεολαία, τον τομέα που βρίσκεται στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων του προγράμματος YOUCAP. Επιπλέον, το γράμμα «Υ» αντιπροσωπεύει το YOUCAP, ένα πρόγραμμα που συνεργάζεται με εταίρους για την ενίσχυση κρατικών και μη κρατικών φορέων στο Μιντανάο, με στόχο τη συμβολή στην οικοδόμηση της ειρήνης και τη μη βίαιη μεταμόρφωση των συγκρούσεων, με σεβασμό στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, την ισότητα των φύλων και την εστίαση στη νεολαία.